

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Έκθεση Προόδου 2021

Φεβρουάριος 2022

Εισαγωγή

Το 2021 είναι η χρονιά της σύστασης και της συγκρότησης της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ ή Αρχή) ως νομικής οντότητας, διαδικασία που ολοκληρώθηκε εντός τεσσάρων μηνών, με την έκδοση των απαιτούμενων νομικών και διοικητικών πράξεων.

Ο απολογισμός των δραστηριοτήτων της Αρχής για το έτος 2021 καλύπτει χρονικά το διάστημα από τον Ιούνιο 2021 - αμέσως μετά τη συγκρότησή της Αρχής, έως το τέλος του Δεκεμβρίου 2021. Κατά συνέπεια, η περίοδος αναφοράς της Έκθεσης σηματοδοτεί τις συνθήκες μετάβασης από τη θεσμική και επιτελική διαδικασία της ίδρυσης και σύστασης της ΕΑΠ, σε καθοριστικές διεργασίες της πρώτης φάσης λειτουργίας και πορείας της.

Η Έκθεση καταγράφει κυρίως δράσεις που δρομολογήθηκαν κατά τη διάρκεια του Β' εξαμήνου του 2021 και είτε ολοκληρώθηκαν είτε είναι σε εξέλιξη, με την πληρέστερη δυνατή αποτύπωση στόχων και αποτελεσμάτων.

Σύσταση – Συγκρότηση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας

1. Η σύσταση και συγκρότηση της ΕΑΠ αποτελεί μία από τις εμβληματικές δράσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (στο εξής «ΕΣΔ»), το οποίο εκπονήθηκε τον Δεκέμβριο 2020 με ευθύνη του Υπουργού Επικρατείας κ. Γ. Γεραπετρίτη ως Συντονιστικού Μηχανισμού στην Κυβέρνηση βάσει του ν. 4488/2017 (Α' 137).

Η ΕΑΠ συνιστά ανταπόκριση της Κυβέρνησης σε σχετική πρόταση της Εθνικής Συνομοσπονδίας των Ατόμων με Αναπηρία (στο εξής «Ε.Σ.Α.μεΑ.»), καθότι κρίθηκε αναγκαία η σύστασή της για τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και τη συμβολή της στη χάραξη δημόσιων πολιτικών συμβατών με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Στις Τελικές Παρατηρήσεις/Συστάσεις¹ της η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες εξέφρασε την ανησυχία της για την απουσία εθνικής στρατηγικής για την εφαρμογή των προτύπων προσβασιμότητας που διέπουν το δομημένο περιβάλλον, τα αγαθά και τις υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, των μέσων ενημέρωσης και των υπηρεσιών πληροφόρησης και επικοινωνίας, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

¹ Οι «Τελικές παρατηρήσεις στην αρχική έκθεση της Ελλάδας» υιοθετήθηκαν από την Επιτροπή στην 22η Σύνοδό της (26 Αυγούστου – 20 Σεπτεμβρίου 2019)

Η σύσταση της ΕΑΠ κινείται προς ακριβώς αυτή την κατεύθυνση, της συμβολής στην εφαρμογή των προτύπων προσβασιμότητας εντός του πεδίου των αρμοδιοτήτων της.

2. Το σχέδιο νόμου περί σύστασης – μεταξύ άλλων – της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στον ιστότοπο **opengov.gr** από 31.12.2020 έως 14.01.2021. Τα δε υποβληθέντα σχόλια έγιναν αντικείμενο επεξεργασίας και πολλά από αυτά έγιναν δεκτά και ενσωματώθηκαν στο τελικό κείμενο.

Σε υλοποίηση του Στόχου 2 του ΕΣΔ συστάθηκε η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας με τον ν. 4780/2021 (Α' 30). Σύμφωνα με το αρ. 1 του ν. 4780/2021, η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας (Αρχή), η οποία υπάγεται στον Πρωθυπουργό, υποστηρίζεται, ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της, από την Προεδρία της Κυβέρνησης και εντάσσεται στον προϋπολογισμό της, ως διακριτός ειδικός φορέας. Η Αρχή αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας προς τον σκοπό της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημόσιων πολιτικών σε θέματα του αντικειμένου της.

Οι αρμοδιότητές της εξειδικεύονται στο αρ. 2 του ν. 4780/2021, μεταξύ των οποίων είναι να παρακολουθεί την εφαρμογή του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού πλαισίου για την προσβασιμότητα, να διατυπώνει προτάσεις συνολικής πολιτικής, ρυθμιστικών παρεμβάσεων και συγκεκριμένων ενεργειών για την προσβασιμότητα, να γνωμοδοτεί για σχετικά ζητήματα και να διαβουλεύεται προς τούτο με φορείς της δημόσιας διοίκησης, της Κοινωνίας των Πολιτών και του αναπηρικού κινήματος, να συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό στην Κυβέρνηση του άρθρου 69 του ν. 4488/2017 (Α' 137) και να υποβάλλει προτάσεις σχετικά με την υλοποίηση και αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Σύμφωνα με το αρ. 3 του ν. 4780/2021, η ΕΑΠ αποτελείται από δώδεκα (12) μέλη, και συγκεκριμένα: α) έξι (6) επιστήμονες εγνωσμένου κύρους σε τομείς που έχουν σχέση με την αποστολή και τις αρμοδιότητες της Αρχής ή πολίτες των οποίων η δραστηριότητα συνδέεται με την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τις τέχνες, τον αθλητισμό, την εργασία, την επιχειρηματικότητα και την ενημέρωση, που επιλέγονται από τον Πρωθυπουργό, εκ των οποίων τρεις (3) είναι άτομα με αναπηρία, ένας (1) ορίζεται ως Πρόεδρος και ένας (1) ως Α' Αντιπρόεδρος, β) έναν (1) επιστήμονα εγνωσμένου κύρους σε τομείς που έχουν σχέση με την αποστολή και τις αρμοδιότητες της Αρχής, που επιλέγεται από την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), ως Β' Αντιπρόεδρος, γ) έναν (1) εκπρόσωπο της Ε.Σ.Α.μεΑ., δ) έναν (1) εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος, ε) έναν (1) εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος, στ) τον Πρόεδρο της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, και ζ) τον Συνήγορο του Πολίτη ή βοηθό Συνήγορο που ορίζεται από τον ίδιο.

3. Σύμφωνα με το αρ. 3, παρ. 2 του ν. 4780/2021, στην Αρχή μετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου:

- α) Ο Γενικός Γραμματέας Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- β) Ο Γενικός Γραμματέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων.
- γ) Ο Γενικός Γραμματέας Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.
- δ) Ο Γενικός Γραμματέας Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
- ε) Ο Γενικός Γραμματέας Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλοποίησης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης.
- στ) Ο Γενικός Γραμματέας Μεταφορών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών.
- ζ) Ένας (1) εκπρόσωπος του Συντονιστικού Μηχανισμού του αρ. 69 του ν. 4488/2017, που υποδεικνύεται από τον αρμόδιο Υπουργό.

4. Η ΕΑΠ συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. 20/2021 (Υ.Ο.Δ.Δ. 415) απόφαση του Πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη.

Η σύνθεση της Αρχής έχει ως εξής:

- Κωνσταντίνος Στεφανίδης, Πρόεδρος, Καθηγητής στο Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Κρήτης. Υπέρ του ορισμού του κ. Στεφανίδη ως Προέδρου της Αρχής, τάχθηκε η πλειοψηφία των μελών της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής.
- Ελευθερία Μπερνιδάκη - Άλντους, Α' Αντιπρόεδρος της Αρχής, Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Johns Hopkins, Ομότιμη Καθηγήτρια Αμερικανικού Κολλεγίου.
- Μαρίλυ Χριστοφή, Β' Αντιπρόεδρος, Τοπογράφος Μηχανικός, Εμπειρογνώμων προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρία.
- Γεώργιος Αγγελόπουλος, μέλος, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών και Διευθυντής του Εργαστηρίου Υλικών και Μεταλλουργίας του Τμήματος Χημικών Μηχανικών.
- Ευγενία Λειβαδάρου, μέλος, μηχανικός νέων τεχνολογιών και σύμβουλος καινοτομίας, μέλος ΔΣ του Ομίλου Ελλάκτωρ.
- Έλενα Σουκάκου, μέλος, Επίτιμη Επιστημονική Συνεργάτης (Honorary Research Fellow) στη Σχολή Επιστημών της Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου του Roehampton, στο Ηνωμένο Βασίλειο.
- Ευαγγελία Χρυσικού, μέλος, Επίκουρος Καθηγήτρια στο Bartlett Faculty of the Built Environment, University College London (UCL) και Ιδρύτρια και Διευθύντρια του MSc Healthcare Facilities.

- Ιωάννης Βαρδακαστάνης, εκπρόσωπος της Ε.Σ.Α.μεΑ.
- Γεώργιος Αυγουστίδης, εκπρόσωπος της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος.
- Γεράσιμος Φεσιάν, εκπρόσωπος της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδος.
- Μαρία Γαβουνέλη, Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.
- Καλλιόπη Λυκοβαρδή, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη.

Σημειώθηκε πρόοδος

Στόχος 1:

Σύσταση και λειτουργία της ΕΑΠ

(ΕΣΔ Πυλώνας Ι Στόχος 1,2 & 3, αρ. 1, 5, 8, 9 ν. 4780/2021, αρ. 69 ν. 4488/2017)

Σύσταση και Συγκρότηση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας

Σε εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΔ, Πυλώνας Ι, Στόχος 2), συστήνεται στις 28 Φεβρουαρίου 2021 (ν. 4780/2021) η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας και ακολουθεί στις 28 Μαΐου 2021 η συγκρότησή της με την Απόφαση 20/2021 του Πρωθυπουργού για τον ορισμό των μελών (Υ.Ο.Δ.Δ. 415). Η σύσταση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας είναι η πρώτη δράση του ΕΣΔ που υλοποιείται και είναι καθοριστική για την εφαρμογή του.

Συνεργασία με τον Συντονιστικό Μηχανισμό της Κυβέρνησης

Η ΕΑΠ υποστηρίζεται διοικητικά από το Γραφείο του Υπουργού Επικρατείας ως Συντονιστικό Μηχανισμού (ΣΜ), από την 1^η Συνεδρίαση έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας στελέχωσής της, με στόχο την αποτελεσματική της ενεργοποίηση και την ομαλή επιχειρησιακή της λειτουργία. Εκπρόσωπος του ΣΜ μετέχει χωρίς δικαίωμα ψήφου στη σύνθεση της Αρχής, σύμφωνα με το αρ. 3 του ν. 4780/2021.

Η ΕΑΠ, στο πλαίσιο της συνεργασίας της με τον ΣΜ, μπορεί να αξιοποιεί μέσω αυτού το δίκτυο των Επιμέρους Σημείων Αναφοράς Υπουργείων, Περιφερειών και Δήμων του ν. 4488/2017, αρ. 70 & 71, καθώς και την κωδικοποίηση και αναμόρφωση της νομοθεσίας και την ενσωμάτωση Ευρωπαϊκών οδηγιών (ΕΣΔ Πυλώνας Ι, Στόχος 3) που αφορούν στα άτομα με αναπηρία και υλοποιεί και συντονίζει ο ΣΜ.

Για την άμεση και απρόσκοπτη λειτουργία της ΕΑΠ, ως πρώτο βήμα στην παρούσα φάση, δόθηκε έμφαση στην ενίσχυση της οργανωτικής της δομής, στην εξασφάλιση της αναγκαίας υποδομής και τεχνικών μέσων, στη στελέχωση και στην εγκατάστασή της σε κατάλληλους χώρους.

Ενέργειες που έχουν αναληφθεί:

- ⌘ **Κανονισμός Λειτουργίας της Αρχής:** για την εύρυθμη λειτουργία και την επιχειρησιακή εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων της Αρχής, δόθηκε προτεραιότητα στη σύνταξη του Κανονισμού Λειτουργίας σε συνεργασία με τον Συντονιστικό Μηχανισμό του Υπουργείου Προεδρίας. Η σύνταξη του Κανονισμού ολοκληρώθηκε, υπεγράφη η σχετική Απόφαση θεσμοθέτησής του από τον Πρωθυπουργό και δημοσιεύτηκε στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης (Αρ. Φύλλου 892-25/02/2022).
- ⌘ **Εξέυρεση χώρου στέγασης της ΕΑΠ:** η Αρχή προσδιόρισε τα κριτήρια προσβασιμότητας του κτηρίου και των γραφειακών χώρων, καθώς και του ειδικού εξοπλισμού, που ενδεχομένως απαιτηθεί, με στόχο την εξυπηρέτηση των αναγκών όλων των μελών της και των δυνητικών επισκεπτών της με ή χωρίς αναπηρία. Κρίθηκε απόλυτα αναγκαία η εξασφάλιση χώρων υποδειγματικών ως προς την προσβασιμότητά τους που θα συνάδουν απόλυτα με το προφίλ της Αρχής. Ολοκληρώθηκε η διαδικασία αναζήτησης των σχετικών χώρων και σε συνεργασία με την Προεδρία της Κυβέρνησης και τον Συντονιστικό Μηχανισμό εξασφαλίστηκε η διάθεση στην Αρχή τριών (3) γραφείων στο κτίριο του Υπουργείου Εσωτερικών επί της Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας 15, 4^{ος} όροφος, Τ.Κ. 10674, Αθήνα. Αναμένεται η παράδοση των χώρων στην Αρχή προς χρήση στο αμέσως προσεχές διάστημα.
- ⌘ **Διασφάλιση υλικού εργασίας σε προσβάσιμες μορφές:** η Αρχή προσδιόρισε τις μορφές με τις οποίες θα πρέπει να επικοινωνείται το υλικό εργασίας μεταξύ των μελών ώστε να διασφαλίζεται η πρόσβαση όλων σε αυτό. Μέσω του Συντονιστικού Μηχανισμού εξασφαλίστηκε η παραγωγή έντυπου υλικού σε γραφή Braille.
- ⌘ **Προσωπικό:** ολοκληρώθηκε η διαδικασία απόσπασης ενός στελέχους της δημόσιας διοίκησης για την διοικητική υποστήριξη της ΕΑΠ και έχει δρομολογηθεί η διαδικασία για την πλήρωση της δεύτερης θέσης με την Ανακοίνωση-Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για απόσπαση ενός υπαλλήλου στην Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας (4860/20-12-2021 έγγραφο της Προεδρίας της Κυβέρνησης) με καταληκτική ημερομηνία υποβολής αιτήσεων την 14η Ιανουαρίου 2022.
- ⌘ **Λογότυπος της Αρχής:** ολοκληρώθηκε η επιλογή του λογοτύπου, με βάση τις επισημάνσεις των μελών για την ανάγκη απεικόνισης μέσω αυτού της ευρείας συμπεριληπτικότητας και της εστίασης στην έννοια της προσβασιμότητας - αντί της αναπηρίας, σύμφωνα με τις νεότερες διεθνείς τάσεις.
- ⌘ **Διαμόρφωση οργανωτικού και μεθοδολογικού πλαισίου** για την αποτελεσματικότερη παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το αντικείμενο της Αρχής και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημοσίων πολιτικών και παρεμβάσεων σε θέματα προσβασιμότητας και γενικότερα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, όπως:

- τρόπος / διαδικασία σύνταξης προτάσεων, εισηγήσεων και γνωμοδοτήσεων,
 - διαδικασία ακρόασης προσώπων,
 - διαδικασία συμμετοχής της Αρχής στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία,
 - διαδικασία διαβούλευσης και συνεργασίας με αρμόδιους φορείς, Υπουργεία, πολιτική ηγεσία,
 - επιλογή θεματικών ως σημείο εστίασης των εργασιών της ΕΑΠ για την παρακολούθηση της εφαρμογής του ΕΣΔ.
- ⌘ **Συνεδριάσεις:** η Αρχή ξεκίνησε τη δραστηριότητά της σε περιβάλλον πανδημίας, προσαρμοζόμενη στις συνθήκες των περιοριστικών μέτρων που καθόρισαν τον τρόπο λειτουργίας, επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των μελών της, καθώς και με τους αρμόδιους φορείς, και εν γένει τη συνολική της παρουσία και τη δυνατότητα παρεμβάσεων. Κατά την περίοδο αναφοράς, η Αρχή, αξιοποιώντας τις ψηφιακές υπηρεσίες, πραγματοποίησε οκτώ (8) Συνεδριάσεις - συναντήσεις εργασίας - μέσω τηλεδιάσκεψης:
- 1η Συνεδρίαση: 28 Ιουνίου 2021
 - 2η Συνεδρίαση: 20 Ιουλίου 2021
 - 3η Συνεδρίαση: 2 Σεπτεμβρίου 2021
 - 4η Συνεδρίαση: 9 Σεπτεμβρίου 2021
 - 5η Συνεδρίαση: 13 Οκτωβρίου 2021
 - 6η Συνεδρίαση: 3 Νοεμβρίου 2021
 - 7η Συνεδρίαση: 16 Νοεμβρίου 2021
 - 8η Συνεδρίαση: 15 Δεκεμβρίου 2021

Αναμενόμενα αποτελέσματα των ενεργειών

- ⌘ Σταδιακή επίλυση των επιχειρησιακών, διοικητικών, οικονομικών και διαδικαστικών ζητημάτων και εκκρεμοτήτων για την απρόσκοπτη λειτουργία της ΕΑΠ.
- ⌘ Στέγαση της ΕΑΠ σε κτήρια και χώρους με υποδομές, που θα αποτελούν υποδειγματική αναφορά ως προς τη φυσική προσβασιμότητα και εργονομία.
- ⌘ Αξιοποίηση και θεσμική συνεργασία με το πλέγμα των φορέων που αποτυπώνονται στον ν. 4488/2017, αρ. 70 και 71, καθώς και με τις Επιτροπές και Όργανα που είναι σχετικά με το αντικείμενο της ΕΑΠ. Με την υποστήριξη του Συντονιστικού Μηχανισμού, ο οποίος δεσμεύτηκε να προσκομίσει στην Αρχή κατάλογο με στοιχεία επικοινωνίας με όλα τα Σημεία Αναφοράς, η Αρχή θα έχει τη δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας με το υφιστάμενο δίκτυο των Σημείων Αναφοράς και αμφίδρομης ενημέρωσης. Η ολοκλήρωση του μηχανισμού που θα περιλαμβάνει όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης, θα αποτελέσει κρίσιμο και σημαντικό ιμάντα επικοινωνίας της ΕΑΠ για την παρακολούθηση των ζητημάτων που αφορούν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Επισημαίνεται ότι για πρώτη φορά στην Ελλάδα δημιουργείται ένα δίκτυο που συμπεριλαμβάνει όχι μόνο σημεία στην κεντρική διοίκηση, αλλά και στις Περιφέρειες και τους Δήμους, με στόχο καταρχήν την υλοποίηση του ΕΣΔ, αλλά και το συντονισμό της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία σε όλα τα επίπεδα και τομείς ώστε να βελτιωθεί η ζωή των Ατόμων με Αναπηρία, με ορίζοντα 5ετίας για την ολοκλήρωσή του.

- ⌘ Αποδοτικότερη οργάνωση της εργασίας των μελών της ΕΑΠ με αξιοποίηση της επιστημονικής κατάρτισης, της τεχνογνωσίας, της εμπειρίας, και ενασχόλησή τους με διαφορετικά αντικείμενα βάσει σχεδίου και αντιστοίχισης των θεματικών του ΕΣΔ:
 - δημιουργία υπο-ομάδων εργασίας για συνεισφορά σε επιμέρους γνωστικά αντικείμενα,
 - επεξεργασία θεμάτων και υποβολή προτάσεων, εισηγήσεων, εκθέσεων, γνωμοδοτήσεων, κ.α.
- ⌘ Η υποβληθείσα Ενδιάμεση Έκθεση (Νοέμβριος 2021)

Η Ενδιάμεση Έκθεση που υποβλήθηκε αρμοδίως και παρουσιάστηκε την Πέμπτη 25 Νοεμβρίου 2021 στη Συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Βουλής κάλυψε χρονικά το διάστημα από τον Ιούνιο 2021 - αμέσως μετά τη συγκρότησή της Αρχής - έως τα μέσα Νοεμβρίου 2021.
- ⌘ Η παρούσα Ετήσια Έκθεση (Φεβρουάριος 2022).

Στόχος 2:

Προτεραιότητες της ΕΑΠ για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ)

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία αποτελεί σημείο αναφοράς για το έργο της ΕΑΠ. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 4780/2021 η Αρχή οφείλει να συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό στην Κυβέρνηση του άρθρου 69 του ν. 4488/2017 (Α' 137), να τον ενημερώνει για τις προτάσεις της περ. (β) του άρθρου 2 και να υποβάλλει προτάσεις σχετικά με την υλοποίηση και αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Σε πρώτη φάση, οι εργασίες της ΕΑΠ επικεντρώθηκαν σε δύο συγκεκριμένους τομείς, που αντιστοιχούν στον Πυλώνα II, Στόχο 12 και Πυλώνα III, Στόχο 20 του ΕΣΔ:

- ⌘ **Πρόσβαση στην εκπαίδευση** (Πυλώνας II, Στόχος 12): Η Αρχή αναγνωρίζει ότι η διάσταση της αναπηρίας πρέπει να ενσωματώνεται σε όλα τα στάδια της Εκπαίδευσης, που περιλαμβάνουν την πρώιμη παρέμβαση, την προσχολική εκπαίδευση, όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια), την Επαγγελματική Εκπαίδευση / Κατάρτιση, τη Μαθητεία και συνολικά τη Δια Βίου Μάθηση.

⌘ **Προσβασιμότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος** (Πυλώνας III, Στόχος 20): Η Αρχή αναγνωρίζει την κρίσιμη σημασία της προσβασιμότητας στο φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον, στην υγεία, στην εκπαίδευση και στην πληροφορία και επικοινωνία, η εφαρμογή της οποίας καθιστά δυνατό στα άτομα με αναπηρίες να απολαμβάνουν πλήρως όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών. Για το λόγο αυτό αποφάσισε να εστιάσει: (α) σε τομείς για τους οποίους η ισχύουσα νομοθεσία και τεχνικές προδιαγραφές χρήζουν επικαιροποίησης, συμπλήρωσης, εξειδίκευσης, (β) σε φαινόμενα ασυμβατότητας-ασυμφωνίας-αντίφασης της πρωτογενούς με τη δευτερογενή νομοθεσία για την προσβασιμότητα που παράγεται από το ίδιο ή άλλα υπουργεία, και (γ) στην ανάδειξη της ανάγκης πιστής και καθολικής εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας, η οποία εξακολουθεί, παρά το σύγχρονο νομοθετικό πλαίσιο, να αποτελεί ζητούμενο. Επισημάνθηκε ιδιαίτερα ότι πρέπει να ληφθεί μέριμνα και για την εξειδίκευση - όπου απαιτείται - του θεσμικού πλαισίου της προσβασιμότητας για όλα τα «ειδικά» κτήρια και χρήσεις, π.χ. χώροι παροχής υπηρεσιών υγείας, προνοιακοί χώροι (π.χ. γηροκομεία), σχολεία, με ιδιαίτερη έμφαση στα ειδικά σχολεία, πανεπιστημιακοί χώροι, χώροι πολιτισμού ή/και αθλητισμού και άλλες αντίστοιχες χρήσεις. Κατά συνέπεια, απαιτείται εστιασμένη συζήτηση περί προσβασιμότητας με όλα τα αρμόδια Υπουργεία.

Ενέργειες που έχουν αναληφθεί:

Εκπαίδευση

- ⌘ Ενημέρωση στο πλαίσιο της 3^{ης} Συνεδρίασης (2/9/2021) της Ολομέλειας της Αρχής, από τον κ. Μυτζήθρα ο οποίος, εκπροσωπώντας τον Γ.Γ. Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Α. Κόππη, τόνισε ότι εντός του Υπουργείου και στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης λειτουργεί: (α) Επιτροπή για τα ζητήματα προσβασιμότητας και (β) Επιτροπή για την ηλεκτρονική προσβασιμότητα στην εκπαίδευση. Τονίστηκε από μέλη της Αρχής η σημασία της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων σε θέματα αναπηρίας, καθώς και η σημασία της προσβασιμότητας των κτηρίων αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- ⌘ Ενημέρωση της Ολομέλειας της ΕΑΠ σχετικά με την 'Πρώιμη Παρέμβαση' και την προσχολική εκπαίδευση, κατόπιν επικοινωνίας αντιπροσωπείας της με τα συναρμόδια Υπουργεία αναφορικά με την πρόοδο υλοποίησης των σχετικών δράσεων του ΕΣΔ (Πυλώνας II, Στόχοι 10 και 12).
- Συνάντηση αντιπροσωπείας μελών της ΕΑΠ με τον Διευθυντή Ειδικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας, κ. Ζυμβρακάκη, τον Σεπτέμβριο 2021, με αντικείμενο την επεξεργασία του Σχεδίου Δράσης από το ΥΠΑΙΘ για την πρώιμη εκπαιδευτική παρέμβαση στην υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση (Στόχος 12, Δράση 5 του ΕΣΔ).

- Ενημέρωση της ΕΑΠ για τη δράση «Κυψέλη» του Υπουργείου Εργασίας, που έχει στόχο τη δημιουργία και εφαρμογή ενός πλαισίου για την προσχολική αγωγή στην Ελλάδα.
- ⌘ Ενημέρωση της Ολομέλειας της ΕΑΠ από αντιπροσωπεία της, σχετικά με την πρόσβαση και την ισότιμη μεταχείριση όλων των φοιτητών με αναπηρία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με έμφαση στην εναρμόνιση της σχετικής προσέγγισης των ΑΕΙ της χώρας, υπό την αιγίδα του ΥΠΑΙΘ (ΕΣΔ, Στόχος 12, Δράση 7).

Για το θέμα της Ισότιμης πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οργανώθηκε τηλεδιάσκεψη αντιπροσωπείας της ΕΑΠ με τους :

- Καθηγητή κ. Κωνσταντίνο Παπαδόπουλο, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας,
- κ. Στέλιο Δασκαλάκη, Σύμβουλο του Υφυπουργού Παιδείας, και
- κ. Γιάννη Ζυμβρακάκη, Διευθυντή Ειδικής Αγωγής στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Αποφασίστηκε η σύνταξη και αποστολή επιστολής της Αρχής στους Πρυτάνεις όλων των ΑΕΙ της χώρας με στόχο την καταρχήν ενημέρωση της Αρχής για: α) το σχέδιο φυσικής προσβασιμότητας των Ιδρυμάτων και τις διαδικασίες διαφυγής ατόμων με αναπηρία από τις εγκαταστάσεις τους σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης, β) τις λοιπές δράσεις που υλοποιούνται ή πρόκειται να υλοποιηθούν στο άμεσο μέλλον (με τα αντίστοιχα χρονοδιαγράμματα υλοποίησης), προκειμένου τα άτομα με αναπηρία να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία, το εκπαιδευτικό υλικό και τον εξοπλισμό (συμβατικό και ηλεκτρονικό), γ) την Υπηρεσία καθώς και το άτομο (ή άτομα) που ασχολούνται με τα θέματα που αφορούν φοιτητές και προσωπικό με αναπηρία, ενώ σε επόμενο στάδιο, η Αρχή θα επανέλθει ζητώντας ενημέρωση σε ευρύτερα ζητήματα που αφορούν ένα «συμπεριληπτικό» Πανεπιστήμιο, όπως η καθολική προσβασιμότητα στο ψηφιακό περιβάλλον, η ενημέρωση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση όλων των φοιτητών και του προσωπικού του Ιδρύματος σε θέματα αναπηρίας, και άλλα.

Αποφασίστηκε η επεξεργασία γνωμοδότησης πρωτοβουλίας της Αρχής για την πρόσβαση ατόμων με αναπηρία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μετά την ολοκλήρωση της σχετικής διερεύνησης του θέματος.

Αναμενόμενα αποτελέσματα των ενεργειών:

- ⌘ Σύνδεση και συνέργεια του Υπουργείου Παιδείας με το Υπουργείο Εργασίας που επεξεργάζεται σχέδιο νόμου σχετικά με την Πρώιμη Παρέμβαση για παιδιά 0-4 ετών, καθώς και όλων των συναρμόδιων Υπουργείων (Παιδείας, Εργασίας, Υγείας, Εσωτερικών), με στόχο τη δημιουργία ενός ενιαίου πλαισίου για την υλοποίηση προγραμμάτων πρώιμης παρέμβασης.
- ⌘ Ενημέρωση της ΕΑΠ από το Υπουργείο Εργασίας σχετικά με τη Δράση 2 του Στόχου 10 του ΕΣΔ.
- ⌘ Ενημέρωση της ΕΑΠ από ΥΠΑΙΘ και αρμοδίους φορείς για την πορεία εφαρμογής των σχετικών Δράσεων του ΕΣΔ.

- ⌘ Συνεργασία της ΕΑΠ με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) καθώς και με αρμοδίους εκπροσώπους του ΥΠΑΙΘ, στο πλαίσιο της εκπόνησης του Σχεδίου Δράσης για την Πρώιμη Εκπαιδευτική Παρέμβαση στην Υποχρεωτική Προσχολική Εκπαίδευση.
- ⌘ Συνεργασία της ΕΑΠ με τους αρμοδίους εκπροσώπους και φορείς της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την έκδοση σχετικού Νομοσχεδίου για Προσβασιμότητα.

Προσβασιμότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος

Στο πλαίσιο της 3^{ης} Συνεδρίασης:

- ⌘ Ο Γ.Γ. Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, κ. Γ. Σταμάτης, ενημέρωσε την Αρχή ως προς: (α) την ένταξη στο Ταμείο Ανάκαμψης πρότασης σχετικής με τη βελτίωση υποδομών κατοικιών και χώρων εργασίας ως προς την προσβασιμότητά τους και (β) την πορεία ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2019/882 σχετικά με την προσβασιμότητα σε αγαθά και υπηρεσίες (προθεσμία ενσωμάτωσης στο εθνικό δίκαιο μέχρι τον Ιούνιο 2022). Συμφωνήθηκε η σύνταξη Γνωμοδότησης της Αρχής σχετικά με τη σύνδεση της προσβασιμότητας με την ασφάλεια, με στόχο τη διευκόλυνση της διαδικασίας ενσωμάτωσης της ευρωπαϊκής Οδηγίας 2019/882 για την προσβασιμότητα αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό δίκαιο και τον καθορισμό των Οργάνων εποπτείας της εφαρμογής της. Έγινε επίσης ενημέρωση αναφορικά με την πορεία νομοσχεδίου για τον προσωπικό βοηθό, καθώς και για το πόρισμα για την κινητικότητα, τον προσανατολισμό και τις δεξιότητες καθημερινής διαβίωσης των ατόμων με οπτική αναπηρία. Τονίστηκε από τον Γ.Γ. ότι θα χρειαστεί η συνδρομή της Αρχής ιδίως στο στάδιο της επεξεργασίας των κανονιστικών διατάξεων.

*Συντάχθηκε η 1η Γνωμοδότηση της ΕΑΠ με θέμα
«Προσβασιμότητα και ασφάλεια: ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΕ
2019/882 στο εθνικό δίκαιο» (06.10.2021), μετά από αίτημα της
Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης
της Φτώχειας (Πυλώνας III, Στόχος 22, ΕΣΔ)*

- ⌘ Ο Γ.Γ. Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, κ. Π. Αλεξανδρής, αναφέρθηκε στην πρόθεση του Υπουργείου για βελτίωση της προσβασιμότητας των δικαστικών κτηρίων με επιδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης. Η ΕΑΠ ενημερώθηκε για την πρόοδο στην καταγραφή των κτηρίων και τις παρεμβάσεις που έχουν ήδη εγκριθεί και ζήτησε τη λίστα με τα δικαστικά κτήρια, η οποία απεστάλη από το Υπουργείο. Βάσει της λίστας αυτής έχουν ήδη εγκριθεί κονδύλια για παρεμβάσεις προσβασιμότητας στο κεντρικό κτίριο του Υπουργείου Δικαιοσύνης, την Ιατροδικαστική Υπηρεσία Αθηνών, τα Πρωτοδικεία Λιβαδειάς και Λασιθίου, την Εισαγγελία Πρωτοδικών Κορίνθου.

Με αφορμή την ενημέρωση αυτή, προτάθηκε να γίνουν σταδιακά γνωμοδοτήσεις της Αρχής ανά θεματικούς τομείς μετά τη σχετική διερεύνηση.

- ⌘ Ο Γ.Γ. Χωρικού Σχεδιασμού και Αστικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Ευθ. Μπακογιάννης, ενημέρωσε σχετικά με: (α) τη λειτουργία της Κεντρικής Επιτροπής Προσβασιμότητας, (β) τη δυσκολία βελτίωσης της προσβασιμότητας των διατηρητέων κτηρίων. Από την Αρχή επισημάνθηκε η ανάγκη: (α) να δοθούν κατευθύνσεις στις Περιφερειακές Επιτροπές Προσβασιμότητας με στόχο την ενιαία αντιμετώπιση παρόμοιων θεμάτων σε εθνικό επίπεδο, (β) να ενημερωθούν τα κατά τόπους Αρχιτεκτονικά Συμβούλια επί ζητημάτων προσβασιμότητας αρμοδιότητάς τους, και (γ) να κληθεί σε επόμενη συνεδρίαση της Αρχής η Πρόεδρος της Κεντρικής Επιτροπής Προσβασιμότητας, μαζί με τον κ. Μπακογιάννη.
- ⌘ Ο Γ.Γ. Μεταφορών του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, κ. Ι. Ξιφαράς, αναφέρθηκε: (α) στην υλοποίηση 35 έργων σχετικών με τη μετακίνηση ατόμων με αναπηρία, (β) στη διερεύνηση των προϋποθέσεων δημιουργίας κέντρων αξιολόγησης υποψήφιων οδηγών και οδηγών με κινητικές αναπηρίες τύπου «ΗΝΙΟΧΟΣ» εκτός Αθηνών, (γ) σε προγράμματα εκπαίδευσης προσωπικού του μεταφορικού τομέα (π.χ. οδηγών ΟΑΣΑ), (δ) στο ζήτημα βελτίωσης της αμοιβής των υπαλλήλων/βοηθών ατόμων με αναπηρία στα μέσα μεταφοράς (καίτοι δεν είναι αρμοδιότητας του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, μπορεί να εξετασθεί από κοινού με το συναρμόδιο Υπουργείο). Τέθηκε το ζήτημα της προσβασιμότητας των ΚΤΕΛ, και το ζήτημα της κάρτας διέλευσης από τα διόδια ατόμων με αναπηρία ανεξαρτήτως οχήματος που επιβαίνουν.

Αναμενόμενα αποτελέσματα των ενεργειών:

- ⌘ Εισήγηση της ΕΑΠ σχετικά με θέματα που αφορούν στην ισχύουσα νομοθεσία και τις τεχνικές προδιαγραφές προσβασιμότητας στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, με έμφαση στην ανάγκη επικαιροποίησης και συμπλήρωσης αυτών (Πυλώνας III, ΕΣΔ). Η ΕΑΠ θα επεξεργαστεί σταδιακά γνωμοδοτήσεις ανά θεματικό τομέα που αφορά τη προσβασιμότητα.
- ⌘ Συνεργασία της Αρχής με την Κεντρική Επιτροπή Προσβασιμότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθώς και με τις λοιπές επιτροπές στα διάφορα υπουργεία με αντικείμενο συναφές με τις αρμοδιότητες της Αρχής.
- ⌘ Κατάρτιση κατευθύνσεων προς τις Περιφερειακές Επιτροπές Προσβασιμότητας, ενημέρωση των Αρχιτεκτονικών Συμβουλίων επί των ζητημάτων προσβασιμότητας αρμοδιότητάς τους.
- ⌘ Χαρτογράφηση των υφιστάμενων Επιτροπών που σχετίζονται με την προσβασιμότητα και το αντικείμενο της Αρχής.
- ⌘ Συγκέντρωση πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας προσβασιμότητας φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος και σχετικών εθνικών προδιαγραφών.
- ⌘ Πρόσκληση σε συνεργασία των Γ.Γ. Ναυτιλίας, Πολιτισμού και Πολιτικής Προστασίας για θέματα προσβασιμότητας στους τομείς αρμοδιότητάς τους.

Στόχος 3:

Διοικητική κωδικοποίηση της νομοθεσίας που αφορά σε ζητήματα ατόμων με αναπηρία και συμμετοχή της ΕΑΠ στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία

- ⌘ Η διοικητική κωδικοποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας, που αφορά στα άτομα με αναπηρία, ολοκληρώνεται υπό το συντονισμό του Συντονιστικού Μηχανισμού (πυλώνας Ι, στόχος 3 ΕΣΔ).
- ⌘ Η πορεία της διοικητικής κωδικοποίησης της νομοθεσίας για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, απασχόλησε την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας. Τα μέλη του Συντονιστικού Μηχανισμού ενημέρωσαν την ΕΑΠ σχετικά με τη διαδικασία καταγραφής που ολοκληρώθηκε εμπροθέσμως, δημιουργούμενου ενός πολυσέλιδου κειμένου το οποίο έχει υποβληθεί στην Κεντρική Επιτροπή Κωδικοποίησης για περαιτέρω επεξεργασία και αξιολόγηση. Τα μέλη της Αρχής παρατήρησαν πως το τελικό κείμενο θα πρέπει: (α) να είναι προσβάσιμο σε όλους, (β) να είναι λειτουργικό και φιλικό στους χρήστες, και (γ) να επικαιροποιείται τακτικά.
- ⌘ Για την ενημέρωση, παρακολούθηση και έγκαιρη παρέμβαση της Αρχής στις νέες νομοθετικές ρυθμίσεις σχετικά με το αποτύπωμά τους (επιπτώσεις, συνέπειες) στα άτομα με αναπηρία, ώστε να αποφευχθεί μελλοντικά η παραγωγή νέων εμποδίων σε βάρος τους, διαπιστώθηκε από την Αρχή: α) η ανάγκη ανάπτυξης ενός μηχανισμού παρακολούθησης της παραγωγής νέων νομοσχεδίων και έγκαιρης διαβούλευσης με τις αρμόδιες Υπηρεσίες πριν την ολοκλήρωση αυτών καθώς, και β) η ανάγκη συμμετοχής εκπροσώπων της Αρχής στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία (αρ. 2 του ν. 4780/2021) με στόχο την έγκαιρη διασφάλιση ενσωμάτωσης σχετικών παρεμβάσεων όπου απαιτείται.

Ενέργειες που έχουν αναληφθεί:

- ⌘ Ο Συντονιστικός Μηχανισμός ανέλαβε την υποχρέωση προώθησης καταλλήλως της συμπερίληψης στο υπόδειγμα της ανάλυσης συνεπειών ρυθμίσεων, που συνοδεύει κάθε σχέδιο νόμου / προσθήκη ή τροπολογία / κανονιστικές αποφάσεις μείζονος οικονομικής ή κοινωνικής σημασίας, της ειδικής ενότητας τεκμηρίωσης της συμβατότητας των προτεινόμενων ρυθμίσεων με τη Σύμβαση, καθώς και των ειδικών συνεπειών των προτεινόμενων ρυθμίσεων στα άτομα με αναπηρία και την ενημέρωση της Αρχής επ' αυτού.

- ⌘ Ο Συντονιστικός Μηχανισμός, στο πλαίσιο υποστήριξης της Αρχής, διερευνά το θέμα της ενημέρωσης, παρακολούθησης και έγκαιρης παρέμβασης της Αρχής στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία και θα ενημερώσει σχετικά την Αρχή και τις αρμόδιες Υπηρεσίες των Υπουργείων. Προτάθηκε η ενημέρωση επί νέων νομοσχεδίων μετά από κάθε Υπουργικό Συμβούλιο ή/και ενημέρωση της Αρχής επί του ρυθμιστικού προγραμματισμού της Κυβέρνησης μόλις αυτά ολοκληρώνονται ή/και αποστολής σχετικής επιστολής της Αρχής προς όλα τα Υπουργεία, αναδεικνύοντας την αναγκαιότητα / υποχρεωτικότητα συμμετοχής εκπροσώπων της στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία βάσει των προβλέψεων της παρ. (ε) του άρθρου 2 του ν. 4780/2021.
- ⌘ Με πρωτοβουλία του Υπουργού Επικρατείας ως Συντονιστικού Μηχανισμού στην Κυβέρνηση, δρομολογήθηκε από τον Αύγουστο του 2021, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας - ΙΤΕ (Ινστιτούτο Πληροφορικής, Εργαστήριο Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου Υπολογιστή) ως ειδικού στον σχεδιασμό και την εφαρμογή τεχνικών προδιαγραφών ψηφιακής προσβασιμότητας φορέα, η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος στο οποίο εντάχθηκε το κωδικοποιητικό κείμενο και με το οποίο θα επιτυγχάνονται οι προαναφερθέντες στόχοι. Το ΙΤΕ διέθεσε **αδαπάνως** στην Προεδρία της Κυβέρνησης τη σχετική τεχνογνωσία του. Το προσβάσιμο από ΑμεΑ πληροφοριακό σύστημα, στο οποίο αναρτήθηκε ήδη η νομοθεσία, εντάσσεται στην ενιαία ψηφιακή πύλη της δημόσιας διοίκησης **amea.gov.gr**. Επιπλέον του πληροφοριακού συστήματος, το οποίο αποτελεί την πρώτη συστηματική προσπάθεια οργάνωσης και παροχής της νομοθεσίας σε πλήρως ηλεκτρονική προσβάσιμη μορφή, η ψηφιακή πύλη λειτουργεί ως σημείο ενημέρωσης. Αναλυτικότερα, μέσω της ψηφιακής πύλης κοινοποιούνται ανακοινώσεις και εκδηλώσεις, παρέχεται πληροφόρηση για τον Συντονιστικό Μηχανισμό καθώς και ο κατάλογος των σημείων αναφοράς του ν. 4488/2018 σε Υπουργεία, Περιφέρειες και Δήμους, παρουσιάζεται το Εθνικό Σχέδιο Δράσης, και παρέχονται χρήσιμοι σύνδεσμοι προς άλλους ιστοτόπους της δημόσιας διοίκησης. Επιπλέον, μέσω της ψηφιακής πύλης, παρέχονται πληροφορίες για την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας καθώς και πρόσβαση στις γνωμοδοτήσεις, εκθέσεις και τα πρακτικά των συνεδριάσεών της. Η ψηφιακή πύλη σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με γνώμονα την προσβασιμότητά της στο μέγιστο δυνατό επίπεδο (AAA) σύμφωνα με τις Διεθνείς Οδηγίες Προσβασιμότητας Διαδικτυακού Περιεχομένου 2.1 (Web Content Accessibility Guidelines 2.1), οι οποίες αποτελούν διεθνές πρότυπο της Κοινοπραξίας Παγκόσμιου Ιστού (World Wide Web Consortium), διασφαλίζοντας την ισότιμη πρόσβαση των πολιτών ΑμεΑ στη λειτουργικότητα και το περιεχόμενό της. Παράλληλα, το ΙΤΕ αναπτύσσει σύστημα διαχείρισης περιεχομένου για την ψηφιακή πύλη, κατάλληλα σχεδιασμένο, ώστε το νέο περιεχόμενο που θα προστίθεται στην πύλη να συμμορφώνεται με τις Οδηγίες Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1 του World Wide Web Consortium (W3C).

Αναμενόμενα αποτελέσματα των ενεργειών:

- ⌘ Δυνατότητα - μέσω της διοικητικής κωδικοποίησης της νομοθεσίας που αφορά σε ζητήματα ατόμων με αναπηρία - χαρτογράφησης εμφανών κενών, επικαλύψεων ή τυχόν αντιφάσεων της υφιστάμενης νομοθεσίας, συσχέτισης με τις πρόνοιες της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, τις θεματικές επιλογές και προτεραιότητες της Αρχής και κατάρτιση ολοκληρωμένων προτάσεων θεραπείας αυτών.
- ⌘ Συμμετοχή της Αρχής στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία επί παντός νομοσχεδίου, άμεσα ή έμμεσα σχετιζόμενου (ή και φαινομενικά μη σχετιζόμενου) με άτομα με αναπηρία, με στόχο την άρση παραγωγής νέων εμποδίων σε βάρος τους.

Συντάχθηκε η Γνωμοδότηση Πρωτοβουλίας με θέμα: "Συμμετοχή της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ) στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία: Σήματα Πιστοποίησης Προσβασιμότητας" στο πλαίσιο της κατάθεσης στην Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου της Βουλής, στις 10.12.2021, νομοσχεδίου του Υπουργείου Τουρισμού με θέμα «Πρότυποι Τουριστικοί Προορισμοί Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, Οργανισμοί Διαχείρισης και Προώθησης Προορισμού, Ιαματικές Πηγές Ελλάδας και άλλες ρυθμίσεις για την ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης». (Πυλώνας IV: Συμμετοχή σε κάθε έκφανση της ζωής, Στόχος 30: Προσβάσιμος Τουρισμός)

Συντάχθηκε η Γνωμοδότηση Πρωτοβουλίας με θέμα: "Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021 - 2030 (ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030)"

- ⌘ Παραγωγή νέων νομοθετημάτων πλήρως συμβατών με τη Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.
- ⌘ Συγκέντρωση της νομοθεσίας που αφορά στην πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας σε προσβάσιμη ψηφιακή βάση δεδομένων.

Στόχος 4: Υποδειγματικά προσβάσιμος ιστότοπος (website) της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας

- ⌘ Στο πλαίσιο της ψηφιακής πύλης της δημόσιας διοίκησης **amea.gov.gr**, η οποία σχεδιάστηκε **αδαπάνως** και υλοποιήθηκε από το Εργαστήριο Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου - Υπολογιστή του Ινστιτούτου Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) υπό την ευθύνη του Συντονιστικού Μηχανισμού, σχεδιάστηκε και ολοκληρώθηκε ο υποδειγματικά προσβάσιμος ιστότοπος (website) της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας.

Ο ιστότοπος της Αρχής, σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με γνώμονα την προσβασιμότητά του στο μέγιστο δυνατό επίπεδο (AAA) σύμφωνα με τις Διεθνείς Οδηγίες Προσβασιμότητας Διαδικτυακού Περιεχομένου 2.1 (Web Content Accessibility Guidelines 2.1) που αποτελούν διεθνές πρότυπο της Κοινοπραξίας Παγκόσμιου Ιστού (World Wide Web Consortium). Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση των πολιτών με και χωρίς αναπηρία αφενός στη λειτουργικότητα και το περιεχόμενο του ιστοτόπου και αφετέρου στο έργο και τις δραστηριότητες της Αρχής.

Ο ιστότοπος της Αρχής παρέχει πληροφόρηση στο ευρύ κοινό σχετικά με τρεις πυλώνες: (α) την ταυτότητα της ΕΑΠ, και συγκεκριμένα το θεσμικό πλαίσιο και τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας, καθώς και τα μέλη της Αρχής, τα στελέχη και τους συμμετέχοντες ΓΓ, (β) το έργο της ΕΑΠ, και ειδικότερα τις γνωμοδοτήσεις, εκθέσεις και πρακτικά των συνεδριάσεων της ΕΑΠ, και (γ) τις δράσεις της Αρχής σε διαφορετικούς τομείς, όπως η εκπαίδευση, η ενημέρωση, και οι διεθνείς σχέσεις. Επιπλέον, ο ιστότοπος της Αρχής παρέχει χρήσιμο υλικό προς τους ενδιαφερόμενους πολίτες αναφορικά με ζητήματα προσβασιμότητας, καθώς και τα στοιχεία επικοινωνίας της Αρχής.

- ⌘ Η ψηφιακή πύλη και το πληροφοριακό σύστημα συμμορφώνονται πλήρως με τον ν. 4591/2019 που αφορά στην ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία: (α) της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2016, για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα και (β) του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2455 του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 2017.

Οι ανωτέρω υπηρεσίες αξιολογήθηκαν ως προς την ευχρηστία και την προσβασιμότητά τους από εμπειρογνώμονες ευχρηστίας και προσβασιμότητας, καθώς και από αντιπροσωπευτικούς τελικούς χρήστες. Επιπλέον, δοκιμάστηκαν με διαδεδομένες υποστηρικτικές τεχνολογίες και τεχνικά βοηθήματα που χρησιμοποιούν τα άτομα με αναπηρία (π.χ. αναγνώστες οθόνης, ειδικοί διακόπτες και συστήματα αλληλεπίδρασης, μεγεθυντές οθόνης), ώστε να είναι πλήρως συμβατές με τις εν λόγω τεχνολογίες και τεχνικά βοηθήματα.

Για την πληρέστερη αποτύπωση της διαδικασίας σχεδίασης και υλοποίησης η οποία πρέπει να ακολουθείται για την επίτευξη 'καθολικά προσβάσιμων ιστοτόπων', μετά από σχετικά αιτήματα, απεστάλησαν από τον Πρόεδρο της ΕΑΠ στην Γ. Γ. Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Απλούστευσης Διαδικασιών του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης:

(α) σύντομη αναφορά που συνοψίζει τα οφέλη, τις βασικές αρχές που πρέπει να ακολουθούνται, και τη διαδικασία από τα αρχικά βήματα της σχεδίασης έως την αξιολόγηση του ιστοτόπου (βλέπε Παράρτημα IV), και

(β) σύντομη αναφορά με τις απαραίτητες Προδιαγραφές, τα Κριτήρια Αξιολόγησης και τους Πίνακες Συμμόρφωσης που πρέπει, βάσει της κείμενης νομοθεσίας, να τηρούνται κατά την υλοποίηση των σχετικών έργων για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας (βλέπε Παράρτημα V).

Οι ως άνω αναφορές καταρτίστηκαν από το Εργαστήριο Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου - Υπολογιστή του Ινστιτούτου Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ).

Αναμενόμενα αποτελέσματα των ενεργειών:

- ⌘ Εξασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση στην ενημέρωση όλων των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των πολιτών με αναπηρία, και η διαφάνεια σχετικά με τη δράση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας. Επίσης, ο ιστοτόπος της Αρχής αποτελεί μέσο συνεργασίας και επικοινωνίας των μελών της ΕΑΠ, μέσω περιοχής με περιορισμένη πρόσβαση, που απευθύνεται σε πιστοποιημένους χρήστες του ιστοτόπου.
- ⌘ Με τον υποδειγματικά προσβάσιμο ιστοτόπο της Αρχής:
 - γίνεται διακριτή η παρουσία της Αρχής στα εθνικά δρώμενα ως σημείου αναφοράς για θέματα προσβασιμότητας και γενικότερα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας,
 - διευκολύνεται η προώθηση της νέας συμπεριληπτικής κουλτούρας με σεβασμό στην ανθρώπινη ποικιλομορφία, στη βάση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία,
 - καθίσταται εφικτή η με προσβάσιμο τρόπο ενημέρωση των πολιτών με αναπηρία για θέματα του άμεσου ενδιαφέροντός τους.

Συμπεράσματα

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία αντιπροσωπεύει μια εξαιρετικά σημαίνουσα πρόοδο για τη δέσμευση της κοινωνίας στον στόχο της καθολικής πρόσβασης, θεμελιώδες δικαίωμα κάθε πολίτη, ώστε να μπορεί να επιλέγει αυτόνομα την προσωπική του διαδρομή στην εκπαίδευση, στην εργασία, στον πολιτισμό και γενικότερα στην κοινωνία.

Η Αρχή αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας για τα ζητήματα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα αυτό, διαμορφώνοντας παράλληλα σχετικές προτάσεις για τη χάραξη δημοσίων πολιτικών.

Η Αρχή θεμελιώνει το έργο της στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (όπως κυρώθηκε από τον ν. 4074/2012) και το Σύνταγμα της χώρας που επιτάσσει ότι *τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας* (αρ. 21, παρ. 6).

Η θεσμοθέτηση της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας, αποτελεί μια πολύ σημαντική εξέλιξη και για τους λίγους μήνες ύπαρξής της το έργο της είναι ουσιαστικό. Σε λιγότερο από ένα εξάμηνο, με την ουσιαστική υποστήριξη της Προεδρίας της Κυβέρνησης και του Συντονιστικού Μηχανισμού, η λειτουργία της Αρχής έχει ήδη επιδείξει τα πρώτα αποτελέσματα.

Η Αρχή έχει θέσει τις προτεραιότητές της για το πρώτο διάστημα λειτουργίας της, σταδιακά αναπτύσσει το δίκτυο επαφών της εντοπίζοντας τους αρμόδιους φορείς και Υπηρεσίες και θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για την εφαρμογή του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού πλαισίου για την προσβασιμότητα και την πλήρη και ισότιμη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, σε συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Οι προκλήσεις είναι πολλές και σημαντικές – κοινωνικές, οικονομικές, διοικητικές – και πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι αρμόδιοι φορείς είναι έτοιμοι να τις αντιμετωπίσουν.

Η Αρχή αναγνωρίζει ότι απαιτείται χρόνος και ότι όλα δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν «εν μια νυκτί». Καθώς όμως θα συντελούνται οι αλλαγές που προβλέπονται στο ΕΣΔ, θα εντοπίζονται τα σημεία παρέμβασης και θα προωθούνται τα διορθωτικά μέτρα που τυχόν απαιτηθούν, θα είναι ολοένα και πιο κοντά ο στόχος της δημιουργίας ενός δίκαιου και υπόλογου συστήματος διακυβέρνησης που δεν αφήνει κανένα πολίτη πίσω και εκτός.

Βασικά ορόσημα Ιούνιος – Δεκέμβριος 2021

- ⌘ Σύσταση-συγκρότηση και λειτουργία της Αρχής.
- ⌘ Δρομολόγηση οργανωτικών – λειτουργικών θεμάτων (Κανονισμός Λειτουργίας, στελέχωση, στέγαση, λογότυπος, ιστότοπος της Αρχής).
- ⌘ Προτεραιοποίηση τομέων διερεύνησης από την Αρχή (εκπαίδευση, προσβασιμότητα φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος).
- ⌘ Γνωμοδότηση με θέμα «Προσβασιμότητα και ασφάλεια: ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΕ 2019/882 στο εθνικό δίκαιο».
- ⌘ Γνωμοδότηση Πρωτοβουλίας με θέμα: "Συμμετοχή της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ) στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία: Σήματα Πιστοποίησης Προσβασιμότητας".
- ⌘ Γνωμοδότηση Πρωτοβουλίας επί των κειμένων της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά και του Σχεδίου Δράσης 2021-2030 (ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030, σε δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση από 23/12/2021 έως 07/01/2022).

Άμεσοι στόχοι και θεματικές περιοχές προς διερεύνηση (2022)

Προς ολοκλήρωση

- ⌘ Οργανωτική διαδικασία (Δημοσίευση Κανονισμού Λειτουργίας, τυποποίηση εγγράφων, στελέχωση).
- ⌘ Στέγαση της Αρχής.
- ⌘ Εισηγήσεις / Προτάσεις της Αρχής:
 - Για θέματα πρώιμης παρέμβασης και προσχολικής εκπαίδευσης.
 - Για θέματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
 - Σύνταξη και αποστολή επιστολής της Αρχής προς τους Πρυτάνεις των ΑΕΙ στο πλαίσιο της ενημέρωσης της Αρχής για θέματα πρόσβασης των μελών με αναπηρία της ακαδημαϊκής κοινότητας στις υποδομές και υπηρεσίες των ΑΕΙ.

- Συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων που θα συλλεχθούν από την επικοινωνία με τα ΑΕΙ.
- Γνωμοδότηση Πρωτοβουλίας για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Για θέματα θεσμικού πλαισίου φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.
 - Ενημέρωση της Αρχής από φορείς και όργανα της Πολιτείας σχετικά με την προσβασιμότητα με έμφαση στην υλοποίηση των σχετικών δράσεων του Εθνικού Σχεδίου Δράσης.
 - Συγκέντρωση νομοθεσίας, προδιαγραφών και καλών πρακτικών για την προσβασιμότητα, εντοπισμός σημείων που χρειάζονται παρέμβαση από την Πολιτεία.
 - Κατάρτιση προτάσεων για τη βελτίωση της εφαρμογής της προσβασιμότητας στην πράξη.
 - Προσδιορισμός δράσεων ευαισθητοποίησης σε θέματα προσβασιμότητας.
 - Εισηγήση προς την Ολομέλεια της Αρχής - έγκριση προτάσεων Ομάδας Εργασίας μελών της Αρχής.
 - Γνωμοδότηση για την προσβασιμότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.

Προς διερεύνηση- Επόμενες ενέργειες

- ⌘ Πρόσβαση στην εκπαίδευση σε όλες τις βαθμίδες.
- ⌘ Προσβασιμότητα ειδικών κτηρίων και χρήσεων.
- ⌘ Προσβασιμότητα στις Μεταφορές και Κινητικότητα του Ατόμου.
- ⌘ Αυτόνομη διαβίωση ατόμων με αναπηρία.
- ⌘ Πρόσβαση ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση.
- ⌘ Πολιτική Προστασία και άτομα με αναπηρία.
- ⌘ Πολιτισμός και αναπηρία.
- ⌘ Αθλητισμός και αναπηρία.
- ⌘ Πρωτοβουλίες για την ενημέρωση της κοινής γνώμης σε θέματα που αφορούν την προσβασιμότητα και την πρόσβαση εν γένει των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς και εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΑΠ 2021-2025

ΟΔΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ 2021-2022

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΑΠ

Η αναπηρία είναι μια παγκόσμια πραγματικότητα, που αφορά άμεσα έναν ετερογενή πληθυσμό με αναπηρίες γενετικές ή επίκτητες, ορατές ή μη εμφανείς, αισθητηριακές, κινητικές, γνωστικές ή ψυχικές. Αφορά σύμφωνα με τον ΠΟΥ πάνω από 1 δισ. ανθρώπους, ενώ ένας στους τέσσερις Ευρωπαίους έχει ένα μέλος της οικογένειάς του με κάποια μορφή αναπηρίας.

Στην Ελλάδα, ο αριθμός αγγίζει το 1.000.000 πολίτες. Εξ αυτών, σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Α.μεΑ., έξι στους δέκα ζουν στο φάσμα της φτώχειας και του αποκλεισμού.

Τα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία είναι διαχρονικά και αφορούν πολιτικές μακράς πνοής.

Με την εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για τα ΑμεΑ για πρώτη φορά επιχειρείται ολιστικά να συντεθούν σε μια ενιαία ομπρέλα πολιτικής οι δράσεις όλων των υπουργείων που αφορούν τα ΑμεΑ. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης, δεν είναι μία αφηρημένη άσκηση επί χάρτου, αλλά πρόκειται για έναν πολύ συγκεκριμένο οδικό χάρτη που περιλαμβάνει 6 πυλώνες και 30 συγκεκριμένες δράσεις, οι οποίες έχουν καθορισμένο χρόνο υλοποίησης, και συνιστούν μεγάλη άσκηση της διαλειτουργικότητας όλων των φορέων. Το ΕΣΔ θέτει σαφείς και μετρήσιμους στόχους, ώστε να αντιμετωπιστεί στην ολότητα του ένα σύνθετο πρόβλημα. Με το ΕΣΔ μετουσιώνεται σε πράξη η συνταγματική επιταγή του άρθρου 21 παράγραφος 6 που εγγυάται ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

Ο ν. 4780/2021 ορίζει την αποστολή και τα πεδία παρέμβασης της Αρχής. Η ΕΑΠ στο πλαίσιο της θεσμικής της αποστολής οφείλει να καθορίσει και να αποτυπώσει σε ένα στρατηγικό σχέδιο τις γενικότερες και πιο μακροπρόθεσμες επιδιώξεις της, που προετοιμάζουν την πορεία της για τα επόμενα έτη της θητείας της. Οι αποφάσεις της Αρχής πρέπει να καθοδηγούνται από στρατηγικό τρόπο σκέψης και δράσης.

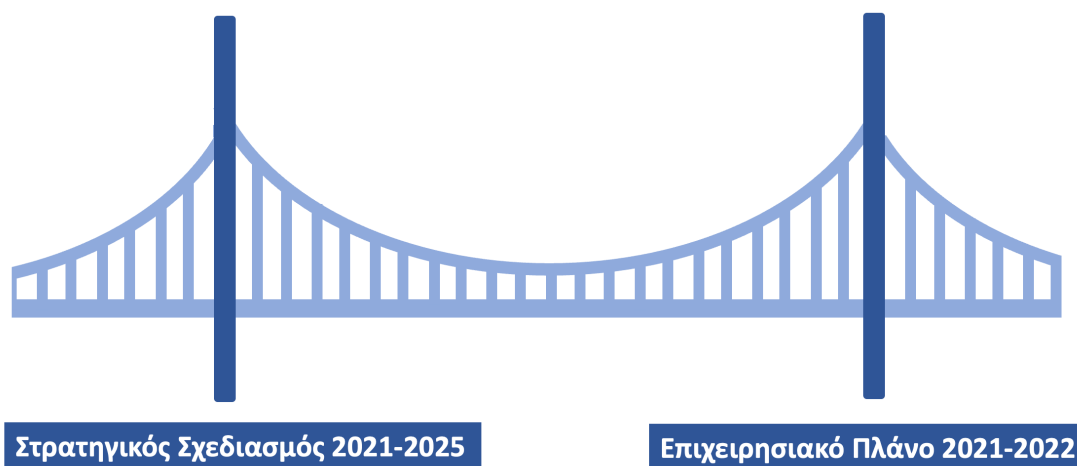
Η προσέγγιση της ΕΑΠ στην αποτύπωση του στρατηγικού σχεδιασμού της, περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:

- ⌘ Αξιολόγηση της παρούσας κατάστασης μέσω του απολογισμού της πρώτης φάσης λειτουργίας της - καθορισμός των βασικών προϋποθέσεων / παραδοχών, που προσδιορίζουν την υλοποίηση της στρατηγικής της.
- ⌘ Καθορισμός μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων σκοπών και στόχων.
- ⌘ Χαρτογράφηση της διαδρομής για την επίτευξη των σκοπών / στόχων.

Ο στρατηγικός σχεδιασμός 2021-2025 συμβάλλει σε μια αποτελεσματική αποτύπωση της μακροπρόθεσμης κατεύθυνσης της Αρχής, λαμβάνοντας υπόψη ότι θα υπάρξουν έκτακτα θέματα που θα προκύπτουν ενδιάμεσως.

Ο Οδικός Χάρτης 2021-2022 αφορά συγκεκριμένους, πιο άμεσους στόχους που συμβάλλουν στην επιδίωξη των γενικότερων στόχων. Οι στόχοι του Οδικού Χάρτη είναι απόρροια της αποστολής της Αρχής και μεταφράζουν τις στρατηγικές κατευθύνσεις σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, αποτελώντας ταυτόχρονα δεσμεύσεις.

Ο βασικός στόχος της Αρχής κατά την εκπόνηση του Οδικού Χάρτη 2021-2022 είναι να μπορεί να μετασχηματίζεται εύκολα σε ευέλικτα σχέδια δράσης.

Στρατηγικός Σχεδιασμός 2021-2025 (Σ.Σ. 2021-2025) της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ)

Αποστολή ΕΑΠ (άρθρο 1, ν. 4780/2021 ΦΕΚ 30 Α΄)

Η διαρκής παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημόσιων πολιτικών σε θέματα του αντικειμένου της Αρχής.

Σκοπός (άρθρο 1, ν. 4780/2021 ΦΕΚ 30 Α΄)

Η διασφάλιση ισότιμης πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Αρμοδιότητες της ΕΑΠ (βλ. Παράρτημα VII)

Στόχος 1: Παρακολούθηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ)

Δράση 1.1: Ενημέρωση της ΕΑΠ από εκπροσώπους φορέων, τους Γενικούς Γραμματείς Υπουργείων και τον Συντονιστικό Μηχανισμό για την πορεία της υλοποίησης των δράσεων του ΕΣΔ.

Δράση 1.2: Εντοπισμός αδύνατων σημείων – Εξαγωγή συμπερασμάτων.

Δράση 1.3: Ανάπτυξη και υποβολή σχετικών προτάσεων αναθεώρησης - επικαιροποίησης - συμπλήρωσης προς τον Πρωθυπουργό.

Στόχος 2: Έλεγχος και προτάσεις βελτίωσης θεσμικού πλαισίου για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς

Δράση 2.1: Επεξεργασία – βελτίωση - συμπλήρωση της διοικητικής κωδικοποίησης της υφιστάμενης νομοθεσίας σε συνεργασία με τον Συντονιστικό Μηχανισμό.

Δράση 2.2: Μελέτη υφιστάμενης πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, με στόχο τη συμβατότητα μεταξύ τους και σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο - Γνωμοδότηση / προτάσεις.

Δράση 2.3: Μελέτη υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στο ψηφιακό περιβάλλον και τις τεχνολογίες πληροφορικής, σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο-Γνωμοδότηση / προτάσεις.

Δράση 2.4: Μελέτη υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στις μεταφορές και την αστική κινητικότητα, σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο - Γνωμοδότηση / προτάσεις.

Δράση 2.5: Μελέτη υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στην πολιτική προστασία, σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο - Γνωμοδότηση / προτάσεις.

Δράση 2.6: Μελέτη υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο - Γνωμοδότηση / προτάσεις.

Δράση 2.7: Μελέτη υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση, σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο-Γνωμοδότηση / προτάσεις.

Δράση 2.8: Μελέτη υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στην αυτόνομη διαβίωση, σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο - Γνωμοδότηση / προτάσεις.

Δράση 2.9: Μελέτη υφισταμένης κατάστασης ως προς τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην πολιτιστική ζωή, την ψυχαγωγία, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό των ατόμων με αναπηρία, σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο - Γνωμοδότηση / προτάσεις.

Στόχος 3: Συμμετοχή στο νομοπαρασκευαστικό έργο και σύνταξη γνωμοδοτήσεων

Δράση 3.1: Καθορισμός διαδικασίας συμμετοχής σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές.

Δράση 3.2: Παρακολούθηση του ιστοτόπου orengon.gr - σύνταξη Γνωμοδοτήσεων / προτάσεων επί νομοσχεδίων.

Δράση 3.3: Σύνταξη Γνωμοδοτήσεων κατόπιν αιτήματος Υπηρεσιών του Δημοσίου.

Δράση 3.4: Σύνταξη Γνωμοδοτήσεων Πρωτοβουλίας.

Δράση 3.5: Παρακολούθηση της πορείας των παρατηρήσεων / προτάσεων της ΕΑΠ επί νομοσχεδίων.

Στόχος 4: Ανάπτυξη και επικαιροποίηση προδιαγραφών

Δράση 4.1: Διερεύνηση και συγκέντρωση υφιστάμενων εθνικών προδιαγραφών και οδηγιών θεμάτων αρμοδιότητας της ΕΑΠ.

Δράση 4.2: Εντοπισμός εθνικών προδιαγραφών και οδηγιών που χρήζουν επικαιροποίησης ή/και προδιαγραφών και οδηγιών των οποίων απαιτείται η σύνταξη – κατάρτιση σχετικού πίνακα.

Δράση 4.3: Συγκέντρωση ευρωπαϊκών και διεθνών προδιαγραφών, οδηγιών και καλών πρακτικών επί θεμάτων αρμοδιότητας της ΕΑΠ.

Δράση 4.4: Εντοπισμός Επιτροπών με σχετικό με την ΕΑΠ αντικείμενο – κατάρτιση λίστας Επιτροπών.

Δράση 4.5: Ενημέρωση της ΕΑΠ από τις παραπάνω Επιτροπές για το έργο τους και τη δυνατότητα από κοινού σύνταξης προδιαγραφών.

Δράση 4.6: Προτεραιοποίηση αναγκών.

Δράση 4.7: Σύσταση Ομάδων Εργασίας υπό τον συντονισμό της ΕΑΠ με συμμετοχή στελεχών της δημόσιας διοίκησης, εμπειρογνομώνων, κλπ.

Δράση 4.8: Ανάπτυξη προδιαγραφών και οδηγιών.

Δράση 4.9: Ανάπτυξη υποδειγμάτων εσωτερικών εντύπων (Γνωμοδοτήσεις, Εισηγήσεων, κλπ.).

Δράση 4.10: Ανάπτυξη προδιαγραφών χώρων στέγασης ΕΑΠ.

Στόχος 5: Επικοινωνιακές δράσεις και δράσεις ευαισθητοποίησης

Δράση 5.1: Δημιουργία λογοτύπου ΕΑΠ.

Δράση 5.2: Δημιουργία ιστοτόπου ΕΑΠ.

Δράση 5.3: Ενημέρωση / επικαιροποίηση ιστοτόπου ΕΑΠ.

Δράση 5.4: Ανάπτυξη θεματικού οδηγού – εργαλείου (kit) παρουσίασης ΕΑΠ.

Δράση 5.5: Ανάπτυξη θεματικών οδηγιών – εργαλείων (kits) ενημέρωσης για την εφαρμογή του Καθολικού Σχεδιασμού σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

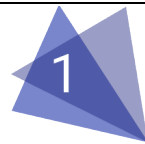
Δράση 5.6: Ανάπτυξη θεματικών οδηγιών – εργαλείων (kits) για την εξειδίκευση της προσβασιμότητας σε επιμέρους τομείς - ανάδειξη καλών πρακτικών.

Δράση 5.7: Σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Οδικός Χάρτης 2021-2022 της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ)

Ο παρών Οδικός Χάρτης 2021-2022 αναφέρεται στους στόχους και δράσεις του Στρατηγικού Σχεδιασμού 2021-2025 της Α' περιόδου λειτουργίας της Αρχής επισημαίνοντας ουσιαστικά το βαθμό προόδου υλοποίησης αυτών στη βάση του γενικότερου στρατηγικού σχεδιασμού της Αρχής.

Στόχος 1 του Σ.Σ.2021-2025: Παρακολούθηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ)

Δράση 1.1 του Σ.Σ. 2021-2025: Ενημέρωση της ΕΑΠ από τους Γενικούς Γραμματείς Υπουργείων, τους αρμοδίους φορείς, και τον Συντονιστικό Μηχανισμό για την πορεία της υλοποίησης των δράσεων του ΕΣΔ (*διαρκής δράση*).

Δράση 1.2 του Σ.Σ. 2021-2025: Εντοπισμός αδυναμιών – Εξαγωγή συμπερασμάτων (*διαρκής δράση*).

Δράση 1.3 του Σ.Σ. 2021-2025: Ανάπτυξη και υποβολή σχετικών προτάσεων αναθεώρησης / επικαιροποίησης / συμπλήρωσης στον Πρωθυπουργό (*διαρκής δράση*).

Στόχος 2 του Σ.Σ. 2021-2025: Έλεγχος και προτάσεις βελτίωσης θεσμικού πλαισίου για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς

Δράση 2.1 του Σ.Σ. 2021-2025: Επεξεργασία / βελτίωση / συμπλήρωση της διοικητικής κωδικοποίησης της υφιστάμενης νομοθεσίας σε συνεργασία με τον Συντονιστικό Μηχανισμό.

Δράση 2.2 του Σ.Σ. 2021-2025: Μελέτη υφιστάμενης πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, με στόχο τη συμβατότητα μεταξύ τους και σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο - Γνωμοδότηση / προτάσεις (*σε εξέλιξη*).

Δράση 2.6 του Σ.Σ. 2021-2025: Μελέτη υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση όλων των βαθμίδων, με προτεραιότητα αφενός στην Πρώιμη Παρέμβαση και Ενταξιακή Εκπαίδευση και αφετέρου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ και το αντίστοιχο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο -Γνωμοδότηση / προτάσεις (σε εξέλιξη).

Στόχος 3 του Σ.Σ. 2021-2025: Συμμετοχή στο νομοπαρασκευαστικό έργο και σύνταξη γνωμοδοτήσεων

Δράση 3.1 του Σ.Σ. 2021-2025: Καθορισμός διαδικασίας συμμετοχής σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές (σε εξέλιξη).

Δράση 3.2 του Σ.Σ. 2021-2025: Παρακολούθηση του ιστοτόπου opengov.gr - σύνταξη Γνωμοδοτήσεων / προτάσεων επί νομοσχεδίων (διαρκής δράση).

Δράση 3.3 του Σ.Σ. 2021-2025: Σύνταξη Γνωμοδοτήσεων κατόπιν αιτήματος Υπηρεσιών του δημοσίου (διαρκής δράση).

Δράση 3.4 του Σ.Σ. 2021-2025: Σύνταξη Γνωμοδοτήσεων Πρωτοβουλίας (διαρκής δράση).

Δράση 3.5 του Σ.Σ. 2021-2025: Παρακολούθηση της πορείας των παρατηρήσεων / προτάσεων της ΕΑΠ επί νομοσχεδίων (διαρκής δράση).

Στόχος 4 του Σ.Σ. 2021-2025: Ανάπτυξη και επικαιροποίηση προδιαγραφών

Δράση 4.1 του Σ.Σ. 2021-2025: Διερεύνηση και συγκέντρωση υφιστάμενων εθνικών προδιαγραφών και οδηγιών θεμάτων αρμοδιότητας της ΕΑΠ.

Δράση 4.2 του Σ.Σ. 2021-2025: Εντοπισμός εθνικών προδιαγραφών και οδηγιών που χρήζουν επικαιροποίησης ή/και προδιαγραφών και οδηγιών των οποίων απαιτείται η σύνταξη – Κατάρτιση σχετικού πίνακα.

Δράση 4.3 του Σ.Σ. 2021-2025: Συγκέντρωση ευρωπαϊκών και διεθνών προδιαγραφών, οδηγιών και καλών πρακτικών επί θεμάτων αρμοδιότητας της ΕΑΠ (διαρκής δράση).

Δράση 4.4 του Σ.Σ. 2021-2025: Εντοπισμός Επιτροπών με σχετικό με την ΕΑΠ αντικείμενο – Κατάρτιση λίστας Επιτροπών (ολοκληρώθηκε).

Δράση 4.5 του Σ.Σ. 2021-2025: Ενημέρωση της ΕΑΠ από τις παραπάνω Επιτροπές για το έργο τους και τη δυνατότητα από κοινού σύνταξης προδιαγραφών.

Δράση 4.6 του Σ.Σ. 2021-2025: Προτεραιοποίηση αναγκών.

Δράση 4.9 του Σ.Σ. 2021-2025: Ανάπτυξη υποδειγμάτων εσωτερικών εντύπων (Γνωμοδοτήσεων, Εισηγήσεων κ.λπ.) *(σε εξέλιξη)*.

Δράση 4.10 του Σ.Σ. 2021-2025: Ανάπτυξη προδιαγραφών χώρων στέγασης ΕΑΠ *(ολοκληρώθηκε)*.

Στόχος 5 του Σ.Σ. 2021-2025: Επικοινωνιακές δράσεις και δράσεις ευαισθητοποίησης

Δράση 5.1 του Σ.Σ. 2021-2025: Δημιουργία λογοτύπου ΕΑΠ *(ολοκληρώθηκε)*.

Δράση 5.2 του Σ.Σ. 2021-2025: Δημιουργία ιστοτόπου ΕΑΠ *(ολοκληρώθηκε)*.

Δράση 5.3 του Σ.Σ. 2021-2025: Ενημέρωση / επικαιροποίηση ιστοτόπου ΕΑΠ *(διαρκής δράση)*.

Δράση 5.4 του Σ.Σ. 2021-2025: Ανάπτυξη θεματικού οδηγού – εργαλείου (kit) παρουσίασης ΕΑΠ.

Δράση 5.5 του Σ.Σ. 2021-2025: Ανάπτυξη θεματικών οδηγιών – εργαλείων (kits) ενημέρωσης για την εφαρμογή του Καθολικού Σχεδιασμού σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Δράση 5.7 του Σ.Σ. 2021-2025: Σχεδιασμός και υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης *(διαρκής δράση)*.

Παράρτημα Ι

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ)

με θέμα

Προσβασιμότητα και ασφάλεια: ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΕ 2019/882 στο εθνικό δίκαιο

Αθήνα, 6 Οκτωβρίου 2021

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, κατά την 3^η συνεδρίασή της στις 2 Σεπτεμβρίου 2021, ενημερώθηκε από τον Γενικό Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας κ. Γ. Σταμάτη επί της διαδικασίας ενσωμάτωσης της Οδηγίας ΕΕ 2019/882 για τις απαιτήσεις προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε αγαθά και υπηρεσίες και αποφάσισε την κατάρτιση γνωμοδότησης με θέμα: «Προσβασιμότητα και ασφάλεια: ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΕ 2019/882 στο εθνικό δίκαιο» σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 4780/2021 (ΦΕΚ 30 Α').

Σε συνέχεια δε της με αρ. πρωτ. 66110/09.09.2021, επιστολής του κ. Σταμάτη, η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας προέβη στην ακόλουθη γνωμοδότηση η οποία υιοθετήθηκε **ομόφωνα** από την ολομέλεια.

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας (Αρχή) συστάθηκε με τον ν. 4780/2021 (ΦΕΚ 30 Α'), υπάγεται στον Πρωθυπουργό και υποστηρίζεται, ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της, από την Προεδρία της Κυβέρνησης.

Αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας προς τον σκοπό της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημόσιων πολιτικών σε θέματα του αντικειμένου της.

1. Σύντομη περίληψη - Συμπεράσματα και συστάσεις

Στόχος της διασφάλισης της προσβασιμότητας είναι η άρση όλων των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες, ώστε να συμμετέχουν ισότιμα με τη μέγιστη δυνατή αυτονομία και με τον ίδιο βαθμό ασφάλειας και άνεσης με όλους στο κοινωνικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό γίγνεσθαι. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας αναγνωρίζει ότι η προσβασιμότητα υποδομών, εξοπλισμών, υπηρεσιών και αγαθών σχετίζεται άμεσα με την ασφάλεια των ατόμων με αναπηρία. Η Επιτροπή, μάλιστα, των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες στο Γενικό Σχόλιο 2 (2014) «Άρθρο 9: Προσβασιμότητα» αναφέρει ότι η υποχρέωση εφαρμογής της προσβασιμότητας είναι **άνευ όρων**, δηλαδή η οντότητα που είναι υποχρεωμένη να παρέχει προσβασιμότητα δεν μπορεί να δικαιολογήσει την παράλειψη να το πράξει αναφερόμενη στο βάρος [βλ. δυσανάλογη επιβάρυνση] της παροχής πρόσβασης στα άτομα με αναπηρίες.

Η Οδηγία ΕΕ 2019/882 στοχεύει στην ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς μέσω της προσέγγισης των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τις απαιτήσεις προσβασιμότητας για ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες. Επίσης, η Οδηγία στοχεύει στην εξάλειψη των εμποδίων που προκύπτουν από αποκλίνουσες απαιτήσεις προσβασιμότητας εντός των κρατών μελών της ΕΕ. Προάγει την πλήρη και αποτελεσματική ισότητα συμμετοχής των ατόμων με αναπηρίες βελτιώνοντας την πρόσβαση σε βασικά προϊόντα και υπηρεσίες προκειμένου να καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων αυτών. Συνδέει ουσιαστικά τη σήμανση CE -που πλέον έχει καθιερωθεί στην αντίληψη των καταναλωτών ως σήμανση σχετιζόμενη με την ασφάλεια των προϊόντων- με την προσβασιμότητα, εντάσσοντας την προσβασιμότητα στη διαδικασία αξιολόγησης της ασφάλειας των προϊόντων.

Συνοπτικά, το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας αναφέρεται σε α) υλικά συστήματα και συσκευές και β) σε λογισμικό και υπηρεσίες κατά βάση ψηφιακές. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας θεωρεί ότι η ομαδοποίηση αυτή παραπέμπει, καταρχήν, στον έλεγχο εποπτείας της αγοράς αυτών των προϊόντων και υπηρεσιών από τα δύο πλέον αρμόδια Υπουργεία: το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων και το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, λόγω της εμπειρίας που ήδη διαθέτουν από την εποπτεία και τον έλεγχο συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του σήματος CE και της ανάπτυξης σχετικών μηχανισμών εποπτείας και ελέγχου. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας συμφωνεί, επίσης, με την ανάθεση της «υψηλής εποπτείας» εφαρμογής της Οδηγίας στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (καθ' ύλην αρμόδια η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας), το οποίο ήδη λειτουργεί ως επισπεύδον Υπουργείο για την ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας θεωρεί τα παρακάτω αναγκαία για την ουσιαστική ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο:

- α) τον έλεγχο των Οργανισμών των παραπάνω Υπουργείων και την ενδεχόμενη συμπλήρωση ή/και επέκταση των αρμοδιοτήτων τους ώστε να αναλάβουν πέραν της ενσωμάτωσης και την εποπτεία και έλεγχο της προσβασιμότητας με βάση τις απαιτήσεις της Οδηγίας,
- β) τη συγκέντρωση και υιοθέτηση όλων των υφιστάμενων ευρωπαϊκών προτύπων και προδιαγραφών προσβασιμότητας υπηρεσιών και προϊόντων (τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών) και την παρακολούθηση παραγωγής νέων, τον συγκριτικό έλεγχο του υφιστάμενου εθνικού θεσμικού πλαισίου αναφορικά με την ύπαρξη ή μη θεσμικών διατάξεων, προτύπων και προδιαγραφών προσβασιμότητας υπηρεσιών και προϊόντων και τη συμπλήρωση αυτού – όπου απαιτείται-, ώστε να διευκολυνθεί το έργο των προαναφερόμενων μηχανισμών και η ουσιαστική εφαρμογή της Οδηγίας,

- γ) την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας ώστε να συμπεριλάβει τη συμμόρφωση του δομημένου περιβάλλοντος (πρόβλεψη μεταφοράς και προσέγγισης κτιριακών υποδομών, προσβάσιμος σχεδιασμός εντός και εκτός κτιρίων) που χρησιμοποιούν οι πελάτες των υπηρεσιών που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία (για υπηρεσίες είτε ψηφιακής εξυπηρέτησης ή που απαιτούν τη φυσική παρουσία του ατόμου με αναπηρία) με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας που καθορίζονται στο Παράρτημα III, με στόχο να μεγιστοποιηθεί η χρήση τους από άτομα με αναπηρίες, δεδομένου ότι οι εθνικές συνθήκες το επιτρέπουν,
- δ) τον πολύ προσεκτικό καθορισμό των λόγων βάσει των οποίων θα μπορούν να χορηγηθούν εξαιρέσεις από τη συμμόρφωση με την απαίτηση της προσβασιμότητας λαμβάνοντας υπόψη εξατομικευμένες ανάγκες και περιορισμούς και εξειδικεύοντας το Παράρτημα VI της Οδηγίας, με δεδομένη τη θέση της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες στο Γενικό Σχόλιο 2 (2014) «Άρθρο 9: Προσβασιμότητα» περί υποχρέωσης εφαρμογής της προσβασιμότητας άνευ όρων.

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, συμπληρωματικά με τις προτεινόμενες παρεμβάσεις σε νομοθετικό επίπεδο, θεωρεί αναγκαία την επιμόρφωση σε θέματα προσβασιμότητας των στελεχών των σχετικών ελεγκτικών και εποπτευόντων μηχανισμών και προτείνει την στενή θεσμική συνεργασία των προαναφερόμενων Υπουργείων, και ιδιαίτερα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, σε όλες τις φάσεις εφαρμογής της Οδηγίας και επιμόρφωσης των στελεχών, με το αναπηρικό κίνημα και την αντιπροσωπευτικότερη οργάνωση αυτού, την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.).

Τα αρμόδια Υπουργεία θα πρέπει να ενημερώνουν την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας σε τακτά χρονικά διαστήματα για την πορεία ενσωμάτωσης και προσαρμογής της Οδηγίας, ώστε η αρχή να μπορεί να προβεί σε σχετικές εισηγήσεις, όποτε κριθεί αναγκαίο.

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας επισημαίνει ότι θεωρεί αναγκαία την ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο στην ολότητά της και τον περιορισμό στο ελάχιστο δυνατό των εξουσιοδοτικών διατάξεων για έκδοση δευτερογενούς νομοθεσίας, αποκλειστικά και μόνο όπου αυτό είναι απολύτως απαραίτητο.

2. Εισαγωγή

2.1. Με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (εφεξής Σύμβαση), την οποία η χώρα κύρωσε με το ν. 4074/2012 (ΦΕΚ 88 Α'), υιοθετούνται πλέον από τη χώρα

2.1.1. Το κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας, που αντικαθιστά το παρωχημένο ιατρικό μοντέλο που θεωρούσε την αναπηρία ως ασθένεια και τα άτομα με αναπηρία ως υποκείμενα φιλανθρωπίας και άτομα που έχουν ανάγκη από ιατρική/θεραπευτική παρέμβαση ή/και πρόνοια και

2.1.2. Η δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας, που αναγνωρίζει τα άτομα με αναπηρία ως υποκείμενα με πλήρη δικαιώματα και ελευθερίες, ικανότητα αυτοπροσδιορισμού και πλήρους συμμετοχής σε όλες τις σφαίρες της κοινωνικο-οικονομικής και πολιτικής ζωής.

- 2.2. Η Σύμβαση προωθεί τον σεβασμό της εγγενούς αξιοπρέπειας, της ατομικής αυτονομίας, συμπεριλαμβανομένης και της ελευθερίας ατομικών επιλογών και της ανεξαρτησίας των ατόμων και αναγνωρίζει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες στην ελευθερία και την ασφάλεια του προσώπου².
- 2.3. Η Σύμβαση ορίζει ως «άτομα με αναπηρίες» τα άτομα που έχουν μακροχρόνια σωματικά, διανοητικά, πνευματικά ή αισθητήρια εμπόδια, που, σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια, μπορούν να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία, σε ίση βάση με τους άλλους.
- 2.4. Με την κύρωση της Σύμβασης η χώρα αναλαμβάνει την υποχρέωση να προάγει, να προστατεύσει και να διασφαλίσει την πλήρη και ίση απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, από όλα τα άτομα με αναπηρίες και να προάγει το σεβασμό της εγγενούς αξιοπρέπειάς τους.
- 2.5. Παράλληλα αναλαμβάνει³ να προάγει την έρευνα και ανάπτυξη καθολικά σχεδιασμένων αγαθών, υπηρεσιών, εξοπλισμού και εγκαταστάσεων προκειμένου να ικανοποιούνται οι συγκεκριμένες ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες, καθώς και να προάγει τη διαθεσιμότητα και τη χρήση τους και τον καθολικό σχεδιασμό κατά την ανάπτυξη των προτύπων και κατευθυντήριων οδηγιών.

3. Προσβασιμότητα και ασφάλεια

- 3.1. Στην Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ένωση ισότητας: στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030» αναγνωρίζεται ότι η προσβασιμότητα σε δομημένα και εικονικά [βλ. ψηφιακά] περιβάλλοντα, σε τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ), σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών και των υποδομών, αποτελεί παράγοντα διευκόλυνσης της άσκησης των δικαιωμάτων και προαπαιτούμενο για την πλήρη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία σε ίση βάση με τους άλλους. Τονίζεται -μεταξύ άλλων- ότι οι κανόνες της ΕΕ καθιστούν τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϋπόθεση για να μπορούν τα κράτη μέλη να επωφελούνται από τα ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης, και ότι η αγορά προσβάσιμων αγαθών, υπηρεσιών και υποδομών είναι υποχρεωτική στο πλαίσιο των δημόσιων προμηθειών.

² Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 Α'), άρθρο 14 «Ελευθερία και ασφάλεια του ατόμου»

³ Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 Α'), άρθρο 4 «Γενικές υποχρεώσεις»

- 3.2. Ως «προσβασιμότητα», γενικά, ορίζεται⁴ το χαρακτηριστικό του [βλ. φυσικού, δομημένου και ψηφιακού] περιβάλλοντος, που επιτρέπει σε όλα τα άτομα – χωρίς διακρίσεις φύλου, ηλικίας και λοιπών χαρακτηριστικών, όπως σωματική διάπλαση, δύναμη, αντίληψη, εθνικότητα – να έχουν πρόσβαση σε αυτό, δηλαδή να μπορούν αυτόνομα, με **ασφάλεια** και με άνεση να προσεγγίσουν και να χρησιμοποιήσουν τις υποδομές, αλλά και τις υπηρεσίες και τα αγαθά που διατίθενται στο συγκεκριμένο περιβάλλον.
- 3.3. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) πιστεύει στην ανάγκη μετατροπής της έννοιας της «Προσβασιμότητας ως ανθρώπινου δικαιώματος»⁵ σε πολιτική και λειτουργική αντίληψη. Πρόκειται για έννοια που αφορά όλη την κοινωνία και όχι μόνο τα άτομα με αναπηρίες και πιστεύει ότι η χάραξη πολιτικής σε αυτόν τον τομέα θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:
- την παροχή στα άτομα με αναπηρίες της δυνατότητας να ζουν ανεξάρτητα και να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής και
 - την υιοθέτηση μέτρων στα οποία να περιλαμβάνεται η πρόληψη, ο προσδιορισμός και η εξάλειψη των κωλυμάτων και των φραγμών στην προσβασιμότητα.
- 3.4. Στο European Concept for Accessibility -ECA 2003⁶ αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι ένα προσβάσιμο περιβάλλον πρέπει να είναι ασφαλές, δηλαδή να είναι απαλλαγμένο από κινδύνους για όλους τους χρήστες. Επομένως, όλα εκείνα τα στοιχεία που αποτελούν μέρος ενός περιβάλλοντος πρέπει να σχεδιαστούν με γνώμονα την ασφάλεια. Ήδη από την πρώτη έκδοση του 1996⁷ υπήρχε σε αυτό η αναφορά ότι όποια και αν είναι τα χαρακτηριστικά ασφαλείας, οι στρατηγικές και οι διαδικασίες σε συγκεκριμένες καταστάσεις, ο στόχος πρέπει να είναι πάντα: η ασφάλεια να διασφαλίζεται για οποιονδήποτε, οποιασδήποτε ηλικίας, με ή χωρίς αναπηρίες ανά πάσα στιγμή.
- 3.5. Στο CEN_CENELEC GUIDE 6:2014 “Guide for addressing accessibility in standards” αναφέρεται ότι τα προσβάσιμα συστήματα είναι ιδιαίτερα χρήσιμα όταν οι συνθήκες χρήσης του περιβάλλοντος (όπως η ένταση του φωτός, ο θόρυβος ή η θορυβώδης δραστηριότητα των πλησιέστερων ανθρώπων) είναι δυσμενείς. Η προσβασιμότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι

⁴ «Προσβασιμότητα: το κλειδί για την εξάλειψη των διακρίσεων»-Ε.Σ.Α.μεΑ. 2005, ν. 4067/2012 (ΦΕΚ 79 Α΄) «Νέος Οικοδομικός Κανονισμός», άρθρο 2 «Ορισμοί» και «Προσβασιμότητα και Αναπηρία»-Μ.Χριστοφή/ Ε.Σ.Α.μεΑ. 2013

⁵ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) με θέμα «Η προσβασιμότητα ως ανθρώπινο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες», παραγρ.3- Εισηγητής Ι. Βαρδακαστάνης, 2013

⁶ European Concept of Accessibility, Luxembourg Ministry of Family, Social Solidarity and Youth, 2003

⁷ European Concept of Accessibility, CCPT, 1996

έρχεται σε σύγκρουση με ζητήματα ασφάλειας. Ωστόσο, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι οι λειτουργίες που έχουν σχεδιαστεί για τη διασφάλιση της χρηστικότητας και της ασφάλειας θα πρέπει να ισορροπούν με την προσβασιμότητα, προκειμένου να αποφευχθεί ο αποκλεισμός ή η βλάβη οποιουδήποτε χρήστη. Οι προγραμματιστές προτύπων πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα συστήματα με διατάξεις ασφαλείας καλύπτουν τις ανάγκες του πλήρους φάσματος διαφορετικών χρηστών [άρα να είναι προσβάσιμα σε όλους].

Στον ίδιο Οδηγό ορίζονται 11 στόχοι της προσβασιμότητας μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται και η διασφάλιση της δυνατότητας προσέγγισης, αντίληψης, κατανόησης, ελέγχου, χρηστικότητας, ανοχής σφάλματος και συμβατότητας με άλλα συστήματα, στόχοι που αποτελούν εξίσου και παραμέτρους της ασφάλειας.

3.6. Στο ISO Guide 51 “Safety aspects — Guidelines for their inclusion in standards” αναφέρεται ότι κατά την εξέταση πτυχών ασφάλειας για προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες, λαμβάνονται υπόψη οι προβλεπόμενες χρήσεις και οι πιθανές κακές χρήσεις του προϊόντος. Η προβλεπόμενη χρήση λαμβάνει υπόψη το αναπτυξιακό στάδιο του προοριζόμενου χρήστη, καθώς διαφορετικές ηλικιακές ομάδες αλληλεπιδρούν διαφορετικά με τα προϊόντα με βάση τη συμπεριφορική, ικανότητα και φυσικές δυνατότητές τους. Πεδίο που παραπέμπει ευθέως στην ανάγκη για προσβάσιμα προϊόντα, διαδικασίες και υπηρεσίες.

3.7. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας με γνώμονα τις παραπάνω προδιαγραφές

3.7.1. αναγνωρίζει ότι η προσπάθεια υπέρβασης υφιστάμενων εμποδίων και φραγμών από ένα άτομο, με ή χωρίς αναπηρία, ενέχει κινδύνους για την προσωπική του ασφάλεια. Η προσβασιμότητα αφ’ εαυτής στοχεύει στον περιορισμό αυτών των κινδύνων και τη μεγιστοποίηση του βαθμού ασφάλειας που προσφέρει το όποιο περιβάλλον (φυσικό, δομημένο, ψηφιακό) στα άτομα. Ενδεικτικά, η προσπάθεια ατόμου με κινητικά προβλήματα ή γ’ ηλικίας να ανέβει μεγάλου ύψους σκαλοπάτια λεωφορείου (μη προσβάσιμο λεωφορείο) μπορεί να οδηγήσει σε ανατροπή και τραυματισμό του ατόμου. Η χρήση ATM, που δεν είναι προσβάσιμο σε άτομα με οπτική αναπηρία (π.χ. χωρίς ηχητικές ενδείξεις ή έντονη χρωματική αντίθεση φόντου οθόνης και χαρακτήρων), τα οδηγεί να ζητήσουν βοήθεια από τρίτο πρόσωπο ακόμη και για την εισαγωγή προσωπικών στοιχείων, όπως το PIN, με καταστρατήγηση της ασφάλειας των συναλλαγών τους. Μη προσβάσιμος ιστότοπος ηλεκτρονικού εμπορίου μπορεί να οδηγήσει άτομα με οπτική αναπηρία να καταχωρήσουν λάθος πληροφορίες (π.χ. τον αριθμό της πιστωτικής κάρτας) σε λάθος πεδία θέτοντας σε κίνδυνο την ασφάλεια προσωπικών δεδομένων. Η απουσία οπτικής πληροφόρησης (μη προσβάσιμη πληροφόρηση) μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη ζωή κωφών ατόμων σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης εφόσον π.χ. δε λάβουν εγκαίρως την ειδοποίηση εκκένωσης κτιρίου, περιοχής κ.λπ.

- 3.7.2. Θεωρεί ότι είναι εμφανής η άμεση σχέση προσβασιμότητας υποδομών, εξοπλισμών, υπηρεσιών και αγαθών με την ασφάλεια και ότι η διασφάλισή της συντελεί στην εξασφάλιση του μέγιστου δυνατού βαθμού αυτονομίας, ασφάλειας και άνεσης που οδηγούν στην ισότιμη ένταξη των ατόμων με αναπηρίες και με μειωμένη κινητικότητα γενικότερα στην κοινωνία.

4. Οδηγία ΕΕ 2019/882 σχετικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας προϊόντων και υπηρεσιών

- 4.1. Η Οδηγία ΕΕ 2019/882 στοχεύει⁸ στην ορθή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς μέσω της προσέγγισης των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τις απαιτήσεις προσβασιμότητας για ορισμένα προϊόντα και υπηρεσίες, ιδίως με την εξάλειψη και πρόληψη φραγμών στην ελεύθερη κυκλοφορία ορισμένων προσβάσιμων προϊόντων και υπηρεσιών που προκύπτουν από αποκλίνουσες απαιτήσεις προσβασιμότητας εντός των κρατών μελών.
- 4.2. Παράλληλα, η Οδηγία προάγει⁹ την πλήρη και αποτελεσματική ισότητα συμμετοχής των ατόμων με αναπηρίες βελτιώνοντας την πρόσβαση σε βασικά προϊόντα και υπηρεσίες που με τον αρχικό τους σχεδιασμό ή τη μεταγενέστερη προσαρμογή τους καλύπτουν τις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων αυτών.
- 4.3. Η Οδηγία αναφέρει¹⁰ πως η προσέγγιση των εθνικών μέτρων σε επίπεδο Ένωσης είναι, επομένως, αναγκαία για τη σωστή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς προκειμένου να τερματιστεί ο κατακερματισμός της αγοράς προσβάσιμων προϊόντων και υπηρεσιών, να δημιουργηθούν οικονομίες κλίμακας, να διευκολυνθεί το διασυνοριακό εμπόριο και η κινητικότητα, καθώς και να βοηθηθούν οι οικονομικοί φορείς να συγκεντρώνουν πόρους στην καινοτομία αντί να τους χρησιμοποιούν για να καλύπτουν δαπάνες που προκύπτουν εξαιτίας της κατακερματισμένης νομοθεσίας σε ολόκληρη την Ένωση.
- 4.4. Η Οδηγία, αναφέρει¹¹ ότι θέτοντας τη σήμανση CE στο προϊόν ο κατασκευαστής δηλώνει ότι το προϊόν συμμορφώνεται με όλες τις εφαρμοστέες απαιτήσεις προσβασιμότητας και ότι ο κατασκευαστής αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη, συνδέει ουσιαστικά τη σήμανση CE -που πλέον έχει καθιερωθεί στην αντίληψη των καταναλωτών ως σήμανση σχετιζόμενη με την ασφάλεια των προϊόντων- με την προσβασιμότητα,

⁸ Οδηγία 2019/882, σημείο 1

⁹ Οδηγία 2019/882, σημείο 3

¹⁰ Οδηγία 2019/882, σημείο 8

¹¹ Οδηγία 2019/882, σημείο 83

εντάσσοντας έτσι την προσβασιμότητα στη διαδικασία αξιολόγησης της ασφάλειας των προϊόντων.

- 4.5. Η Οδηγία επίσης καθιστά υπεύθυνα τα κράτη-μέλη για ισχυρή και αποτελεσματική εποπτεία της αγοράς και τον έλεγχο τυχόν καταγγελιών ή εκθέσεων για τη μη συμμόρφωση, καθώς και για τη λήψη διορθωτικών μέτρων.
- 4.6. Η Οδηγία αναφέρεται¹² στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η μη εφαρμογή των απαιτήσεων προσβασιμότητας που εισάγει καθώς και σε κριτήρια εκτίμησης της δυσανάλογης επιβάρυνσης.
- 4.7. Όμως, η Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες θεωρεί¹³ ότι η υποχρέωση εφαρμογής της προσβασιμότητας είναι **άνευ όρων**, δηλαδή η οντότητα που είναι υποχρεωμένη να παρέχει προσβασιμότητα δεν μπορεί να δικαιολογήσει την παράλειψη να το πράξει αναφερόμενη στο βάρος της παροχής πρόσβασης στα άτομα με αναπηρίες.
- 4.8. Αντίστοιχα, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) εκτιμά¹⁴ ότι η αρχή της «δυσανάλογης ή περιττής επιβάρυνσης» πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και καλεί, ως εκ τούτου, τις δημόσιες αρχές να ελέγχουν και να προωθούν την υλοποίηση εύλογων διευκολύνσεων μέσω διαφόρων εναλλακτικών τρόπων (κονδύλια, δημόσιες συμβάσεις κλπ.). Σε αυτά πρέπει να περιλαμβάνεται και μια αξιολόγηση των επιπτώσεων, στα πλαίσια της οποίας το δικαίωμα του πολίτη υπερισχύει των αναγκών του παρόχου. Κρίνεται σημαντικό να ληφθούν μέτρα ώστε οι εξαιρέσεις από την εφαρμογή της αρχής των εύλογων διευκολύνσεων να είναι ελάχιστες.

5. Ενσωμάτωση της Οδηγίας ΕΕ 2019/882 στο εθνικό δίκαιο

- 5.1. Τα κράτη-μέλη, συμπεριλαμβανομένης της χώρας μας, σε συνέχεια της απόφασης με αριθ. 768/2008/ΕΚ για το κοινό πλαίσιο εμπορίας προϊόντων, είχαν ήδη αναλάβει την υποχρέωση για τον έλεγχο συμμόρφωσης με τους κανόνες σήμανσης CE και προφανώς έχουν ήδη οργανώσει σχετικό σύστημα εποπτείας (διαδικασίες και μηχανισμούς) της αγοράς.

¹² Οδηγία 2019/882, άρθρο 14 και Παράρτημα VI

¹³ Γενικό Σχόλιο 2 «Άρθρο 9: Προσβασιμότητα» της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες, 2014

¹⁴ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ) με θέμα «Η προσβασιμότητα ως ανθρώπινο δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες», παραγρ.3- Εισηγητής Ι. Βαρδακαστάνης, 2013

- 5.2. Με δεδομένο ότι η Οδηγία απλώς προσθέτει μία ακόμη απαίτηση συμμόρφωσης στο ήδη υφιστάμενο σύνολο απαιτήσεων για το σήμα CE, με στόχο ουσιαστικά την διασφάλιση της πρόσβασης με ασφάλεια των χρηστών με αναπηρίες, **η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας θεωρεί ότι είναι προφανής η αναγκαιότητα αξιοποίησης του υφιστάμενου συστήματος εποπτείας, που έχει ήδη αναπτύξει το κράτος για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις για το σήμα CE, και για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με την πρόσθετη απαίτηση για προσβασιμότητα.**
- 5.3. Το πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας¹⁵ αναφέρεται σαφώς σε α) υλικά συστήματα και συσκευές και β) σε λογισμικό και υπηρεσίες κατά βάση ψηφιακές. **Η ομαδοποίηση αυτή, σύμφωνα με την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, επιτρέπει την καταρχήν παραπομπή του ελέγχου εποπτείας της αγοράς αυτών των προϊόντων και υπηρεσιών στα δύο (2) πλέον αρμόδια Υπουργεία: το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων και το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης αντίστοιχα, λόγω της ήδη κτηθείσας εμπειρίας στο πεδίο και της ανάπτυξης σχετικών διαδικασιών και μηχανισμών εποπτείας και ελέγχου από αυτά κατά την άσκηση εποπτείας και ελέγχου των προγενέστερων απαιτήσεων συμμόρφωσης με το σήμα CE.**
- 5.4. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας συμφωνεί, επίσης, με την πρόταση ανάθεσης της «υψηλής εποπτείας» εφαρμογής της Οδηγίας στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (καθ' ύλην αρμόδια Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας), το οποίο ήδη λειτουργεί ως επισπεύδον Υπουργείο για την ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.
- 5.5. Η Οδηγία¹⁶ αφήνει στη διακριτική ευχέρεια των κρατών, την -υπό το πρίσμα των εθνικών συνθηκών- επέκταση του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας ώστε να συμπεριληφθεί σε αυτό η συμμόρφωση του δομημένου περιβάλλοντος, που χρησιμοποιούν οι πελάτες των υπηρεσιών που καλύπτονται από την παρούσα Οδηγία, με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας που καθορίζονται στο παράρτημα III αυτής, με στόχο να μεγιστοποιηθεί η χρήση τους από άτομα με αναπηρίες.

¹⁵ Οδηγία 2019/882, άρθρο 2

¹⁶ Οδηγία 2019/882, άρθρο 4 παραγρ.4

- 5.6. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας επισημαίνει ότι οι υποχρεώσεις προσβασιμότητας του δομημένου περιβάλλοντος, που εκπορεύονται από το εθνικό θεσμικό πλαίσιο¹⁷, ικανοποιούν απόλυτα τις απαιτήσεις του Παραρτήματος III της Οδηγίας και επομένως θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας και η συμμόρφωση του δομημένου περιβάλλοντος, που χρησιμοποιούν οι πελάτες των υπηρεσιών που καλύπτονται από την παρούσα Οδηγία. Αντίστοιχες προβλέψεις περιλαμβάνει η εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία για τις μεταφορές¹⁸, γεγονός που επιτρέπει την συμπερίληψη στο πεδίο εφαρμογής και του τομέα των μεταφορών.
- 5.7. Στη βάση, δε, της προαναφερόμενης στην παραγρ.4.6 του παρόντος αναφοράς της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες στο Γενικό Σχόλιο 2 (2014) αυτής και της αντίστοιχης άποψης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, που μνημονεύεται στην παραγρ. 4.7 του παρόντος, η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας θεωρεί ότι κατά την ενσωμάτωση της Οδηγίας θα πρέπει να καθοριστούν πολύ προσεκτικά και συγκεκριμένα οι λόγοι βάσει των οποίων θα μπορούν να χορηγηθούν εξαιρέσεις σύμφωνα με το παράρτημα VI της Οδηγίας.

6. Αντίκτυπος στο εθνικό θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο

- 6.1. Σε συνέχεια των παραπάνω η **Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας θεωρεί αναγκαία** για την ουσιαστική ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο τα εξής:
- 6.1.1. **τον έλεγχο των Οργανισμών (κανονισμών λειτουργίας) των Υπουργείων** Ανάπτυξης & Επενδύσεων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όπως αναφέρονται στις παραγρ. 5.3 και 5.4 του παρόντος, και την ενδεχόμενη συμπλήρωση ή/και επέκταση των αρμοδιοτήτων τους ώστε να αναλάβουν την εποπτεία και τον έλεγχο της προσβασιμότητας με βάση τις απαιτήσεις της παρούσας Οδηγίας,

¹⁷ ν.4067/2012 (ΦΕΚ 79 Α΄) «Νέος Οικοδομικός Κανονισμός» -άρθρο 26, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον ν. 4782/2021 (ΦΕΚ 36 Α΄) «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία»

¹⁸ π.χ. Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί για τα δικαιώματα των επιβατών (1107/2006, 1371/2007, 1177/2010, 181/2011)

- 6.1.2. τη συγκέντρωση και υιοθέτηση όλων των υφιστάμενων **ευρωπαϊκών προτύπων και προδιαγραφών προσβασιμότητας** υπηρεσιών και προϊόντων¹⁹ και την παρακολούθηση παραγωγής νέων, τον έλεγχο του υφιστάμενου εθνικού θεσμικού πλαισίου αναφορικά με την ύπαρξη ή μη θεσμικών διατάξεων, εθνικών προτύπων²⁰ και προδιαγραφών προσβασιμότητας υπηρεσιών και προϊόντων και τη συμπλήρωση αυτού – όπου απαιτείται-, ώστε να διευκολυνθεί το έργο των προαναφερόμενων μηχανισμών και η ουσιαστική εφαρμογή της Οδηγίας,
- 6.1.3. **την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας**, σύμφωνα με το άρθρο 4 αυτής, **ώστε να συμπεριλάβει τη συμμόρφωση του δομημένου περιβάλλοντος** που χρησιμοποιούν οι πελάτες των υπηρεσιών που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας που καθορίζονται στο παράρτημα III, **καθώς και των μεταφορών**, δεδομένου ότι οι εθνικές συνθήκες το επιτρέπουν,
- 6.1.4. τον πολύ προσεκτικό καθορισμό των λόγων βάσει των οποίων θα μπορούν να χορηγηθούν εξαιρέσεις από τη συμμόρφωση με την απαίτηση της προσβασιμότητας, λαμβάνοντας υπόψη και εξειδικεύοντας περαιτέρω το Παράρτημα VI της Οδηγίας, με δεδομένη τη θέση της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες στο Γενικό Σχόλιο 2 (2014) και την αντίστοιχη θέση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, που αναφέρονται στις παραγρ. 4.6 και 4.7 του παρόντος.
- 6.2. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, συμπληρωματικά με τις προτεινόμενες παρεμβάσεις σε νομοθετικό επίπεδο, θεωρεί εξίσου αναγκαία την επιμόρφωση των στελεχών των σχετικών ελεγκτικών και εποπτευόντων μηχανισμών σε θέματα προσβασιμότητας και αναπηρίας.
- 6.3. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας επισημαίνει ότι θεωρεί αναγκαία την ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο στην ολότητά της και τον περιορισμό στο ελάχιστο δυνατό των εξουσιοδοτικών διατάξεων για έκδοση δευτερογενούς νομοθεσίας, αποκλειστικά και μόνο όπου αυτό είναι απολύτως απαραίτητο.
- 6.4. **Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας, ως θεσμικό όργανο, θα πρέπει να έχει συμβουλευτικό ρόλο**, με τακτές ενημερώσεις από τα αρμόδια Υπουργεία, για την ενσωμάτωση της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία.

¹⁹ π.χ. πρότυπα EN 301 549 - Accessibility requirements for ICT products and services, EN 17161 - Design for All - Accessibility following a Design for All approach in products, goods and services - Extending the range of users, EN 17210 - Accessibility and usability of the built environment - Functional requirements, κ.λπ.

²⁰ π.χ. πρότυπο ΕΛΟΤ 1439

7. Παρακολούθηση

7.1. Παράλληλα, βάση των προβλέψεων

7.1.1. της Οδηγίας 2019/882²¹ για ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών και των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες και των οργανώσεων που τους εκπροσωπούν, μεταξύ άλλων, για να διασφαλιστεί η συνεκτικότερη εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας οδηγίας όσον αφορά τις απαιτήσεις προσβασιμότητας και τον έλεγχο της εφαρμογής των σχετικών με τη θεμελιώδη μεταβολή και δυσανάλογη επιβάρυνση διατάξεων,

και

7.1.2. της Σύμβασης²² για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 Α') σχετικά με την υποχρέωση διαβούλευσης των κρατών με τα άτομα με αναπηρίες, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους και τη συμμετοχή αυτών στη λήψη αποφάσεων και την ανάπτυξη πολιτικών που τα αφορούν,

η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας προτείνει την στενή θεσμική συνεργασία των προαναφερόμενων Υπουργείων, και ιδιαίτερα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, σε όλες τις φάσεις εφαρμογής της Οδηγίας και επιμόρφωσης των στελεχών, με το αναπηρικό κίνημα και την αντιπροσωπευτικότερη οργάνωση αυτού, την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.).

Για την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας

Ο Πρόεδρος

Καθηγητής Κωνσταντίνος Στεφανίδης

²¹ Οδηγία 2019/882, σημείο 96

²² Σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία -ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 Α', άρθρο 4 παραγρ.3

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ)

με θέμα

Συμμετοχή της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ) στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία: Σήματα Πιστοποίησης Προσβασιμότητας

Αθήνα, 21 Δεκεμβρίου 2021

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας (ΕΑΠ) ενημερώθηκε σχετικά με την κατάθεση στην Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου της Βουλής, στις 10.12.2021, νομοσχεδίου του Υπουργείου Τουρισμού με θέμα «*Πρότυποι Τουριστικοί Προορισμοί Ολοκληρωμένης Διαχείρισης, Οργανισμοί Διαχείρισης και Προώθησης Προορισμού, Ιαματικές Πηγές Ελλάδας και άλλες ρυθμίσεις για την ενίσχυση της τουριστικής ανάπτυξης*».

Κατά την 8η συνεδρίασή της, στις 15.12.2021, η ΕΑΠ συζήτησε το θέμα και αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. β του ν. 4780/2021 (ΦΕΚ 30 Α'), τη σύνταξη της ακόλουθης γνωμοδότησης πρωτοβουλίας, η οποία υιοθετήθηκε **ομόφωνα**.

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας (Αρχή) συστάθηκε με τον ν. 4780/2021 (ΦΕΚ 30 Α'), υπάγεται στον Πρωθυπουργό και υποστηρίζεται, ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της, από την Προεδρία της Κυβέρνησης.

Αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας προς τον σκοπό της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημόσιων πολιτικών σε θέματα του αντικειμένου της.

1. Σύνοψη περίληψη

- 1.1. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας αναγνωρίζει την ανάγκη ανάπτυξης και χρήσης αξιόπιστων σχημάτων πιστοποίησης της προσβασιμότητας σε όλους τους τομείς, βάσει της διεθνούς πρακτικής, και προτείνει την υιοθέτηση, προώθηση και χρήση του Ελληνικού Σήματος Προσβασιμότητας, ιδιοκτησίας του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ) και της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), ως πιστοποίηση της καθολικής προσβασιμότητας επιχειρήσεων και οργανισμών, όποτε αυτό απαιτείται.
- 1.2. Ειδικότερα για τη θέσπιση Σημάτων Προσβασιμότητας στον τουριστικό τομέα, η Αρχή προτείνει:
 - 1.2.1. για την εξασφάλιση της πρόσβασης στις τουριστικές επιχειρήσεις, την αξιοποίηση από το Υπουργείο Τουρισμού του Ελληνικού Σήματος Προσβασιμότητας, που διασφαλίζει την συμμόρφωση επιχειρήσεων και οργανισμών, παντός είδους και μορφής, στις απαιτήσεις καθολικής πρόσβασης, βάσει του εθνικού προτύπου ΕΛΟΤ 1439 και της Τεχνικής Προδιαγραφής ΕΛΟΤ 1449,
 - 1.2.2. τη θέσπιση και ανάπτυξη από το Υπουργείο Τουρισμού «Σήματος Προσβάσιμου Τουριστικού Προορισμού», το οποίο να λειτουργήσει συμπληρωματικά με το Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας στην ευρύτερη κλίμακα του τουριστικού προορισμού,
 - 1.2.3. τη σύσταση, από το Υπουργείο Τουρισμού, Ομάδας Εργασίας με συμμετοχή, μεταξύ άλλων, εκπροσώπων του ΕΛΟΤ και Ε.Σ.Α.μεΑ. για την από κοινού επεξεργασία, στη βάση διεθνών πρακτικών, των κριτηρίων και προϋποθέσεων βάσει των οποίων ένας τουριστικός προορισμός θα χαρακτηρίζεται ως *προσβάσιμος*.

2. Εισαγωγή

- 2.1. Βασική αποστολή της Αρχής είναι η *διαρκής παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία*, το οποίο συνδέεται άμεσα με την προσβασιμότητα συμβατικών και ψηφιακών υποδομών, υπηρεσιών και αγαθών, η οποία επηρεάζει όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.
- 2.2. Με βάση το άρθρο 2, παρ. ε του ν. 4780/2021 (ΦΕΚ 30 Α') η ΕΑΠ συμμετέχει στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές για την επεξεργασία σχεδίων νόμων που άπτονται των αρμοδιοτήτων της ή διατυπώνει γνώμη για σχετικές διατάξεις προ της κατάθεσής τους ως προς τη συμβατότητά τους με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο αυτής (ν. 4074/2012, Α' 88), λαμβάνοντας υπόψη την οικεία ανάλυση συνεπειών ρύθμισης.

- 2.3. Ειδικότερα, όσον αφορά το θέμα του Προσβάσιμου Τουρισμού, με το οποίο - μεταξύ άλλων - ασχολείται το νομοσχέδιο του Υπουργείου Τουρισμού προβλέποντας τη θέσπιση σχετικών Σημάτων Πιστοποίησης Προσβάσιμης Τουριστικής Επιχείρησης και Προσβάσιμου Τουριστικού Προορισμού, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (εφεξής Σύμβαση), την οποία η χώρα κύρωσε με το ν. 4074/2012 (ΦΕΚ 88 Α'), προβλέπει ότι:
- 2.3.1. τα συμβαλλόμενα Κράτη έχουν την υποχρέωση να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν πρόσβαση στις υπηρεσίες όσων εμπλέκονται στη διοργάνωση ψυχαγωγικών, τουριστικών, ελεύθερου χρόνου και αθλητικών δραστηριοτήτων (άρθρο 30, παρ.5.ε της Σύμβασης),
ενώ παράλληλα
- 2.3.2. κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή της νομοθεσίας και των πολιτικών, για να εφαρμοστεί η Σύμβαση και σε άλλες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν ζητήματα σχετικά με τα άτομα με αναπηρίες, τα Συμβαλλόμενα Κράτη θα συμβουλευονται συνεχώς και θα εμπλέκουν ενεργά τα άτομα με αναπηρίες, μέσω των αντιπροσωπευτικών οργανώσεών τους (άρθρο 4, παρ.3 της Σύμβασης).
- 2.4. Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών αναφέρεται στον «Προσβάσιμο Τουρισμό» ως τον τουρισμό που δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους ανθρώπους να συμμετέχουν και να απολαμβάνουν τουριστικές εμπειρίες μέσω τουριστικών προορισμών, προϊόντων και υπηρεσιών που είναι προσβάσιμα σε όλους τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από τους σωματικούς περιορισμούς, τις αναπηρίες ή την ηλικία τους. Ο όρος περιλαμβάνει τουριστικές τοποθεσίες, εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που ανήκουν σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Ο «Προσβάσιμος Τουρισμός» συνδέεται απόλυτα με τις έννοιες της ποιότητας, της άνεσης και της ασφάλειας, καθώς επίσης και με τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- 2.5. Με βάση τη μελέτη που συντάχθηκε για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, DG Enterprise and Industry με θέμα «ECONOMIC IMPACT AND TRAVEL PATTERNS OF ACCESSIBLE TOURISM IN EUROPE – FINAL REPORT» την περίοδο 2012-2013 (σχ. 95 – «Πηγές πληροφόρησης» της μελέτης), τα άτομα με αναπηρία θεωρούν ως πλέον αξιόπιστες πηγές πληροφόρησης για το σχεδιασμό τουριστικών δραστηριοτήτων που τα αφορούν, την οικογένεια, φίλους ή συναδέλφους - άλλα άτομα με αναπηρία σε ποσοστό 51%. Οι συστάσεις από στόμα σε στόμα και οι ταξιδιωτικές εμπειρίες από άλλα άτομα με αναπηρία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο βοηθώντας τους τουρίστες να κατανοήσουν εάν ένα ταξίδι είναι προσβάσιμο και να επιλέξουν έναν ταξιδιωτικό προορισμό.

Αντίστοιχα ποσοστά χαρακτηρίζουν τις απόψεις των λοιπών ομάδων με ανάγκες πρόσβασης παρόμοιες με αυτές των ατόμων με αναπηρία, όπως: (α) τα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών (ποσοστό 44%) και (β) οι οικογένειες με μικρά παιδιά (ποσοστό 48%).

3. Πιστοποίηση προσβασιμότητας

- 3.1. Είναι κοινά αποδεκτό ότι η εφαρμογή της προσβασιμότητας στη χώρα μας, αν και θεσμοθετημένη από τη δεκαετία του 1970, απέχει σημαντικά από το να μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητική. Άγνοια των αναγκών των ατόμων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα εν γένει, καθώς και απουσία κάθε είδους αξιολόγησης και πιστοποίησης της προσβασιμότητας οδηγεί συχνά σε αστοχίες που απαξιώνουν τις όποιες σχετικές προσπάθειες.
- 3.2. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας αναγνωρίζει την ανάγκη πιστοποίησης της προσβασιμότητας συμβατικών και ψηφιακών υποδομών, υπηρεσιών, αγαθών και διαδικασιών τόσο στον τουριστικό τομέα όσο και ευρύτερα σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, βάσει συγκεκριμένης μεθοδολογίας, προδιαγραφών και προτύπων που εφαρμόζονται σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο προκειμένου να επιτευχθούν αξιόπιστα αποτελέσματα.

Παράλληλα, η Αρχή συντάσσεται υπέρ της διεθνούς πρακτικής της συμμετοχής κατάλληλα εκπαιδευμένων εκπροσώπων / χρηστών του αναπηρικού κινήματος στη διαδικασία πιστοποίησης της προσβασιμότητας, αναγνωρίζοντάς τη ως βέλτιστη πρακτική για τη διασφάλιση της ουσιαστικής και αξιόπιστης αξιολόγησης της προσβασιμότητας.

- 3.3. Ήδη η χώρα μας διαθέτει το εθνικό πρότυπο ΕΛΟΤ 1439 «*Οργανισμός φιλικός σε πολίτες με αναπηρία-Απαιτήσεις και συστάσεις*» και τη σχετική Τεχνική Προδιαγραφή ΕΛΟΤ 1449, που αναπτύχθηκαν βάσει των διεθνών κανόνων τυποποίησης και οδήγησαν στην ανάπτυξη του Ελληνικού Σήματος Προσβασιμότητας, ιδιοκτησίας ΕΛΟΤ και Ε.Σ.Α.μεΑ., το οποίο έχει ήδη κατατεθεί από τις 02.04.2021 στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Το Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας απονέμεται βάσει συγκεκριμένης διαδικασίας, που αποτυπώνεται στον σχετικό Κανονισμό Απονομής και Χρήσης του Ελληνικού Σήματος Προσβασιμότητας, την οποία έχουν αναπτύξει από κοινού οι ΕΛΟΤ και Ε.Σ.Α.μεΑ., σε επιχειρήσεις και οργανισμούς κάθε μορφής, μεγέθους και είδους (κατά συνέπεια και σε όλες τις επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα), εφόσον αυτές συμμορφώνονται με το πρότυπο ΕΛΟΤ 1439 και διασφαλίζουν καθολική προσβασιμότητα (υποδομών, υπηρεσιών, αγαθών, διαδικασιών κλπ.) σε όλες τις κατηγορίες ατόμων με αναπηρία. Στη διαδικασία απονομής του Σήματος εμπλέκονται οι εταιρείες πιστοποίησης που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά, υποστηριζόμενες υποχρεωτικά από εμπειρογνώμονες με αναπηρία. Όλοι οι επιθεωρητές προβλέπεται να εκπαιδεύονται στις προδιαγραφές του προτύπου και την προσβασιμότητα, ενώ η παρουσία των εμπειρογνομώνων με αναπηρία στη διαδικασία διασφαλίζει την αξιοπιστία των εφαρμοζόμενων λύσεων προσβασιμότητας και προβλέφθηκε ακριβώς λόγω του γεγονότος ότι τα άτομα με αναπηρία για ζητήματα σχετικά με την προσβασιμότητα εμπιστεύονται κατά κύριο λόγο άλλα άτομα με αναπηρία (βλ. παρ. 2.5 του παρόντος).

3.4. Σε συνέχεια των παραπάνω, η Αρχή αναγνωρίζει ότι:

- 3.4.1. το Υπουργείο Τουρισμού ειδικεύεται σε θέματα τουριστικής ανάπτυξης, ο ΕΛΟΤ αποτελεί τον Εθνικό Οργανισμό Τυποποίησης με μεγάλη εμπειρία στην ανάπτυξη προτύπων και μεθοδολογιών πιστοποίησης, η δε Ε.Σ.Α.μεΑ. είναι η αντιπροσωπευτικότερη οργάνωση ατόμων με αναπηρία στη χώρα με σημαντική τεχνογνωσία σε θέματα αναπηρίας και προσβασιμότητας,
- 3.4.2. το Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας αποτελεί εθνικό πρότυπο ΕΛΟΤ, πιστοποιεί την καθολική προσβασιμότητα μέσω δοκιμασμένων μεθοδολογιών ελέγχου και επιθεώρησης με συμμετοχή των ίδιων των ατόμων με αναπηρία και σαφώς καλύπτει τις ανάγκες πιστοποίησης της προσβασιμότητας και τουριστικών επιχειρήσεων παντός είδους,
- 3.4.3. η ύπαρξη δύο σημάτων που θα πιστοποιούν το ίδιο χαρακτηριστικό, εν προκειμένω την προσβασιμότητα επιχειρήσεων, προφανώς θα δημιουργήσει σύγχυση στις επιχειρήσεις, αλλά επίσης στην αγορά και το κοινό, με αρνητικές επιπτώσεις και για τα δύο σήματα.

4. Συμπεράσματα-συστάσεις

4.1. Σε συνέχεια των παραπάνω, η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας προτείνει:

- 4.1.1. το υφιστάμενο Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας, να υιοθετείται, προωθείται και χρησιμοποιείται από κάθε Δημόσια Αρχή όταν απαιτείται πιστοποίηση της προσβασιμότητας οργανισμών και επιχειρήσεων,
- 4.1.2. την υιοθέτηση από το Υπουργείο Τουρισμού του Ελληνικού Σήματος Προσβασιμότητας για το σκοπό της διασφάλισης πρόσβασης στις τουριστικές επιχειρήσεις,
- 4.1.3. στο Υπουργείο Τουρισμού την θέσπιση και ανάπτυξη «Σήματος Προσβάσιμου Τουριστικού Προορισμού», το οποίο να λειτουργήσει συμπληρωματικά με το Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας για τη διασφάλιση της προσβασιμότητας, πέρα από τη μικροκλίμακα επιχείρησης (Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας) και στην ευρύτερη κλίμακα τουριστικού προορισμού (Σήμα Προσβάσιμου Τουριστικού Προορισμού), συμπεριλαμβάνοντας μάλιστα, όπου απαιτηθεί, μεταξύ των κριτηρίων που θα χαρακτηρίσουν ένα τουριστικό προορισμό προσβάσιμο, τον αριθμό επιχειρήσεων που θα κατέχουν το Ελληνικό Σήμα Προσβασιμότητας,
- 4.1.4. την αξιοποίηση από το Υπουργείο Τουρισμού της σχετικής εμπειρίας και τεχνογνωσίας του ΕΛΟΤ και της Ε.Σ.Α.μεΑ., για τη σύσταση Ομάδα Εργασίας με σκοπό την από κοινού επεξεργασία, στη βάση διεθνών πρακτικών, των κριτηρίων και προϋποθέσεων βάσει των οποίων ένας τουριστικός προορισμός θα χαρακτηρίζεται ως προσβάσιμος

- 4.2. Στο πλαίσιο υλοποίησης των ανωτέρω, η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας είναι στη διάθεση των αρμοδίων φορέων να συνδράμει με τη τεχνογνωσία των μελών της.

5. Αντίκτυπος στο εθνικό θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο

- 5.1. Με βάση τις παραπάνω προτάσεις της, η Αρχή στοχεύει:

- 5.1.1. στην ενίσχυση της καλής νομοθετικής πρακτικής και συμβατότητας της εθνικής νομοθεσίας με τις αρχές της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 Α'), και
- 5.1.2. στην ανάπτυξη και θεσμοθέτηση συμπληρωματικών δράσεων μεταξύ κυβερνητικών δομών, εξειδικευμένων εθνικών οργανισμών, κοινωνικών εταίρων και φορέων της κοινωνίας των πολιτών, για την προώθηση και διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς.

Για την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας

Ο Πρόεδρος

Καθηγητής Κωνσταντίνος Στεφανίδης

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ
Της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας (ΕΑΠ)

με θέμα

Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική
Ένταξη των Ρομά 2021 - 2030
(ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030)

Αθήνα, 17 Ιανουαρίου 2022

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας (ΕΑΠ) ενημερώθηκε από τον Γενικό Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, στις 29.12.2021, σχετικά με τη θέση σε δημόσια διαβούλευση του σχεδίου της «Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021 - 2030».

Κατά την 9^η συνεδρίασή της, στις 12 Ιανουαρίου 2022, η ΕΑΠ συζήτησε το θέμα και αποφάσισε - σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. β του ν. 4780/2021 (ΦΕΚ 30 Α') - τη σύνταξη της ακόλουθης γνωμοδότησης πρωτοβουλίας, η οποία υιοθετήθηκε από το σύνολο των μελών της.

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας (Αρχή) συστάθηκε με τον ν. 4780/2021 (ΦΕΚ 30 Α'), υπάγεται στον Πρωθυπουργό και υποστηρίζεται, ως προς τη στελέχωση και την υποδομή της, από την Προεδρία της Κυβέρνησης.

Αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας προς τον σκοπό της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημόσιων πολιτικών σε θέματα του αντικειμένου της.

1. Σύνοψη περιλήψης

- 1.1. Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας αναγνωρίζει ότι: α) οι Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις -όπως κάθε άτομο με αναπηρία- έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας σε συνθήκες και έκτακτες συνθήκες, β) οι Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και οι οικογένειες Ρομά με παιδιά/άτομα με αναπηρία πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για πολιτικές και προγράμματα, που τα αφορούν άμεσα, γ) η ανεμπόδιστη πρόσβαση στο φυσικό, δομημένο και ψηφιακό περιβάλλον και στην πληροφορία και επικοινωνία αποτελεί θεμελιώδη λίθο στη διαδικασία της ένταξης των Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, όπως για κάθε άτομο με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση, σε όλες τις σφαίρες οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής, και δ) η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, αποκατάστασης, διημέρευσης, ημερήσιας φροντίδας, δημιουργικής απασχόλησης, ειδικής αγωγής, ειδικής εκπαίδευσης καθώς και σε παροχές σε χρήμα ή/και σε είδος που παρέχονται από την Πολιτεία στους πολίτες με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση θα πρέπει να διασφαλίζονται και για κάθε Ρομά με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση και κάθε Ρομά γονέα ή/και οικογένεια που έχει τουλάχιστον ένα προστατευόμενο μέλος με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση.
- 1.2. Αναφορικά με το σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021– 030 (ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030), που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση, η Αρχή προτείνει τα εξής:
- 1.2.1. Την προσθήκη στην ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 ξεχωριστής ενότητας αναφερόμενης τόσο στους Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, στα εμπόδια που αντιμετωπίζουν σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων και σε αντίστοιχα μέτρα/δράσεις για την άρση των εμποδίων και την κοινωνική ένταξη των ατόμων αυτών, όσο και στις οικογένειες Ρομά με παιδιά/άτομα με αναπηρία και στα μέτρα/δράσεις για τη στήριξή τους, συνοδευόμενης από χρονοδιαγράμματα και πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίησή τους,.
- 1.2.2. Τη συμπερίληψη στην ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 στατιστικών στοιχείων για τις συνθήκες διαβίωσης και συμμετοχής των Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και την ανάπτυξη συστήματος δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης σε συνεργασία με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ. αλλά και κάθε άλλο συναφή φορέα ή Υπηρεσία που περιλαμβάνεται στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα καθώς και τα Επιμέρους Σημεία Αναφοράς του άρθρου 71 του ν. 4488/2017 ΦΕΚ 137 Α', που να αφορούν στους Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις γενικά, αλλά και με βάση επιμέρους χαρακτηριστικά (φύλο, ηλικία κλπ).

- 1.2.3. Την πρόβλεψη συμμετοχής εκπροσώπων: α) των τριτοβάθμιων οργάνων εκπροσώπησης των Ρομά ή/και μελών του Φόρουμ Ρομά στη Διατομεακή Επιτροπή για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά και β) της Ε.Σ.Α.μεΑ. σε όλα τα όργανα που αναφέρονται στην ενότητα 6.2.- «Επιχειρησιακή διαχείριση».

2. Εισαγωγή

- 2.1. Βασική αποστολή της Αρχής είναι η διαρκής παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και η διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημοσίων πολιτικών σε θέματα του αντικειμένου της. Ιδιαίτερη μέριμνα οφείλει να επιδεικνύει για τα πλέον ευάλωτα άτομα με αναπηρία, τα οποία καλούνται να αντιμετωπίσουν εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες και πολλαπλές ή επιβαρυνμένες μορφές διακρίσεων λόγω συγκέντρωσης, επιπλέον της αναπηρίας, πολλαπλών πρόσθετων χαρακτηριστικών, όπως το φύλο, η ηλικία, η φυλετική, εθνική ή εθνοτική καταγωγή, κλπ.
- 2.2. Με βάση το άρθρο 2, παρ. ε του ν. 4780/2021 (ΦΕΚ 30 Α') η ΕΑΠ *συμμετέχει στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές για την επεξεργασία σχεδίων νόμων που άπτονται των αρμοδιοτήτων της ή διατυπώνει γνώμη για σχετικές διατάξεις προ της κατάθεσής τους ως προς τη συμβατότητά τους με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο αυτής (ν. 4074/2012, Α' 88), λαμβάνοντας υπόψη την οικεία ανάλυση συνεπειών ρύθμισης.*
- 2.3. Ειδικότερα, όσον αφορά το θέμα της Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, και ιδιαίτερα των Ρομά με αναπηρία, η Αρχή αναγνωρίζει τις εξαιρετικά σύνθετες και δύσκολες συνθήκες που καλούνται να διαχειριστούν τόσο οι ίδιοι οι Ρομά με αναπηρία, και ειδικότερα οι γυναίκες Ρομά με αναπηρία, οι ηλικιωμένοι Ρομά με αναπηρία, τα παιδιά Ρομά με αναπηρία, όσο και η Πολιτεία, προκειμένου να διασφαλιστεί η κοινωνική ένταξη αυτών κατά τρόπο ισότιμο με κάθε άλλο πολίτη.
- 2.4. Η Αρχή, στη βάση των απαιτήσεων της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (εφεξής Σύμβαση), την οποία η χώρα μας κύρωσε με το ν. 4074/2012 (ΦΕΚ 88 Α'), και των επιταγών του Συντάγματος, αναγνωρίζει ότι:
 - 2.4.1. οι Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις -όπως κάθε άτομο με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση - έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας σε συνήθεις και έκτακτες συνθήκες και ότι πρέπει να έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για πολιτικές και προγράμματα που τους αφορούν άμεσα,

- 2.4.2. οι γυναίκες και τα κορίτσια Ρομά με αναπηρία -όπως όλες οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία- διατρέχουν συχνά τον μεγαλύτερο κίνδυνο, λόγω βίας, τραυματισμού ή κακοποίησης, παραμέλησης ή αμελούς μεταχείρισης, κακομεταχείρισης ή εκμετάλλευσης,
- 2.4.3. τα παιδιά Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις πρέπει να απολαμβάνουν πλήρως όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες, σε ίση βάση με τα υπόλοιπα παιδιά,
- 2.4.4. οι οικογένειες Ρομά με παιδιά/άτομα με αναπηρία δικαιούνται προστασίας από την κοινωνία και το κράτος και οι Ρομά με αναπηρία και τα μέλη των οικογενειών τους πρέπει να λαμβάνουν την απαραίτητη προστασία και βοήθεια,
- 2.4.5. η ανεμπόδιστη πρόσβαση στο φυσικό, δομημένο και ηλεκτρονικό περιβάλλον και στην πληροφορία και επικοινωνία αποτελεί θεμελιώδη λίθο στη διαδικασία ένταξης των Ρομά με αναπηρία/ή και χρόνιες παθήσεις, όπως και κάθε ατόμου με αναπηρία ή/και χρόνια πάθηση, σε όλες τις σφαίρες της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής, καθιστώντας δυνατό στα άτομα αυτά να απολαμβάνουν πλήρως όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών.
- 2.4.6. η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, αποκατάστασης, διημέρευσης, ημερήσιας φροντίδας, δημιουργικής απασχόλησης, ειδικής αγωγής, ειδικής εκπαίδευσης καθώς και σε παροχές σε χρήμα ή/και σε είδος που παρέχονται από την Πολιτεία στους πολίτες με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση θα πρέπει να διασφαλίζονται και για κάθε Ρομά με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση και κάθε Ρομά γονέα ή/και οικογένεια που έχει τουλάχιστον ένα προστατευόμενο μέλος με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση.
- 2.5. Το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά²³ προβλέπει ρητά:

- 2.5.1. Στην ενότητα «II. Κοινοί στόχοι για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά», ότι «οι Ρομά θα πρέπει να συμμετέχουν από τον σχεδιασμό έως την εφαρμογή των μέτρων. Ταυτόχρονα, η δράση θα πρέπει να αναγνωρίζει την ποικιλομορφία και τις ανάγκες συγκεκριμένων ομάδων εντός του πληθυσμού των Ρομά».

Παράλληλα, «η Επιτροπή θέτει επτά στόχους σε επίπεδο ΕΕ για την περίοδο έως το 2030. Τρεις από αυτούς τους στόχους είναι οριζόντιοι στους τομείς της ισότητας, της ένταξης και της συμμετοχής. Οι άλλοι τέσσερις είναι τομεακοί στόχοι στους τομείς της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της στέγασης και της υγείας. Για την αποτελεσματική

²³ βλ. Ανακοίνωση της 7ης Οκτωβρίου 2020 «Μια Ένωση Ισότητας - Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά», COM/2020/620, {SWD(2020) 530 final}

εφαρμογή αυτών των στόχων, πρέπει να υποστηρίζονται με την ικανότητα μέτρησης της προόδου».

- 2.5.2. Στην ενότητα «III.1. Οδηγίες για εθνική δράση ακολουθώντας μια κοινή αλλά διαφοροποιημένη προσέγγιση», ότι ένα από τα κοινά χαρακτηριστικά που η Επιτροπή προτείνει να έχουν όλα τα εθνικά στρατηγικά πλαίσια για τους Ρομά είναι να «αντικατοπτρίζουν την ποικιλομορφία μεταξύ των Ρομά: Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα στρατηγικά τους πλαίσια καλύπτουν όλους τους Ρομά στην επικράτειά τους και αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες διαφορετικών ομάδων μέσω μιας διατομεακής προσέγγισης. Θα πρέπει να έχουν κατά νου πώς μπορούν να συνδυαστούν διαφορετικές πτυχές της ταυτότητας που οξύνουν τις διακρίσεις. Θα πρέπει να θέτουν ποσοτικούς ή/και ποιοτικούς στόχους για να διασφαλίσουν ότι αντικατοπτρίζεται η διαφορετικότητα όσον αφορά την ηλικία, το φύλο, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την κινητικότητα και άλλα προσωπικά χαρακτηριστικά».

Παράλληλα, αναφέρει ότι «το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο θα πρέπει να καθορίζει: α) [...] β) στόχους και μέτρα για συγκεκριμένες ομάδες (παιδιά Ρομά, γυναίκες, νέοι, ηλικιωμένοι Ρομά ή άτομα με αναπηρίες, μετακινούμενοι πολίτες της ΕΕ, υπήκοοι τρίτων χωρών, Ρομά απάτριδες) ώστε να αντικατοπτρίζουν την ποικιλομορφία μεταξύ των Ρομά, συμπεριλαμβανομένων των ευαίσθητων μέτρων που ανταποκρίνονται στο φύλο και τα παιδιά/ηλικία [...]».

3. Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021–2030 (ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030)

- 3.1. Το παρόν σχέδιο της Εθνικής Στρατηγικής και Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021–2030 (ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030), που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση, περιέχει τις εξής αναφορές στους Ρομά με αναπηρία:
- 3.1.1. Στην ενότητα «3.4. Δυνατότητες ενίσχυσης των παρεμβάσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά την περίοδο 2021-2027», όπου γίνεται αναφορά στους επιπρόσθετους αναγκαίους πρόσφορους όρους που συνδέονται άμεσα με τις παρεμβάσεις στήριξης της κοινωνικής ένταξης των Ρομά στα Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2021-2027, συμπεριλαμβάνεται και ο όρος που αναφέρεται στην «Υλοποίηση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (UNCRPD) σύμφωνα με την Απόφαση 2010/48/ΕΚ του Συμβουλίου (οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος), αναφορικά με την εφαρμογή εθνικού πλαισίου για την εφαρμογή της UNCRPD, το οποίο περιλαμβάνει μετρήσιμα ορόσημα, συλλογή δεδομένων και μηχανισμό παρακολούθησης, καθώς και αναγκαίες ρυθμίσεις που διασφαλίζουν ότι η πολιτική, η νομοθεσία και τα πρότυπα προσβασιμότητας αντανακλώνται δεόντως στην προετοιμασία και την υλοποίηση των προγραμμάτων».

- 3.1.2. Στους Πίνακες α) 1 - «Μέτρα ανά Πυλώνα της ΕΣΚΕ Ρομά 2021–2030», β) 10 - «Σύνδεση Επιχειρησιακών Στόχων και Μέτρων του Σχεδίου Δράσης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021–2030» και γ) 2 - «Επιχειρησιακοί στόχοι, μέτρα και δράσεις – Σχέδιο Δράσης ανά πυλώνα της ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030» του κειμένου της Εθνικής Στρατηγικής περιλαμβάνονται μέτρα που εξειδικεύονται στη συνέχεια σε δράσεις. Ενδεικτικά αναφέρονται (βλ. Πίνακα 9) «Μέτρο 1.3 - Πρόσβαση των Ρομά σε οικονομικές διευκολύνσεις ατόμων εκτός αγοράς εργασίας ή εργαζομένων σε επισφαλή θέση εργασίας», «Μέτρο 1.5 - Πρόσβαση των Ρομά με αναπηρία σε επιδοματικές παροχές ΑμεΑ», «Μέτρο 1.10 - Πρόσβαση των Ρομά σε διευκολύνσεις μετακίνησης και χρήσης Μέσων Μαζικής Μεταφοράς», «Μέτρο 2.1. - Υποστηρικτικές δράσεις για την ενίσχυση της συμμετοχής των Ρομά στην εκπαίδευση, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την μείωση της πρόωρης σχολικής εγκατάλειψης», «Μέτρο 2.2 - Διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των Ρομά στη γενική εκπαίδευση, επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ανώτατη εκπαίδευση & δια βίου μάθηση», «Μέτρο 2.4 - Πρόσβαση ανέργων και ευάλωτων Ρομά σε προγράμματα ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης γενικού πληθυσμού και ευάλωτων ομάδων», «Μέτρο 2.6 - Προγράμματα ενεργητικής ένταξης Ρομά / ευάλωτων ομάδων σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο», «Μέτρο 2.8 - Διασφάλιση της πρόσβασης των Ρομά σε προγράμματα Αγωγής Υγείας και παρεμβάσεις πρόληψης και προαγωγής Υγείας στο γενικό πληθυσμό με έμφαση στα παιδιά και ευάλωτες ομάδες», κ.λπ., τα οποία εξειδικευόμενα περιέχουν και δράσεις που αφορούν σε Ρομά με αναπηρία.
- 3.1.3. Στην ενότητα 6.3. - «Συστημικές δράσεις», στο σημείο 6.3.3. - «Θεματικές ομάδες εργασίας και έρευνας» αναφέρεται η σύσταση, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, ειδικών ομάδων εργασίας για τη μελέτη και τεκμηρίωση θεμάτων ειδικού ενδιαφέροντος ανά πυλώνα της ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ομάδα εργασίας που αφορά τους «Ρομά άτομα με αναπηρία».
- 3.1.4. Στην ενότητα 6.4 - «Επιχειρησιακοί στόχοι, Μέτρα και Δράσεις της ΕΣΚΕ Ρομά 2021–2030», στην ανάλυση του Πυλώνα 2, στην μεν ενότητα για την Εκπαίδευση/Κατάρτιση/Δια Βίου Μάθηση υπάρχει η αναφορά στη «Διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης των Ρομά με αναπηρία στην εκπαίδευση», στη δε ενότητα για την Κοινωνική ένταξη και φροντίδα η αναφορά στην «Επαρκή υποστήριξη των ευάλωτων Ρομά».
- 3.1.5. Στην ενότητα 6.7 - «Σύνδεση της ΕΣΚΕ Ρομά 2021–2030 με λοιπές στρατηγικές» αναφέρεται ότι «στο επίπεδο των εσωτερικών συνεργειών, η ΕΣΚΕ Ρομά συνδέεται με τα εξής: [...] Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2020 – 2023 [...]. Ο στόχος 9 του Πυλώνα II του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τις γυναίκες με αναπηρία αποσκοπεί μεταξύ άλλων στην “ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας στη διαμόρφωση ολοκληρωμένης στρατηγικής για γυναίκες και κορίτσια Ρομά, πρόσφυγες, αιτούσες άσυλο και γυναίκες

που η κατάστασή τους προσομοιάζει με αυτήν των γυναικών προσφύγων».

- 3.1.6. Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III. «Θεσμικό πλαίσιο – νομοθετικές ρυθμίσεις ανά τομέα κοινωνικής ένταξης των Ρομά» περιλαμβάνονται στοιχεία της αρμόδιας Διεύθυνσης Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης που αφορούν στην εκπαίδευση μαθητών/τριών Ρομά με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

4. Συμπεράσματα και συστάσεις

- 4.1. Σε συνέχεια των παραπάνω, η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας στο κείμενο της υπό διαβούλευση ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 εντόπισε τα εξής:

- 4.1.1. Στην ενότητα 4 – «*Η κοινωνική ένταξη των Ρομά στην Ελλάδα*», δεν υπάρχει καμία αναφορά ούτε στατιστικά στοιχεία για τους Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και τις ιδιαίτερες συνθήκες που αυτοί αντιμετωπίζουν, καταρχάς λόγω των διττών χαρακτηριστικών τους ως άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις αφενός και ως Ρομά αφετέρου, και στη συνέχεια ως κορίτσια/ γυναίκες/ παιδιά/ νέοι/ ηλικιωμένοι/ οικογένειες Ρομά και παράλληλα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις.

Αντίστοιχα, στην ενότητα 7.4 – «*Σύστημα δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης της υλοποίησης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021–2030*», όπου παρουσιάζονται οι βασικοί Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Αποτελεσμάτων της ΕΣΚΕ Ρομά / Σχεδίου Δράσης 2021–2030, δεν περιλαμβάνεται κανένας δείκτης σε κάποιο τομέα που να αφορά σε Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και τις ιδιαίτερες συνθήκες που βιώνουν ανά τομέα δραστηριότητας.

Αν και έχει εντοπιστεί ένδεια σχετικά με την ύπαρξη στατιστικών στοιχείων στη χώρα που να αφορούν γενικά στα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις - πόσο μάλλον σε ειδικότερες κατηγορίες αυτών - η Αρχή αναγνωρίζει ότι απουσία από τις στατιστικές οδηγεί σε απουσία από τις πολιτικές, γεγονός που επισημαίνεται και από το νέο Ευρωπαϊκό πλαίσιο για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά²⁴ (βλ. σχετικά παρ. 2.5 της παρούσας γνωμοδότησης).

- 4.1.2. Στην ενότητα 6.2. - «*Επιχειρησιακή διαχείριση*», όπου περιγράφονται τα όργανα / βασικοί επιχειρησιακοί βραχίονες του Σχεδίου Δράσης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021–2030, εντοπίζεται ελλιπής παρουσία τόσο των τριτοβάθμιων οργάνων εκπροσώπησης των Ρομά ή/και μελών του Φόρουμ Ρομά, όσο και του οργάνου που εκπροσωπεί τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και τις οικογένειές τους (Ε.Σ.Α.μεΑ.) και συνεπώς και τους Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και τις

²⁴ βλ. Ανακοίνωση της 7ης Οκτωβρίου 2020 «Μια Ένωση Ισότητας - Στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά», COM/2020/620, {SWD(2020) 530 final}

οικογένειές τους. Εκπρόσωποι των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των Ρομά δε συμμετέχουν στη Διατομεακή Επιτροπή για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, ενώ η Ε.Σ.Α.μεΑ. δεν εκπροσωπείται σε κανένα από τα προβλεπόμενα όργανα όταν μάλιστα θα έπρεπε να συμμετέχει σε όλα, προωθώντας μέτρα προς όφελος των Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους .

Αναφορικά δε με το Παρατηρητήριο ΕΣΚΕ Ρομά - και με διαπιστωμένη την έλλειψη στατιστικών στοιχείων και δεικτών σχετικών με τα άτομα με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και ειδικότερα τους Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, η Αρχή θεωρεί αναγκαία την προσθήκη αναφοράς στο κείμενο της Εθνικής Στρατηγικής για υποχρέωση διαβούλευσης αυτού και του φορέα στον οποίο συγκροτείται αυτό (Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, που αποτελεί φορέα του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος) με το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ., όπως προβλέπεται στον ν. 4488/2017 ΦΕΚ 137 Α', άρθρο 68, καθώς και αφενός με την Ελληνική Στατιστική Αρχή και κάθε άλλο συναφή φορέα ή Υπηρεσία που περιλαμβάνεται στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα και αφετέρου με τα Επιμέρους Σημεία Αναφοράς του άρθρου 71 του ν. 4488/2017 ΦΕΚ 137 Α'.

- 4.1.3. Πέραν, όμως, των παραπάνω ειδικότερων ελλείψεων που εντοπίστηκαν, η Αρχή θεωρεί ότι από την ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 απουσιάζει, γενικά, ολιστική εξειδικευμένη προσέγγιση και σχέδιο δράσης αντιμετώπισης των αναγκών των πλέον ευάλωτων Ρομά, δηλαδή των Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις ως σύνολο, αλλά και ως επιμέρους υπο-ομάδες ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις με βάση το φύλο ή/και την ηλικία, τόσο σε συνθήκες συνθήκες όσο και σε έκτακτες περιπτώσεις και συνθήκες κρίσεων φυσικών, ανθρωπογενών, υγειονομικών, κλπ.

Το σχέδιο πρέπει παράλληλα να διασφαλίζει την αναγκαία προσβασιμότητα υποδομών και υπηρεσιών, φυσικών και ηλεκτρονικών, καθώς και την παροχή ζωντανής βοήθειας ή/και υποστηρικτικού εξοπλισμού που θα απαιτηθεί για την εξασφάλιση της αυτονομίας και αξιοπρέπειας των Ρομά με αναπηρία και να καθιστά σαφές ότι η πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, αποκατάστασης, διημέρευσης, ημερήσιας φροντίδας, δημιουργικής απασχόλησης, ειδικής αγωγής, ειδικής εκπαίδευσης καθώς και σε παροχές σε χρήμα ή/και σε είδος που παρέχονται από την Πολιτεία στους πολίτες με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση θα διασφαλίζονται και για κάθε Ρομά με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση και κάθε Ρομά γονέα ή/και οικογένεια που έχει τουλάχιστον ένα προστατευόμενο μέλος με αναπηρία ή/και με χρόνια πάθηση.

- 4.2. Συμπερασματικά η Αρχή προτείνει τα εξής:

- 4.2.1. Την προσθήκη στην ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 ειδικής ενότητας αναφερόμενης αποκλειστικά στους Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες

παθήσεις και τις οικογένειές τους, καθώς και στις ιδιαίτερες συνθήκες που βιώνουν και στα εμπόδια με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι.

Η ενότητα αυτή πρέπει επίσης να περιλαμβάνει μέτρα/δράσεις που θα στοχεύουν αφενός στην άρση των εμποδίων που θα εντοπιστούν και αφετέρου στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους, συνοδευόμενα από χρονοδιαγράμματα και επαρκείς πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίησή τους.

- 4.2.2. Τη συμπερίληψη στην ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 στατιστικών στοιχείων για τις συνθήκες διαβίωσης και συμμετοχής των Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, καθώς και την ανάπτυξη - σε συνεργασία με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, το Παρατηρητήριο Θεμάτων Αναπηρίας της Ε.Σ.Α.μεΑ. αλλά και κάθε άλλο συναφή φορέα ή Υπηρεσία που περιλαμβάνεται στο Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα καθώς και τα Επιμέρους Σημεία Αναφοράς του άρθρου 71 του ν. 4488/2017 ΦΕΚ 137 Α, συστήματος δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης που θα αφορούν στους Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις ως σύνολο αλλά και ως επιμέρους υπο-ομάδες ατόμων με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις με βάση το φύλο ή/και την ηλικία.
- 4.2.3. Την πρόβλεψη της συμμετοχής εκπροσώπων: α) των τριτοβάθμιων οργανώσεων των Ρομά ή/και μελών του Φόρουμ Ρομά στη Διατομεακή Επιτροπή για την Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά και β) της Ε.Σ.Α.μεΑ. σε όλα τα όργανα που αναφέρονται στην ενότητα 6.2.- «Επιχειρησιακή διαχείριση».

5. Αντίκτυπος στο εθνικό θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο

- 5.1. Με βάση τις παραπάνω προτάσεις της, η Αρχή στοχεύει:
 - 5.1.1. στην ενίσχυση της συμβατότητας της ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 με τις απαιτήσεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες (ν. 4074/2012 ΦΕΚ 88 Α'), και
 - 5.1.2. στην προώθηση της ολιστικής αντιμετώπισης των αναγκών των πλέον ευάλωτων Ρομά, των Ρομά με αναπηρία ή/και χρόνιες παθήσεις, σε όλους τους τομείς δραστηριοτήτων, τόσο σε συνήθεις συνθήκες, όσο και σε συνθήκες κρίσεων.

Για την Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας

Ο Πρόεδρος

Καθηγητής Κωνσταντίνος Στεφανίδης

Παράρτημα II

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΤΗΡΙΟΥ ΓΙΑ ΣΤΕΓΑΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας συστάθηκε και λειτουργεί σύμφωνα με το Μέρος Α΄ του ν. 4780/2021 (Α΄ 30). Η Αρχή αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας προς τον σκοπό της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας και έχει ως αποστολή τη διαρκή παρακολούθηση των θεμάτων που σχετίζονται με το δικαίωμα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη χάραξη δημόσιων πολιτικών σε θέματα του αντικειμένου της.

Εκ του αντικειμένου της, η Αρχή οφείλει να λειτουργεί ως υπόδειγμα πρόσβασης σε όλους τους τομείς (υποδομές, εξοπλισμός, διαδικασίες, επικοινωνία/πληροφόρηση, κλπ.). Κατά συνέπεια και οι χώροι στους οποίους θα στεγαστεί θα πρέπει να ικανοποιούν υποδειγματικά τις ανάγκες τόσο των μελών όσο και των δυνητικών επισκεπτών της με αναπηρία κάθε μορφής, στη βάση των επιταγών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (ν. 4874/2012) και του εθνικού θεσμικού πλαισίου και προδιαγραφών προσβασιμότητας.

Βάσει των παραπάνω η Αρχή προχώρησε στη σύνταξη των παρακάτω απαιτήσεων σχετικά με τις κτιριακές υποδομές που θα φιλοξενήσουν τις δραστηριότητές της.

1. Χωροθέτηση αιθουσών στο κέντρο της Αθήνας.
2. Εξυπηρέτηση από σταθμό μετρό (σε περίπτωση μεγαλύτερης απόστασης ή εκτός κέντρου).
3. Διαθεσιμότητα θέσεων στάθμευσης οχημάτων ατόμων με αναπηρία στο υπόγειο ή πλησίον του κτιρίου (μελών και επισκεπτών).
4. Προσβάσιμες διαδρομές από θέση στάθμευσης (υπέργεια ή υπόγεια) ή σταθμό μετρό μέχρι την είσοδο του κτηρίου.
5. Ισόπεδη είσοδος (μέγιστη αποδεκτή απόκλιση: είσοδος με 2 σκαλοπάτια όπου θα τοποθετηθεί ράμπα μέγιστης κλίσης 6%).
6. Θύρες ελάχιστου πλάτους 0,80-0,90μ.
7. Προσβάσιμη διαδρομή μέχρι τον ανελκυστήρα από την είσοδο ή τον υπόγειο χώρο στάθμευσης.
8. Διαστάσεις θαλάμου ανελκυστήρα 1,10X1,40μ (ελάχιστες αποδεκτές 1,00X1,25μ), καθαρό πλάτος θύρας ανελκυστήρα 0,80μ, θέση θύρας στη μικρή πλευρά του θαλάμου.
9. Προσβάσιμη τουαλέτα.
10. Δύο θέσεις εργασίας διοικητικού προσωπικού κατάλληλα εξοπλισμένες.

11. Τρεις θέσεις εργασίας επιστημονικού προσωπικού κατάλληλα εξοπλισμένες.
12. Γραφείο Προέδρου.
13. Αίθουσα συνεδριάσεων με εξοπλισμό τηλεδιασκέψεων.
14. Αίθουσα κατάλληλα εξοπλισμένη για τα μέλη της ΕΑΠ με βιβλιοθήκη.
15. Διερεύνηση δυνατότητας παρουσίας ατόμου που θα λειτουργήσει ως βοηθός ατόμου με αναπηρία που ενδεχομένως θα έχει ανάγκη υποστήριξης τις ημέρες των συνεδριάσεων.
16. Ύπαρξη δικτύου ραμπών στα πεζοδρόμια πέριξ του κτηρίου.

Παράρτημα III

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΣ ΛΟΓΟΤΥΠΟΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Εναλλακτικό κείμενο: Λογότυπος της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας

Περιγραφή: Απεικονίζει τα αρχικά της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας, με τρία ανθρωπάκια, όπου κάθε γράμμα αναπαρίσταται σαν “πέταλο”, συμβολίζοντας τα χέρια και με μια κουκίδα για κεφάλι, ώστε να αποδώσουν τα γράμματα Ε, Α και Π, σε μπλε, πορτοκαλί, και πράσινο χρώμα αντίστοιχα. Τα τρία σήματα είναι τοποθετημένα κοντά, ώστε να αποδίδεται η έννοια του “μαζί”. Επάνω από αυτά αναγράφεται η ονομασία “Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας” και κάτω στα αγγλικά “National Accessibility Authority”, σχηματίζοντας έναν κύκλο που περικλείει και οριοθετεί τα ανθρωπάκια που αναπαριστούν τα αρχικά της Εθνικής Αρχής Προσβασιμότητας.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται ο λογότυπος όπως γίνεται αντιληπτός από άτομα με διαφορετικές παθήσεις αχρωματοψίας.

*Εικόνα 1: Απόδοση του λογότυπου για άτομα με ανώμαλη τριχρωματοψία (από αριστερά προς τα δεξιά):
(i) πρωτανομαλία (ii) δευτερανωμαλία (iii) τριτανωμαλία*

*Εικόνα 2: Απόδοση του λογότυπου για άτομα με δυσχρωματοψία (από αριστερά προς τα δεξιά):
(i) πρωτανωπία (ii) δευτερανωπία (iii) τριτανωπία*

*Εικόνα 3: Απόδοση του λογότυπου για άτομα με (από αριστερά προς τα δεξιά):
(i) αχρωματοψία (ii) μονοχρωματοψία*

Παράρτημα IV

ΣΥΝΟΨΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ 'ΚΑΘΟΛΙΚΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΙΣΤΟΤΟΠΩΝ'

Αύγουστος 2021

Επικοινωνία:

Δρ. Σταυρούλα Ντοά

Εργαστήριο Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου - Υπολογιστή
Ινστιτούτο Πληροφορικής – Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΠ-ΙΤΕ)

Email: stant@ics.forth.gr

Τηλέφωνο: 2810 391744

Το παρόν κείμενο συνοψίζει τη διαδικασία σχεδίασης, ανάπτυξης και αξιολόγησης, η οποία πρέπει να ακολουθείται για την επίτευξη *‘καθολικά προσβάσιμων ιστοτόπων’*. Αναλυτικότερα, στο παρόν συνοψίζονται τα οφέλη, αναφέρονται οι βασικές αρχές που πρέπει να ακολουθούνται, και περιγράφεται η διαδικασία από τα αρχικά βήματα της σχεδίασης έως την αξιολόγηση.

Καθολικά Προσβάσιμοι Ιστότοποι

Η προσβασιμότητα και η ευχρηστία αποτελούν δύο από τους βασικούς πυλώνες των *καθολικά προσβάσιμων ιστοτόπων*, οι οποίοι δεν αποκλείουν την πρόσβαση Ατόμων με Αναπηρία, ενώ μεριμνούν ώστε η *‘εμπειρία χρήστη’* (User Experience – UX) να είναι ισότιμη για όλους²⁵. Ένας καθολικά προσβάσιμος ιστότοπος παρέχει την ίδια πληροφορία και λειτουργικότητα, και διασφαλίζει το ίδιο επίπεδο ευχρηστίας για όλους τους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων χρηστών με προβλήματα όρασης, ακοής, ομιλίας, ή άλλου είδους σωματική, νοητική, ή νευρολογική αναπηρία²⁶.

Ταυτόχρονα, ένας ιστότοπος ο οποίος είναι καθολικά προσβάσιμος ωφελεί όχι μόνο τους χρήστες με αναπηρία, αλλά και ηλικιωμένους χρήστες, χρήστες με προσωρινή δυσλειτουργία (π.χ. ένας χρήστης με σπασμένο χέρι) ή περιστασιακή δυσκολία (π.χ. ένας χρήστης σε θορυβώδες περιβάλλον), άτομα με χαμηλό αλφαριθμητικό, άτομα που χρησιμοποιούν παλαιότερες τεχνολογίες ή έχουν σύνδεση δικτύου χαμηλού εύρους ζώνης (low bandwidth), μη τακτικούς επισκέπτες του ιστοτόπου, ή ακόμα και χρήστες κινητών συσκευών.

Για την επίτευξη καθολικά προσβάσιμων ιστοτόπων, τα ζητήματα προσβασιμότητας πρέπει να λαμβάνονται συνεχώς υπόψη από την αρχή του κύκλου ανάπτυξης και έως το πέρας, με την αξιολόγηση, ακολουθώντας μια επαναληπτική διαδικασία υλοποίησης.

Βασικές αρχές

Με σκοπό την υποστήριξη της δημιουργίας εγγενώς προσβάσιμων ιστοτόπων, χωρίς να δημιουργείται η ανάγκη για εκ των υστέρων προσαρμογές ή για τη χρήση εξειδικευμένου λογισμικού - εκτός από την αναγκαία υποστηρικτική τεχνολογία που χρησιμοποιούν οι χρήστες με αναπηρία (π.χ. αναγνώστης οθόνης για τυφλούς χρήστες), η Πρωτοβουλία για την Προσβασιμότητα στον Ιστό (Web Accessibility Initiative, WAI) της Κοινοπραξίας για τον Παγκόσμιο Ιστό (World Wide Web Consortium – W3C), τον διεθνή οργανισμό για τα πρότυπα στο διαδίκτυο, έχει εκδώσει οδηγίες για την ανάπτυξη προσβάσιμου περιεχομένου.

²⁵ <https://www.w3.org/WAI/fundamentals/accessibility-usability-inclusion/>

²⁶ <https://www.w3.org/WAI/fundamentals/accessibility-intro/#what>

Αναλυτικότερα, οι Οδηγίες για την προσβασιμότητα στο περιεχόμενο Ιστού 2.0, και 2.1 αποτελούν τεχνικά πρότυπα²⁷ τα οποία περιλαμβάνουν συγκεκριμένες οδηγίες που οργανώνονται σε 4 βασικές αρχές. Οι αρχές αυτές έχουν ως στόχο να διασφαλίσουν ότι το περιεχόμενο ενός ιστοτόπου είναι²⁸:

- **Αντιληπτό** – Η παρεχόμενη πληροφορία και τα συστατικά στοιχεία της διεπαφής χρήστη πρέπει να παρουσιάζονται στους τελικούς χρήστες με τρόπους που είναι σε αυτούς αντιληπτοί.
- **Λειτουργικό** - Τα συστατικά στοιχεία της διεπαφής και η πλοήγηση πρέπει να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην πράξη.
- **Κατανοητό** - Η παρεχόμενη πληροφορία και η λειτουργία της διεπαφής χρήστη πρέπει να είναι ξεκάθαρα κατανοητές.
- **Εύρωστο** - Το περιεχόμενο πρέπει να μπορεί να ερμηνευθεί αξιόπιστα από ένα ευρύ φάσμα 'πρακτόρων χρήστη' (user agents), συμπεριλαμβανομένων και των διαθέσιμων / παρεχόμενων υποστηρικτικών τεχνολογιών.

Για κάθε οδηγία παρέχονται τεχνικές καθώς και κριτήρια ελέγχου επιτυχίας, οργανωμένα σε τρία επίπεδα: A (χαμηλότερο), AA (μεσαίο), και AAA (υψηλότερο). Όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο συμμόρφωσης ενός ιστοτόπου με τις οδηγίες προσβασιμότητας, τόσο πιο προσβάσιμος είναι ο ιστότοπος για τις διαφορετικές κατηγορίες χρηστών με αναπηρία. Ως εκ τούτου, το ελάχιστο αποδεκτό επίπεδο συμμόρφωσης για έναν καθολικά προσβάσιμο ιστότοπο είναι το επίπεδο AA, ενώ το ιδανικό επίπεδο συμμόρφωσης είναι το AAA.

Διαδικασία υλοποίησης

Η διαδικασία υλοποίησης ενός καθολικά προσβάσιμου ιστοτόπου είναι επαναληπτική, λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα προσβασιμότητας από την αρχή του κύκλου ανάπτυξης. Επιπλέον, η διαδικασία πρέπει να είναι ανθρωποκεντρική, ακολουθώντας το πρότυπο ISO 9241-210:2019 για την «Εργονομία στην αλληλεπίδραση ανθρώπου-συστήματος – Μέρος 210: Ανθρωποκεντρικός σχεδιασμός για συστήματα αλληλεπίδρασης», το οποίο προβλέπει τη συμμετοχή αντιπροσωπευτικών χρηστών σε όλα τα στάδια του κύκλου ανάπτυξης. Σύμφωνα με το πρότυπο αυτό, τα στάδια αυτά είναι:

1. Κατανόηση και προσδιορισμός του πλαισίου χρήσης
2. Προσδιορισμός των απαιτήσεων των (συγκεκριμένων) χρηστών (target user groups)

²⁷ <https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/wcag/>

²⁸ <https://www.w3.org/WAI/WCAG21/Understanding/intro#understanding-the-four-principles-of-accessibility>

3. Δημιουργία σχεδιαστικών λύσεων και πρωτοτύπων

4. Αξιολόγηση

Η διαδικασία αυτή ανατροφοδοτείται από τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Συνοπτικά, η βέλτιστη προσέγγιση για την επίτευξη *καθολικά προσβάσιμων ιστοτόπων* περιλαμβάνει τον συνδυασμό συστάσεων από εμπειρογνώμονες ευχρηστίας και προσβασιμότητας, καθώς και της αξιολόγησης με χρήστες. Αναλυτικότερα, η διαδικασία αξιολόγησης από εμπειρογνώμονες περιλαμβάνει:

- Αξιολόγηση με (ημι-)αυτοματοποιημένα εργαλεία αξιολόγησης
- Αξιολόγηση χρωματικών αντιθέσεων
- Αξιολόγηση πλοήγησης μέσω μόνο του πληκτρολογίου
- Αξιολόγηση ζητημάτων προσβασιμότητας που δεν καλύπτονται από τα εργαλεία αξιολόγησης
- Αξιολόγηση προσβασιμότητας με χρήση διαφορετικών λογισμικών αναγνώστη οθόνης (screen reader) σε συνδυασμό με διαφορετικούς φυλλομετρητές (web browsers).

Μετά τη διαδικασία επαναληπτικής αξιολόγησης με εμπειρογνώμονες προσβασιμότητας και ευχρηστίας και αφού επιλυθούν τα όποια προβλήματα εντοπιστούν, είναι απαραίτητο να πραγματοποιείται αξιολόγηση με αντιπροσωπευτικούς χρήστες²⁹.

Για τη διατήρηση και βιωσιμότητα της ηλεκτρονικής προσβασιμότητας που παρέχεται από έναν καθολικά προσβάσιμο ιστότοπο, ο οποίος περιλαμβάνει ανανεώσιμο περιεχόμενο, θα πρέπει να παρέχονται κατάλληλα εργαλεία, ώστε η προσθήκη περιεχόμενου να οδηγεί σε προσβάσιμο τελικό περιεχόμενο. Επιπλέον, η όλη διαδικασία θα πρέπει περιλαμβάνει – στον μέγιστο δυνατό βαθμό – τον έλεγχο προσβασιμότητας από τους χρήστες που εισάγουν ή ανανεώνουν το περιεχόμενο. Επιπλέον, ενδείκνυται η περιοδικά επαναλαμβανόμενη αξιολόγηση του ιστοτόπου όπως προβλέπεται στην προαναφερθείσα διαδικασία αξιολόγησης με εμπειρογνώμονες και τελικούς χρήστες.

²⁹ <https://www.w3.org/WAI/test-evaluate/involving-users/>

Παράρτημα V

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ - ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ - ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΙΣΤΟΤΟΠΩΝ

Κριτήρια Ανάθεσης

Τεκμηρίωση προσβασιμότητας και συμβατότητα με διεθνή πρότυπα

Το κριτήριο αυτό αφορά στην αξιολόγηση της ικανότητας του υποψήφιου Αναδόχου να παρέχει καθολικά προσβάσιμες τεχνικές λύσεις, πλέον των απαιτούμενων, όπως αυτές αναφέρονται στο <Παραπομπή στην ενότητα των Τεχνικών Προδιαγραφών> και στο <Παραπομπή στους Πίνακες Συμμόρφωσης >.

Συγκεκριμένα στην Τεχνική Προσφορά του υποψήφιου Αναδόχου θα πρέπει να αναλύεται επαρκώς η μεθοδολογία υλοποίησης του ιστοτόπου που θα παραδοθεί, ώστε να λαμβάνει υπόψη και να ενσωματώνει τις Οδηγίες Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1 του World Wide Web Consortium (W3C) σε επίπεδο συμμόρφωσης AA.

Επιπλέον, το σύστημα διαχείρισης περιεχομένου του ιστοτόπου θα πρέπει να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί κατάλληλα, ώστε να διασφαλίζει ότι το τελικό περιεχόμενο που δημοσιεύεται θα είναι προσβάσιμο σε επίπεδο συμμόρφωσης AA με τις Οδηγίες Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1 του διεθνούς οργανισμού World Wide Web Consortium (W3C).

Μεγαλύτερη βαθμολογία θα δοθεί σε τεχνικές λύσεις με επιπλέον λειτουργικότητες/δυνατότητες για ομάδες ΑμεΑ, καθώς και σε τεχνικές λύσεις με αναλυτική περιγραφή της μεθοδολογίας υλοποίησης και του σχεδίου αξιολόγησης αναφορικά με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας του Έργου.

Τεχνικές Προδιαγραφές (Περιγραφή Αντικειμένου του Έργου)

Ηλεκτρονική Προσβασιμότητα

Ο ιστοτόπος που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο του Έργου θα πληροί τα διεθνή πρότυπα ηλεκτρονικής προσβασιμότητας, με σκοπό να είναι φιλικός και εύχρηστος για το μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό χρηστών, συμπεριλαμβανομένων ΑμεΑ και ηλικιωμένων.

Για την υλοποίηση του ιστοτόπου θα ληφθούν όλες οι απαραίτητες πρόνοιες προσβασιμότητας για ΑμεΑ και ηλικιωμένους. Συγκεκριμένα:

- Ο ιστότοπος θα αναπτυχθεί ώστε να συμμορφώνεται με τις Οδηγίες Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1 του διεθνούς οργανισμού World Wide Web Consortium (W3C) σε επίπεδο συμμόρφωσης AA.
- Ο ιστότοπος θα συμμορφώνεται πλήρως με τον ν. 4591/2019 που αφορά στην ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία: α) της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Οκτωβρίου 2016, για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα και β) του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2455 του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 2017.
- Ο ιστότοπος, πριν παραδοθεί στον Φορέα Λειτουργίας, θα πρέπει να έχει αξιολογηθεί ως προς την ευχρηστία και την προσβασιμότητά του από εμπειρογνώμονες ευχρηστίας και προσβασιμότητας, καθώς και από αντιπροσωπευτικούς τελικούς χρήστες.
- Ο ιστότοπος, πριν παραδοθεί στον Φορέα Λειτουργίας, θα πρέπει να έχει δοκιμαστεί με διαδεδομένες υποστηρικτικές τεχνολογίες και τεχνικά βοηθήματα που χρησιμοποιούν τα ΑμεΑ (π.χ. αναγνώστες οθόνης, ειδικοί διακόπτες και συστήματα αλληλεπίδρασης, μεγεθυντές οθόνης), ώστε να είναι πλήρως συμβατός με τις εν λόγω τεχνολογίες και τεχνικά βοηθήματα.

Αναφορικά με το σύστημα διαχείρισης περιεχομένου, ο υποψήφιος Ανάδοχος θα πρέπει να μεριμνήσει ώστε το τελικό περιεχόμενο που θα δημοσιεύεται, να είναι προσβάσιμο και να συμμορφώνεται με τις Οδηγίες Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1 του World Wide Web Consortium (W3C) σε επίπεδο συμμόρφωσης AA.

Πίνακες Συμμόρφωσης

- Ο ιστότοπος πρέπει να είναι εύχρηστος και προσβάσιμος για όλους τους χρήστες, συμπεριλαμβανομένων Ατόμων με Αναπηρία και ηλικιωμένων.
- Ο ιστότοπος θα συμμορφώνεται με τις Οδηγίες Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1 του διεθνούς οργανισμού World Wide Web Consortium (W3C) σε επίπεδο συμμόρφωσης AA.
- Ο ιστότοπος θα συμμορφώνεται πλήρως με τον ν. 4591/2019 που αφορά στην Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία: α) της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/2102 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2016, για την προσβασιμότητα των ιστοτόπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργανισμών του δημόσιου τομέα και β) του άρθρου 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2017/2455 του Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 2017.
- Ο ιστότοπος θα είναι συμβατός και απόλυτα λειτουργικός με διαδεδομένες υποστηρικτικές τεχνολογίες και τεχνικά βοηθήματα που χρησιμοποιούν τα ΑμεΑ (π.χ. αναγνώστες οθόνης, ειδικοί διακόπτες και συστήματα αλληλεπίδρασης, μεγεθυντές οθόνης).

- Ο ιστότοπος θα πρέπει να είναι πλοηγήσιμος με χρήση μόνο του πληκτρολογίου.
- Το περιεχόμενο που θα παρέχεται από τον ιστότοπο (συμπεριλαμβανομένων και πολυμεσικών αρχείων) θα πρέπει να είναι προσβάσιμο, σύμφωνα με τις Οδηγίες Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1 του World Wide Web Consortium (W3C) σε επίπεδο συμμόρφωσης AA.
- Το σύστημα διαχείρισης περιεχομένου που θα παρέχεται θα πρέπει να σχεδιαστεί και να υλοποιηθεί κατάλληλα, ώστε να διασφαλίζει ότι το τελικό περιεχόμενο που δημοσιεύεται είναι προσβάσιμο και συμμορφώνεται με τις Οδηγίες Προσβασιμότητας Περιεχομένου Ιστού (Web Content Accessibility Guidelines) 2.1 του World Wide Web Consortium (W3C) σε επίπεδο συμμόρφωσης AA.

Παράρτημα VI

ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

ΣΥΝΤΟΜΑ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΑΠ

Ο **Κωνσταντίνος Στεφανίδης** είναι Καθηγητής στο Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Κρήτης, συνεργαζόμενο μέλος ΔΕΠ του Ινστιτούτου Πληροφορικής του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΠ-ΙΤΕ), του οποίου διετέλεσε Διευθυντής (2004-2016) και Ιδρυτής και Επικεφαλής (από το 1989) του Εργαστηρίου Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου - Υπολογιστή (Human - Computer Interaction) και (από το 2004) του Προγράμματος Διάχυτης Νοημοσύνης (Ambient Intelligence). Είναι ένας από τους πρωτοπόρους στο επιστημονικό πεδίο της Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου - Υπολογιστή και έχει αναγνωριστεί διεθνώς η καθοριστική συνεισφορά του στον τομέα της «Σχεδίασης για Όλους» (Design for All) και της «Καθολικής Πρόσβασης» (Universal Access).

Έχει διατελέσει Επιστημονικός Υπεύθυνος σε περισσότερα από 150 χρηματοδοτούμενα έργα και έχει δημοσιεύσει πάνω από 600 άρθρα. Έχει επιμεληθεί εγχειρίδια για την Καθολική Πρόσβαση και Λευκές Βίβλους για μια «Κοινωνία της Πληροφορίας για Όλους». Είναι ο ιδρυτής (το 2000) και αρχισυντάκτης του "International Journal Universal Access in the Information Society" και αρχισυντάκτης (από το 2016) του "International Journal of Human Computer Interaction".

Είναι μέλος του Τομέα Πληροφορικής της Academia Europaea και Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας Κρήτης. Έχει διατελέσει εθνικός εκπρόσωπος σε επιτροπές διαχείρισης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα των ΤΠΕ και ειδικότερα για άτομα με αναπηρία, μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Οργανισμού ENISA, συντονιστής της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής του νόμου για την έρευνα και καινοτομία (ν. 4310/2014) και μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΣΕΤ).

Ίδρυσε και προέδρευσε (1995-2006) του ERCIM Working Group 'User Interfaces for All', του Διεθνούς Επιστημονικού Φόρουμ Information Society for All (1997-2000) και του Διεθνούς Θεματικού Συνεδρίου Universal Access in Human - Computer Interaction. Έχει συνεισφέρει σε πολλές διεθνείς και εθνικές πρωτοβουλίες για θέματα ηλεκτρονικής προσβασιμότητας ατόμων με αναπηρία. Ήταν ένας από τους συνιδρυτές του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ηλεκτρονικής Προσβασιμότητας (EDeAN) και είχε συμμετάσχει στις αρχικές προσπάθειες για τη δημιουργία των οδηγιών προσβασιμότητας στον Παγκόσμιο Ιστό.

Η **Ελευθερία Μπερνιδάκη - Άλντους** είναι Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Johns Hopkins και Ομότιμη Καθηγήτρια του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδας (Deree). Ως καθηγήτρια κλασικής φιλολογίας και αρχαίας ιστορίας, έχει διδάξει στα εξής πανεπιστήμια των ΗΠΑ: The Johns Hopkins University, (Βαλτιμόρη), Oberlin College (Οχάϊο), Creighton University (Νεμπράσκα). Στο Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδας κατείχε την Έδρα Νεοελληνικών Σπουδών Ελευθέριος Βενιζέλος και σήμερα διατελεί Σύμβουλος Προέδρου για Θέματα Ισότητας και Ίσων Ευκαιριών. Η Ελευθερία Μπερνιδάκη - Άλντους διέπρεψε στις σπουδές της στα Πανεπιστήμια των ΗΠΑ: The Johns Hopkins University (Διδακτορικό-Ph.D και Μεταπτυχιακό-M.A. στην Κλασική Φιλολογία και Αρχαία Ιστορία), The University of Rochester (Μεταπτυχιακό-M.A. στην Ευρωπαϊκή Ιστορία και Προπτυχιακό-B.A. στην Ιστορία και Κλασική Φιλολογία). Όλες οι σπουδές της έγιναν με πλήρεις υποτροφίες από τα Πανεπιστήμια. Έχει τιμηθεί με διακρίσεις και βραβεία, μεταξύ των οποίων το Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών (1997), υποτροφία για έρευνα διδακτορικής διατριβής από το Ίδρυμα Αλέξανδρος Σ. Ωνάσης, υποτροφία για τη διδακτορική διατριβή της από το διεθνούς φήμης Ίδρυμα Woodrow Wilson των ΗΠΑ. Το θέμα της διδακτορικής της διατριβής είναι «Η τυφλότητα στον πολιτισμό του φωτός, η περίπτωση του Οιδίποδα επί Κολωνώ του Σοφοκλή». Με το ίδιο θέμα δημοσίευσε και το βιβλίο "Blindness in a Culture of Light Especially the Case of Oedipus at Colonus of Sophocles" που εξετάζει τις αντιλήψεις περί τυφλότητας στην αρχαία Ελλάδα και εκδόθηκε από τον διεθνή, ακαδημαϊκό εκδοτικό οίκο Peter Lang. Το ενδιαφέρον της στο θέμα είναι προσωπικό και επιστημονικό. Η ίδια είναι τυφλή από ηλικίας τριών ετών. Διετέλεσε Βουλευτής Επικρατείας Ν.Δ. (Μάρτιος 2004 - Σεπτέμβριος 2007) και κατά τη διάρκεια της θητείας της ήταν ενεργό Μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (ΕΣΥΠ) και Πρόεδρος της Ειδικής Διακομματικής Επιτροπής για την Αντιμετώπιση των Προβλημάτων που Απασχολούν τα Άτομα με Αναπηρία. Αξίζει να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά στην ιστορία του Ελληνικού Κοινοβουλίου, η ανωτέρω Επιτροπή συνέταξε Έκθεση (2006) για τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρία, η οποία είχε την υποστήριξη όλων των μελών της Επιτροπής. Αυτή η Έκθεση περιέχει τεκμηριωμένη καταγραφή των προβλημάτων, αλλά και συγκεκριμένες προτάσεις για την επίλυσή τους. Πολλές από αυτές τις προτάσεις υλοποιούνται από τα Υπουργεία που εμπλέκονται στα θέματα αναπηρίας. Σημαντικό παράδειγμα υλοποίησης των προτάσεων αυτών είναι ο νόμος για την «Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση Ατόμων με Αναπηρία ή με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες» (ν. 3699/2008), που για πρώτη φορά θεσπίζει την υποχρεωτικότητα της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης. Ως Πρόεδρος της Επιτροπής της Βουλής για την Αναπηρία και ως μέλος της επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων και του ΕΣΥΠ, η Ελευθερία Μπερνιδάκη - Άλντους εργάστηκε για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και των Μ.Μ.Ε. για θέματα αναπηρίας και πολιτισμού και για τις μεταρρυθμίσεις στην παιδεία. Έχει εργαστεί για τη διεκδίκηση ίσων ευκαιριών και την άρση των διακρίσεων για τους πολίτες με αναπηρία, τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση, στην εργασία, στην κοινωνική ζωή και την προσβασιμότητα σε όλους τους τομείς, ώστε να ασκούν ισότιμα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Έχει δραστηριοποιηθεί ενεργά μέσα από επιστημονικούς συνδέσμους και επιτροπές, πανεπιστημιακές επιτροπές και συλλόγους, σωματεία και συνδέσμους του αναπηρικού κινήματος.

Η **Μαρίλυ Χριστοφή** είναι Τοπογράφος Μηχανικός, Εμπειρογνώμων προσβασιμότητας Ατόμων με Αναπηρία. Αποφοίτησε από το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο το 1977 και έκτοτε εργάστηκε στον ιδιωτικό τομέα και τα ΕΛΤΑ ΑΕ ως Τοπογράφος Μηχανικός μέχρι το 2011. Το διάστημα 2001-2004 εργάστηκε στην ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΩΝ ΑΓΩΝΩΝ “ΑΘΗΝΑ 2004 ΑΕ” ως Υπεύθυνη Έργου (Διευθυντής Τομέα) παρακολούθησης των αθλητικών εγκαταστάσεων Παραολυμπιακών Αγώνων και της προσβασιμότητας των ολυμπιακών αθλητικών εγκαταστάσεων. Από το 2011 εργάζεται ως αυτοαπασχολούμενη μηχανικός, εμπειρογνώμων προσβασιμότητας. Ασχολείται με την προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος (συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών), των υπηρεσιών, αγαθών και διαδικασιών από το 1988, οπότε και συμμετείχε στις Ομάδες Εργασίας του τότε ΥΠΕΧΩΔΕ για τη σύνταξη των βασικών εθνικών προδιαγραφών σχεδιασμού για άτομα με αναπηρία “Σχεδιάζοντας για Όλους”, που ισχύουν έκτοτε μέχρι σήμερα. Συμμετείχε και συμμετέχει σε πλήθος επιτροπών και ομάδων εργασίας Υπουργείων και λοιπών φορέων για θέματα προσβασιμότητας και αναπηρίας. Συνεργάζεται με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία και συμμετέχει σε ομάδες εμπειρογνομένων του European Disability Forum. Έχει συμμετάσχει με παρουσιάσεις και εισηγήσεις σε πλήθος εθνικών και ευρωπαϊκών συνεδρίων και ημερίδων, σε προγράμματα και έργα σχετικά με την προσβασιμότητα και την αναπηρία, καθώς και στη σύνταξη του εθνικού προτύπου ΕΛΟΤ 1439 “Όργανισμός φιλικός σε πολίτες με αναπηρία – Απαιτήσεις και συστάσεις”, της σχετικής ΤΠ 1449 και του αντίστοιχου Κανονισμού για την καθιέρωση του Ελληνικού Σήματος Προσβασιμότητας, του τεύχους «Τεχνικές οδηγίες προσαρμογής υφιστάμενων κτιρίων και υποδομών για την προσβασιμότητα αυτών σε άτομα με αναπηρία και εμποδιζόμενα άτομα» (Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας-Επιτροπή Προσβασιμότητας, 2020), του τεύχους “Οδηγός για προσβάσιμες διαδρομές στη φύση” (Ε.Σ.Α.μεΑ., 2019), του τεύχους “Προσβασιμότητα και Αναπηρία” (Ε.Σ.Α.μεΑ., 2013), της “Μεθοδολογίας ελέγχου προσβασιμότητας δημοσίων υπηρεσιών και υποδομών” (Υπουργείο Εσωτερικών, 2009), του τεύχους “Προσβασιμότητα: το κλειδί για την εξάλειψη των διακρίσεων” (Ε.Σ.Α.μεΑ., 2005) και λοιπών εργαλείων και τεχνικών κειμένων. Έχει στο ενεργητικό της δημοσιεύσει και συμμετοχή σε συγγραφή σχετικών βιβλίων και εγχειριδίων, καθώς και συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα και προγράμματα ενημέρωσης ατόμων με αναπηρία, στελεχών του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μηχανικών κ.λπ., σχετικών με την αναπηρία και την προσβασιμότητα.

Ο **Γεώργιος Αγγελόπουλος** είναι Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών και Διευθυντής του Εργαστηρίου Υλικών και Μεταλλουργίας του Τμήματος Χημικών Μηχανικών, με αντικείμενο «Τεχνολογία Υλικών. Μεταλλουργικές Διεργασίες Υψηλών Θερμοκρασιών». Έχει διατελέσει Αναπληρωτής Πρυτάνεως Πανεπιστημίου Πατρών Φοιτητικής Μέριμνας και Υποδομών, Ενέργειας και Αειφορίας (2014-2020), καθώς και Πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας Δυτικής Ελλάδας (2017-2019). Ήταν υπεύθυνος για τη δημιουργία και οργάνωση της νέας πανεπιστημιακής υποδομής «Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες, Άτομα με Ειδικές

Ανάγκες», η οποία έλαβε πρόσφατα και νομική υπόσταση εντασσόμενη στον Εσωτερικό Κανονισμό του Πανεπιστημίου Πατρών.

Η ερευνητική του δραστηριότητα αφορά σε θέματα αξιοποίησης παραπροϊόντων, διεργασιών σε δομικά κεραμικά, τσιμέντων, γεωπολυμερών, πυρομεταλλουργικών διεργασιών, επιφανειακών, θερμικών, θερμοχημικών κατεργασιών μετάλλων, καθώς και μοντελοποίησης διεργασιών και θερμοχημικών προσομοιώσεων. Το έργο του συνοψίζεται σε περισσότερες των 200 δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά και ανακοινώσεις σε εθνικά ή διεθνή συνέδρια. Είναι Πρόεδρος του Ενδοπανεπιστημιακού Πανελλήνιου Δικτύου «Δίκτυο Αειφόρου Διαχείρισης Φυσικών Πόρων και Αξιοποίησης Αποβλήτων» και έχει χρηματίσει Συντονιστής της Επιτροπής Αειφορίας του Πανεπιστημίου Πατρών που έλαβε την ανώτατη διάκριση, “worth of merit”, στη διεθνή αξιολόγηση του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει συνεργαστεί και συνεργάζεται με μεγάλες εταιρείες στον τομέα της βαριάς βιομηχανία, έχει πραγματοποιήσει σημαντικό αριθμό πραγματογνωμοσυνών, ιδιαίτερα στον τομέα αστοχίας μεταλλικών υλικών και έχει διατελέσει μέλος οργανωτικών ή/και επιστημονικών επιτροπών Διεθνών ή Εθνικών Συνεδρίων. Διατέλεσε μέλος της Executive Committee στην επιτροπή F7 “Surface Characteristics” της κοινοπραξίας Άνθρακα και Χάλυβα καθώς και σύμβουλος φοιτητών στα προγράμματα Placement Erasmus-Socrates, Leonardo κλπ. Είναι μέλος επιστημονικών εταιριών και διεθνών επιτροπών, όπως το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, η American Society of Metals, η Ελληνική Κεραμική Εταιρία, η Ελληνική Μεταλλουργική Εταιρία, η μη κερδοσκοπική Εταιρεία Αξιοποίησης Βιομηχανικών Παραπροϊόντων καθώς και η European Ceramic Society. Διαθέτει διπλώματα ευρεσιτεχνίας “EU patent application 1260289” και “Process for Patent 20070100393”.

Η **Ευγενία Λειβαδάρου** εργάζεται ως μηχανικός νέων τεχνολογιών και σύμβουλος καινοτομίας. Είναι μέλος ΔΣ του Ομίλου Ελλάκτωρ και εξειδικευμένη σε θέματα Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και στρατηγικής για πράσινες επενδύσεις. Σπούδασε πολιτικός μηχανικός στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και στη συνέχεια έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στις τεχνολογίες υδάτινων πόρων. Στην πορεία της καριέρας της μετακόμισε στο Πανεπιστήμιο του Cambridge στο Ηνωμένο Βασίλειο, απέκτησε δεύτερο μεταπτυχιακό τίτλο στα οικονομικά των υποδομών και στη συνέχεια εκπόνησε το διδακτορικό της στο Τμήμα Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Θεωρητικής Φυσικής. Κάνοντας έρευνα στις πατέντες για πράσινες τεχνολογίες ταξίδεψε σε Αμερική, Ευρώπη, Ασία και Αυστραλία και είχε την τύχη να συνεργαστεί με διακεκριμένους ακαδημαϊκούς ερευνητές. Έχει δεκαπέντε και πλέον χρόνια εμπειρίας σε θέματα υποδομών, προσβασιμότητας, διαχείρισης φυσικών πόρων και πράσινης ενέργειας. Έχει εργαστεί σε έργα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Έχει ασχοληθεί με θέματα προσβασιμότητας στην Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Εργάστηκε στη Γενική Γραμματεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη σε πιστοποιήσεις προσβασιμότητας και στην καταγραφή των ενεργειών κοινωνικής ενσωμάτωσης εντός των οργάνων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Unicef, UNDP, UN Women, UN Environment κ.α.).

Η **Έλενα Σουκάκου** είναι Επίτιμη Επιστημονική Συνεργάτης (Honorary Research Fellow) στη Σχολή Επιστημών της Εκπαίδευσης, του Πανεπιστημίου του Roehampton, στο Ηνωμένο Βασίλειο. Η ακαδημαϊκή και ερευνητική της δραστηριότητα εστιάζεται στην προσχολική εκπαίδευση και συγκεκριμένα, στην ενταξιακή εκπαίδευση παιδιών με αναπηρία, στις βέλτιστες εκπαιδευτικές πρακτικές, την αξιολόγηση της ένταξης και την υποστηρικτική δομή (μοντέλα δια βίου εκπαίδευσης), που αποσκοπεί στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και των συνδεόμενων με αυτήν μαθησιακών αποτελεσμάτων για όλα τα παιδιά. Είναι πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας). Έλαβε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών M.A. από το Πανεπιστήμιο Κολούμπια των Η.Π.Α. (Early Childhood Special Education, Teachers College, Columbia University), διδακτορικό τίτλο σπουδών από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης στη Μεγάλη Βρετανία (D.Phil. in Education, Department of Education, Oxford University) και μεταδιδακτορικό τίτλο σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Βόρειας Καρολίνας (Post Doctoral Research Program, Frank Porter Graham (FPG) Child Development Institute, University of North Carolina). Εν συνεχεία, εργάστηκε στο Λονδίνο ως Senior Lecturer, ερευνήτρια, και σύμβουλος εκπαιδευτικής πολιτικής στο Πανεπιστήμιο Roehampton. Έχει εργαστεί για περισσότερο από δεκαπέντε χρόνια στον τομέα της προσχολικής ένταξης και στην ειδική εκπαίδευση ως ερευνήτρια, εκπαιδευτικός ειδική παιδαγωγός, και σύμβουλος εκπαιδευτικής πολιτικής στις Ηνωμένες Πολιτείες, στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Ελλάδα. Είναι συγγραφέας του Inclusive Classroom Profile (ICP), μιας καινοτόμου κλίμακας αξιολόγησης βέλτιστων ενταξιακών εκπαιδευτικών πρακτικών, που αποσκοπεί στη συνεχή βελτίωση της ποιότητας της ενταξιακής εκπαίδευσης. Για την έρευνα και το έργο της σχετικά με το σύστημα αξιολόγησης ICP, βραβεύτηκε το 2013 με το Distinguished Early Career Award of the Early Education and Child Development από το American Education Research Association. Η Έλενα Σουκάκου είναι μέλος του National Inclusion Institute του Πανεπιστημίου της Βόρειας Καρολίνας, του International Early Childhood Environment Rating Scales (ERS) Network και του Division of Early Childhood, Council for Exceptional Children στις Η.Π.Α. Είναι συγγραφέας μεγάλου αριθμού επιστημονικών εργασιών και κεφαλαίων βιβλίων.

Η **Ευαγγελία Χρυσικού** είναι Επίκουρος Καθηγήτρια στο Bartlett Faculty of the Built Environment, University College London (UCL) και Ιδρύτρια και Διευθύντρια του MSc Healthcare Facilities. Πρόκειται για το μοναδικό διεθνώς αναγνωρισμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα στον προγραμματισμό μονάδων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης και της προσβασιμότητας στις υποδομές για ευπαθείς ομάδες και ηλικιωμένους. Σπούδασε αρχιτεκτονική στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και προγραμματισμό, διοίκηση και σχεδιασμό μονάδων υγείας στο Medical Architecture Research Unit. Είναι από τους ελάχιστους ακαδημαϊκούς διεθνώς που ερευνά εγκαταστάσεις υγείας, με PhD από το Bartlett, UCL με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση και Marie Curie H2020 Individual Fellowship της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ασχολείται ενεργά με τη χάραξη πολιτικής στην υγεία με έμφαση στην προσβασιμότητα, την αρχιτεκτονική για ευπαθείς ομάδες και τη σχέση χώρου και δημόσιας υγείας. Έχει διατελέσει Συντονίστρια στο European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing (EIPonAHA). Είναι Αντιπρόεδρος του

τμήματος Urban Health του European Public Health Association. Συνεργάζεται με τις κυβερνήσεις της Ιαπωνίας και του Περού για θέματα δημόσιας υγείας και υποδομών υγείας και πρόνοιας και την πρόσβαση και προσβασιμότητα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια περίθαλψη. Έλαβε διεθνή βραβεία για το αρχιτεκτονικό και ερευνητικό της έργο σχετικά με την υγεία και την προσβασιμότητα (Σιγκαπούρη, Μαλαισία, Αυστραλία, Αυστρία και Αγγλία). Η έρευνά της εκτείνεται από την Ευρώπη, την Ιαπωνία, τη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ολλανδία έως το Ισραήλ, το Κατάρ και τη Νέα Ζηλανδία, με την υποστήριξη φορέων όπως το Βρετανικό Συμβούλιο, το Great Britain Sasakawa Foundation, η Royal Society of New Zealand και το Horizon 2020.

Εκπόνησε τη μελέτη των κτιριολογικών προδιαγραφών Μονάδων Ψυχικής Υγείας της Ελλάδας για την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου – Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου. Έχει συγγράψει δύο βιβλία σε θέματα υποδομών για ευπαθείς ομάδες, 31 επιστημονικά άρθρα και 50 δημοσιεύσεις. Είναι συντάκτης, κριτής, ενεργό μέλος πολλών επαγγελματικών και επιστημονικών ενώσεων και ομιλήτρια στο TED-MED.

Ο **Ιωάννης Βαρδακαστάνης** είναι Πρόεδρος της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), της τριτοβάθμιας κοινωνικής και συνδικαλιστικής οργάνωσης εκπροσώπησης των ατόμων με αναπηρία, χρόνιες παθήσεις και των οικογενειών τους. Είναι μέλος της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής Ελλάδος (ΟΚΕ) και της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) και Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία (European Disability Forum) που εκπροσωπεί πάνω από 80 εκατομμύρια άτομα με αναπηρία. Ως Πρόεδρός του συμμετείχε στις διαπραγματεύσεις στα Ηνωμένα Έθνη (2003–2006) για την κατάρτιση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες. Από το 2010 εκπροσωπεί την Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή-ΕΟΚΕ (EESC). Είναι μέλος της Ομάδας III– «Ευρώπη της Πολυμορφίας». Από το 2015 είναι Αντιπρόεδρος της Ομάδας III της ΕΟΚΕ και από το 2020 είναι ένας εκ των Αντιπροέδρων του Τμήματος «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή» και Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης “Euromed”. Πρωτοστάτησε στην ίδρυση της «Ομάδας για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία», στην οποία υπήρξε Πρόεδρος (2013-2015). Σήμερα είναι μέλος αυτής. Συνέβαλε στη συμμετοχή της ΕΟΚΕ (2016-2019) στην Ετήσια Παγκόσμια Συνδιάσκεψη των κρατών που έχουν κυρώσει τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, αναδεικνύοντάς την σε πρωτοπόρο θεσμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Ως εισηγητής έχει γνωμοδοτήσει για σημαντικές πρωτοβουλίες: διαρθρωτικά ταμεία, ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, βιώσιμη ανάπτυξη, θεματολόγιο 2030 ΟΗΕ. Αυτήν την περίοδο εισηγείται δύο γνωμοδοτήσεις για την Ευρωπαϊκή Ένωση Υγείας και την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία. Είναι Ταμίας της Παγκόσμιας Οργάνωσης Ατόμων με Αναπηρία (International Disability Alliance) που εκπροσωπεί σχεδόν ένα δισεκατομμύριο άτομα με αναπηρία, υπήρξε δε Αντιπρόεδρος (2010-2012) και Πρόεδρος (2012-2014) αυτής. Είναι μέλος της συντονιστικής επιτροπής της Οργάνωσης «Κοινωνία των Πολιτών στην Ευρώπη» (Civil Society in Europe) που αποτελείται από 28 ευρωπαϊκά δίκτυα οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

Ο **Γεώργιος Αυγουστίδης** υπήρξε υπάλληλος του Οργανισμού Αστικών Συγκοινωνιών Θεσσαλονίκης μέχρι το 1997, οπότε ύστερα από τροχαίο ατύχημα, κατέστη τετραπληγικός, συνεπεία κακώσεως νωτιαίου μυελού. Από το 2000 ενεγράφη μέλος του Παραρτήματος Μακεδονίας – Θράκης του Πανελληνίου Συλλόγου Παραπληγικών (Πα.Σ.Πα.), ενώ το 2007 ανέλαβε υπηρεσίες για πρώτη φορά ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου με την ιδιότητα του Αντιπροέδρου. Το 2010 εξελέγη Πρόεδρος του Πα.Σ.Πα. Μακεδονίας – Θράκης, θέση την οποία κατέχει μέχρι σήμερα. Το 2011 εξελέγη μέλος του Γενικού Συμβουλίου της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (Ε.Σ.Α.μεΑ.), καθώς και μέλος του Γενικού Συμβουλίου της Εθνικής Ομοσπονδίας Κινητικά Αναπήρων (ΕΟΚΑ). Παράλληλα, την ίδια χρονιά ανέλαβε καθήκοντα ως τακτικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Ανάπτυξης Πολιτισμού Προσαρμοσμένου Αθλητισμού (ΚΑΠΠΑ 2000). Το 2017 τοποθετήθηκε ως μέλος του Τμήματος Κακώσεων Νωτιαίου Μυελού της Ελληνικής Εταιρείας Φυσικής Ιατρικής & Αποκατάστασης (ΕΕΦΙΑΠ). Έναν χρόνο αργότερα (2018) ορίσθηκε ως μέλος της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Κακώσεων Νωτιαίου Μυελού (ESCIF). Την ίδια χρονιά ανέλαβε χρέη Προέδρου της Περιφερειακής Ομοσπονδίας ΑμεΑ Κεντρικής Μακεδονίας. Το 2019 συμμετείχε ως μέλος του Παγκόσμιου Φορέα «DAY FOR TOMORROW», με έδρα τις ΗΠΑ, που μελετά τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των ακραίων καιρικών φαινομένων στα άτομα με βαριές κινητικές αναπηρίες. Ακολούθως, το 2019, ορίσθηκε αναπληρωματικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (ΚΚΠΚΜ), ενώ το 2021 του ανατέθηκαν καθήκοντα ως τακτικού μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου χρηστών του Λιμένα Θεσσαλονίκης (ΟΛΘ). Την περίοδο 2004 έως 2007 υπήρξε αθλητής μπότσια (boccia) με πλήθος διακρίσεων. Έχει συμμετάσχει σε πλήθος συνεδρίων και ημερίδων στην Ελλάδα και το εξωτερικό με θέματα που αφορούν στην πρόσβαση, στην ποιότητα ζωής, στη φυσική ιατρική και αποκατάσταση και στα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Ο **Γεράσιμος Φεσιάν** είναι προπτυχιακός φοιτητής του τμήματος Φιλοσοφικής του Πανεπιστημίου Πατρών. Από το 2002 έως το 2020 ήταν εργαζόμενος στον Δήμο Πατρέων ως υπεύθυνος λειτουργίας του Γραφείου Εξυπηρέτησης του Πολίτη. Τον Αύγουστο του 2015 ανέλαβε τον συντονισμό της Ομάδας Έργου «ΠΑΤΡΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΗ ΠΟΛΗ 2020». Έχει διατελέσει Διαμερισματικός Σύμβουλος στο Κεντρικό Διαμέρισμα του Δήμου Πατρέων (2002-2005). Επίσης έχει υπηρετήσει ως Νομαρχιακός Σύμβουλος της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αχαΐας (2006-2010), και ειδικότερα από 7.1.2009 έως και 31.12.2010 με απόφαση του Νομάρχη Αχαΐας ήταν Αντινομάρχης Αχαΐας για θέματα, Δημόσιας Υγείας, Προνοιακής Μέριμνας και Κοινωνικής Αντίληψης. Έχει εκλεγεί Περιφερειακός Σύμβουλος Δυτικής Ελλάδας της Ενότητας Αχαΐας και Μέλος της Επιτροπής Ανάπτυξης και Κοινωνικής Πολιτικής της Π.Δ.Ε. (2011-2014). Επιπλέον έχει διατελέσει αναπληρωματικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Κοινωνικού Οργανισμού του Δήμου Πατρέων (2014-2019). Παράλληλα συνεργάσθηκε από τον Οκτώβριο του 2014 έως και τον Δεκέμβριο του 2020 με τον ιδιωτικό περιφερειακό τηλεοπτικό σταθμό «IONIAN» και είχε την ευθύνη για την αρχισυνταξία και την παρουσίαση της εβδομαδιαίας εκπομπής «Σκέψου διαφορετικά». Είναι συνεφευρέτης δυο εφαρμογών προσβασιμότητας, του Seatrac

που βοηθά τα άτομα με αναπηρία για την αυτόνομη πρόσβασή τους στη θάλασσα, και του *Safe AmeA App*, της ψηφιακής εφαρμογής για την προστασία των ατόμων με αναπηρία σε περιπτώσεις συνθηκών πολιτικής προστασίας.

Από τον Αύγουστο 2020 ανήκει στο στελεχιακό δυναμικό της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, ενώ από τον Οκτώβριο 2020 με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου εκπροσωπεί την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδας, ως αναπληρωτής του Προέδρου, στην Κεντρική Επιτροπή Προσβασιμότητας και στην Επιτροπή Προσβασιμότητας του νέου Οικοδομικού Κανονισμού. Από τον Μάρτιο 2021 με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου εκπροσωπεί την ΚΕΔΕ ως αναπληρωτής του Προέδρου στην Ομάδα Εργασίας για την υποστήριξη και την κοινωνική ένταξη των αστεγών.

Η **Μαρία Γαβουνέλη** είναι αναπληρώτρια καθηγήτρια στη Νομική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος του Κέντρου Ερευνών για το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο Athens PIL, Associate Research Fellow, Institute of Advanced Legal Studies, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (2005-2019) και Ειδικός Σύμβουλος (Senior Policy Advisor), ΕΛΙΑΜΕΠ. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 ήταν επισκέπτρια καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο της California Berkeley ως υπότροφος του ιδρύματος Fulbright. Έχει αποφοιτήσει από τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1987, υπότροφος Α. Παπαδάκη, βραβείο Μ. Στασινοπούλου) και από το Πανεπιστήμιο του Cambridge, όπου απέκτησε LL.M. in international law (1988) και διδακτορικό (Ph.D.) στο διεθνές δίκαιο του περιβάλλοντος (1994, υπότροφος ΙΚΥ). Για τη διδακτορική της διατριβή με θέμα: "Pollution from offshore installations" τιμήθηκε με το διεθνές βραβείο Paul Guggenheim. Έχει διατελέσει επισκέπτρια καθηγήτρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό με εκτενές συγγραφικό και ερευνητικό έργο. Είναι Πρόεδρος της Ένωσης Διεθνούς Δικαίου – Ελληνικού κλάδου της ILA, Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Διεθνούς Δικαίου & Διεθνών Σχέσεων και έχει διατελέσει Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου Αιγαίου για το Δίκαιο της Θάλασσας και το Ναυτικό Δίκαιο (2019-2020). Είναι επίσης Πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και μέλος του Συμβουλίου Διοίκησης στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας.

Η **Καλλιόπη Λυκοβαρδή** είναι νομικός, με ειδίκευση σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Σπούδασε στην Αθήνα (Νομική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών) και στο Παρίσι (DEA: Droits de l'homme et libertés publiques, Paris X-Nanterre). Από το 1998, έτος έναρξης της λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη, έχει εργαστεί ως μέλος του επιστημονικού προσωπικού της Αρχής στον Κύκλο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Έχει εκλεγεί μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Δικτύου των φορέων προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης (Equinet) τις περιόδους 2010-2012, 2013-2015, 2015-2017. Έχει συμμετάσχει ως εισηγήτρια και ως εμπειρογνώμονας σε συνέδρια, ημερίδες, σεμινάρια και ομάδες εργασίας για θέματα σχετιζόμενα με την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου, την καταπολέμηση των διακρίσεων, του ρατσισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού και έχει δημοσιεύσει σχετικά επιστημονικά άρθρα και μελέτες. Το 2016 επελέγη για τη θέση του Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη για την Ίση Μεταχείριση στον

Συνήγορο του Πολίτη. Από το 2018 της έχει ανατεθεί ο συντονισμός της διακυκλικής ομάδας του Συνηγόρου του Πολίτη για την προαγωγή της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Η **Βασιλική Κολυβά** σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές στην οικονομική ιστορία, στο Παρίσι στην Σορβόνη, (Πανεπιστήμιο PARIS 1, Pantheon Sorbonne). Φοίτησε στην ENA, τη γαλλική Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (ÉCOLE NATIONALE D'ADMINISTRATION), με υποτροφία του γαλλικού κράτους (Promotion Condorcet) και στη συνέχεια παρακολούθησε τον ετήσιο κύκλο εξειδίκευσης στον τομέα του management της εκπαίδευσης, στο International Institute for Educational Planning (IIEP) της UNESCO, με υποτροφία του Διεθνούς Οργανισμού (1991-92).

Ως μόνιμος δημόσιος υπάλληλος του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, κατείχε θέσεις ευθύνης, στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, στον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στο Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων, καθώς και στη Διεύθυνση του Β΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης του Υπουργείου Παιδείας, (1986-1997). Μετά από διαγωνισμό της Μονάδας Οργάνωσης της Διαχείρισης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων (ΜΟΔ ΑΕ) επελέγη στέλεχος της Ομάδας Έργου για την υποστήριξη του Επιχειρησιακού Προγράμματος Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης Ι και στη συνέχεια μέλος της Επιχειρησιακής Ομάδας για το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, (1997-2000). Από το 2000 έως το 2014 υπηρέτησε σε θέσεις ευθύνης σε υπηρεσίες του Γ΄ και Δ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, (ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος Κοινωνία της Πληροφορίας- Ψηφιακή Σύγκλιση, Ειδική Υπηρεσία Εκπαιδευτικών Δράσεων του Υπουργείου Παιδείας), με βασικούς τομείς ενασχόλησης τον σχεδιασμό και υλοποίηση δράσεων για την εκπαίδευση/ κατάρτιση/απασχόληση, το ψηφιακό σχολείο, τον ψηφιακό πολιτισμό, την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, και την επικοινωνία και δημοσιότητα των Προγραμμάτων. Συμμετείχε στην Ομάδα Εργασίας της για την προώθηση της Καθολικής Πρόσβασης στην Κοινωνία της Πληροφορίας, και στην Ομάδα Εργασίας για την αξιολόγηση των δράσεων επικοινωνίας των Προγραμμάτων του Γ ΚΠΣ. Από το 2015-2019 υπηρέτησε ως Εμπειρογνώμων στο Κέντρο Υποστήριξης της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Ποταμιού, στη Βουλή. Από το 2019-2021 διετέλεσε συνεργάτης στο Γραφείο της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Προγραμμάτων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, με αντικείμενο την παρακολούθηση της εφαρμογής των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση και της Μεταρρύθμισης Δημόσιου Τομέα, 2014-2020. Συμμετείχε στην Ομάδα Στόχου Πολιτικής 4- «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων», 2021-2027, στην Διυπουργική Ομάδα Συντονισμού για τη Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση (ΣΕΚ), στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σχετικά με την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) προγραμμάτων ΣΕΚ, και στην Ομάδα Εργασίας για την υποστήριξη του εκπροσώπου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων στο έργο της διοικητικής κωδικοποίησης της εθνικής νομοθεσίας για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Παράρτημα VII

ν. 4780/2021 ΦΕΚ 30 Α', άρθρο 2 Αρμοδιότητες ΕΑΠ

Η Αρχή έχει τις εξής, ιδίως, αρμοδιότητες:

- α) παρακολουθεί την εφαρμογή του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού πλαισίου για την προσβασιμότητα,
- β) διατυπώνει προτάσεις συνολικής πολιτικής, ρυθμιστικών παρεμβάσεων και συγκεκριμένων ενεργειών για την προσβασιμότητα, γνωμοδοτεί για σχετικά ζητήματα, και διαβουλεύεται προς τούτο με φορείς της δημόσιας διοίκησης, της Κοινωνίας των Πολιτών και του αναπηρικού κινήματος,
- γ) εισηγείται την ανάπτυξη και επικαιροποίηση προδιαγραφών προσβασιμότητας σε όλους τους τομείς, όπως στο φυσικό, δομημένο και ψηφιακό περιβάλλον, καθώς και στις επικοινωνίες, τις μεταφορές, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες και γνωμοδοτεί σχετικά με τις κατευθυντήριες οδηγίες εφαρμογής τους,
- δ) συνεργάζεται με τον Συντονιστικό Μηχανισμό στην Κυβέρνηση του άρθρου 69 του ν. 4488/2017 (Α' 137), τον ενημερώνει για τις προτάσεις της περ. (β) και υποβάλλει προτάσεις σχετικά με την υλοποίηση και αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία,
- ε) συμμετέχει στις νομοπαρασκευαστικές επιτροπές για την επεξεργασία σχεδίων νόμων που άπτονται των αρμοδιοτήτων της ή διατυπώνει γνώμη για σχετικές διατάξεις προ της κατάθεσής τους ως προς τη συμβατότητά τους με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο αυτής (ν. 4074/2012, Α' 88), λαμβάνοντας υπόψη την οικεία ανάλυση συνεπειών ρύθμισης,
- στ) ενημερώνεται από τις Περιφερειακές Επιτροπές Προσβασιμότητας και την Κεντρική Επιτροπή Προσβασιμότητας των άρθρων 18 και 19 του ν. 4495/2017 (Α' 167) και κάθε Επιτροπή Προσβασιμότητας και θεμάτων ατόμων με αναπηρία που συγκροτείται στον δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης για ζητήματα προσβασιμότητας και εφαρμογής του ν. 4074/2012,
- ζ) συστήνει ομάδες εργασίας από εξειδικευμένο προσωπικό του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, παρόχους υπηρεσιών υγείας, αποθεραπείας και αποκατάστασης, ορίζει τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους και εποπτεύει το έργο τους,
- η) συντάσσει και υποβάλλει, σύμφωνα με το άρθρο 6, την ετήσια έκθεση και ενδιάμεσες εκθέσεις,
- θ) εκπροσωπεί τη Χώρα σε διεθνείς οργανισμούς και όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα αρμοδιότητάς της, κατόπιν ειδικής εξουσιοδότησης από τον Συντονιστικό Μηχανισμό του άρθρου 69 του ν. 4488/2017,

- ι) αναπτύσσει πρωτοβουλίες για την ενημέρωση της κοινής γνώμης σε θέματα που αφορούν στην πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, σε συνεργασία με τα κατά περίπτωση αρμόδια υπουργεία και
- ια) παρέχει τεχνική βοήθεια και εκπαίδευση και διοργανώνει συνέδρια και σεμινάρια, αυτοτελώς ή σε συνεργασία με συναρμόδιους φορείς και οργανώσεις.